

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PEDER MANDRUP TUXEN

OG HANS EFTERKOMMERE

1783—1883.

VED

NICOLAI ELIAS TUXEN,

FHV. DIREKTØR VED ORLOGSVÆRFETET.

TRYKT SOM MANUSKRIFT.

KJØBENHAVN.

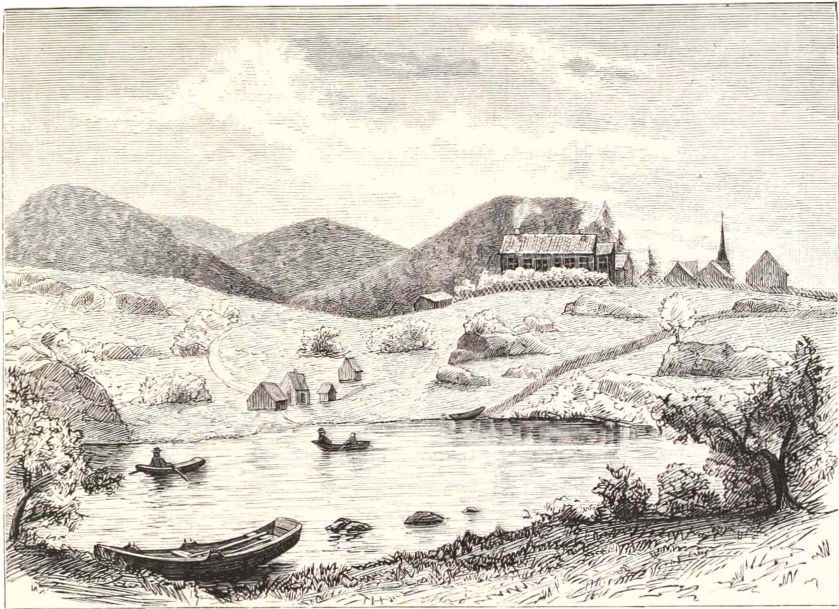
THIELES BOGTRYKKERI.

1883.

P.M. TUXEN

E.M. TUXEN

Gjerrestad Præstegård.

**Peder Mandrup Tuxen f. $\frac{11}{8}$ 1783 † $\frac{22}{3}$ 1838. * $\frac{6}{2}$ 1810 Elisabeth Marie
Simonsen f. $\frac{9}{9}$ 1786 † $\frac{28}{6}$ 1867.**

1783—1811.

Peder Mandrup Tuxen er født i Kjøbenhavn den 11te August 1783. Hans Fader Elias Tuxen, Søn af Mandrup Pedersen Tuxen, Præst ved Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn, var født 1755 og blev Secondlieutenant i Sætaten 1776, samtidig med flere andre, blandt hvilke de mest bekendte ere Hans Christian Sneedorff og Peder Norden Sølling. 1781 blev han forfremmet til Premier-Lieutenant, og indgik det følgende Aar Ægteskab med Birgitte Regine Thielo, født 1754, Datter af Organist Thielo i Roeskilde. Der fortælles om ham, at da hans Kammerater foreholdt ham, at han ikke havde Raad til at gifte sig paa sin Lieutenantsgage, skal han have svaret, at netop til at leve ugift havde han ikke Raad. Han var i hvert Fald saare heldig i Valget af sit Livs Ledsagerinde, der var en from og forstandig Kvinde, som godt forstod at bringe smaa Indtægter til at slaa til, — og Indtægterne vare smaa. Elias Tuxen blev vel forfremmet til

Kapitain-Lieutenant 1790, men alt 1796 fik han sin Afsked med en Pension af 300 Rdlr. aarlig, hvilket var omtrent Halvdelen af Gagen. Afskeden er affattet i naadige Udtryk, men den kom uventet, og nedbrød aldeles Mandens Livsmod. Familien voxede samtidig rask, der blev i Tidsløbet 1783—97 født 7 Børn, nemlig 6 Sønner og en Datter. Der var saaledes god Leilighed for Husmoderen til at benytte sine gode Evner, og Resultatet viste at hun var Forholdene voxen. Sønnerne, hvoraf 3 blev Søofficerer, 2 Landofficerer og en Apotheker i Arendal, blev Alle hæderlige, dygtige og tildels udmærkede Mænd, og Datteren blev en god Husmoder. Foruden den øvrige Familie havde de tilhuse en Søster til Husmoderen, »Tante Grethe«, et hjertensgodt Menneske, der udførte en Del af den grove Husgjerning, og senere endnu en Søster, »Tante Dorthe«, der var halv Krøbling, paa Grund af Gigt. Denne sidste havde været Selskabsdame i en eller anden Familie, og udmærkede sig blandt andet ved den Mængde Fortællinger af »Tusind og en Nat« og Lignende, som hun bevarede i Hukommelsen med forbavsende Troskab, og som hun glædede Børnebørnene med at fortælle.

Peder Mandrup, den ældste af Børnene, blev indskreven til Søkadet 1789 og fremstillede sig 1794 til den saakaldede Begyndelsesexamen, der gav Adgang til Undervisning paa Akademiet. Han lagde ved denne Leilighed meget ringe Kundskab for Dagen, men blev dog admitteret, og i Marts 1795 tog han Preliminaryexamen med meget god Karakter, og blev Søkadet. Der var den Gang en i høi Grad raa Tone ved Akademiet, og de Store tyraniserede de Smaa. Han skriver derom i et af de neden omhandlede Breve: »Da jeg blev Kadet, var jeg saa aldeles uvant til Selskabelighed og Forlystelser, fordi jeg aldrig havde gaaet i Skole, at jeg strax blev forknytt, og det var Anledning nok for mine Kammerater at have mig tilbedste — jeg var da General-Nar for store og smaa, fik Prygl, naar jeg ei var som de vilde have det, og klagede aldrig, fordi jeg ansaa det for Skam. Meget ofte ærgrede jeg mig og græd hemmelig, fordi jeg blev gjort Nar af og udskjeldt ved Øgenavne af dem, som stod langt tilbage for mig i Kundskaber og Begreb, men den Bitterhed jeg derved fik, gjorde, at jeg, naar Leilighed gaves, sagde Satirer og Spotterier om dem som vare mig værst, og saaledes fik jeg en Slags satirisk Aand til at spotte af hvad jeg fandt naragtigt, hvilket det som voxen har kostet mig utrolig Umage at vænne mig af med, — lidt hænger der maaske ved endnu.

Imidlertid arbejdede han sig frem med Flid og Udholdenhed, og fik hvert Aar Skudsmaal af Lærerne, der betegnede ham som et godt Hoved, særdeles flittig og sædelig; ogsaa fra Sotogterne roses han for god militair og moralsk Conduite og gode Kundskaber. Læreren i Dansk, Historie og Geographi giver

ham det sidste Aar han var ved Akademiet følgende Skudsmaal, der vel er noget svulstigt i Formen, men som er fuldstændig retfærdiggjort ved hans senere Liv: »Lover Fædrelandet en Mand, hans Hoved er lyst, hans Flid høilig rosværdig, hans Opførsel exemplarisk. Skriver han, saa fører han et jevnt regelmæssigt Sprog, hvis mandige Modenhed fast synes at overstige hans Alder«. Ved Slutningen af 1799 underkastede han sig Akademiets Afgangsprøve, hvorved han vel kun blev den næst bedste, men dog havde lagt saa gode Kundskaber for Dagen, at Admiralitetet, for hvilket Kronprinds Frederik var Præsæs, bestemte at han skulde have den Gærnerske Præmiemedaille, tilligemed den Elev der havde staaet sig bedst.

Den 29de August 1800 blev han udnævnt til Second-Lieutenant. Blandt dem der samtidig blev udnævnte var Jens Berlin Giødwad, med hvem han var i et broderligt Venskab til Giødwads tidlige Død i 1817, og Peter Willemoes, der blev berømt ved sit kjække Forhold den 2den April 1801, og som faldt den 22de Marts 1808 paa Orlogsskibet Prinds Christian Frederik. Han blev strax kommanderet ombord i Orlogsskibet Neptunus Kom. Kapt. L. Fisker. Den 16de Sept. heiste Contre-Admiral J. P. Wleugel sit Flag paa Neptunus og gik til Sundet med 4 Linieskibe, hvor han forenede sig med 4 andre under Kom. O. Lütken, og tog Kommandoen over den hele Eskadre. Efter en kort Evolutions-tour i Sundet kom Eskadren tilbage, og lagde ind gennem Bommen. Denne Demonstration blev foretaget til Beskyttelse af Neutralitets og Territorial Rettighederne, idet en engelsk Eskadre, bestaaende af 8 Orlogsskibe foruden Fregatter og mindre Skibe, under Kommando af Vice-Admiral Dixon viste sig i Sundet.

I October s. A. blev han kommanderet til Fregatten St. Thomas, Kpt. C. E. Holch, der var stationeret som Vagtskib ved Helsingør, da skærpede Quarantaineforanstaltninger, paa Grund af en i Spanien udbrudt Epedemi af gul Feber, gjorde Krav paa flere Officerer i Vagtskibet, fra hvilket disse Foranstaltninger skulde vaages over. Fregatten afgik til Kjøbenhavn den 24de Januar 1801, blev indefrossen paa Rheden, og maatte ises ind.

Den 2den April 1801 var han Adjutant hos Holmens Overeqvimagemester, Kom. O. A. Kjerulf. Under Slaget blev han af Kronprinds Frederik beordret til at gaa ombord i Orlogsskibet Holsten, for at spørge Olfert Fisker om Grunden til at han havde forladt Dannebrog. Mod Slutningen af Slaget, og de følgende Dage var han beordret til at bringe de Saarede iland, saavel fra de danske Blok-skibe, som fra de engelske Skibe, hvor en Del vare tagne ombord.

I Mai 1801 blev han kommanderet til Helsingørs Vagtskib, Fregatten Pommeren, Kpt. H. M. Koefoed, der havde forlangt ham til denne Tjeneste paa Grund af hans Kundskab til engelsk Sprog.

I September afgik han atter fra Vagtskibet, for at overtage Indrullerings-Tjenesten i Stavanger, hvilket Hverv han havde overtaget ved Bytte med en Kammerat. Reisen blev han beordret at foretage med Orlogskibet Louise Augusta, Kpt. Ahrenfeldt, der skulde til Christiansand for at oplægge der. Sidst i October seilede de til Helsingøer, hvor Skibet laa nogle Dage for Modvind, og gik under-seil til Kattegattet den 2den November. Natten til den 3die November 1801, da Skibet var mellem Læssø og Skagen, blev de overfaldne af en haard Storm af N. O. med tæt Snefog. Stormen kom saa pludselig paa, at de ikke fik bjerget Seil, og Stængerne gik overbord. De kastede bidevind øster over, for Fok og Mesan, men Fokken blæste fra Ligene. Der blev holdt Skibsraad, om de burde holde af, og strax efter, ved Middags Tid, klarede det lidt op, og man saa Niddingen forud. Der var den største Fare for at strande paa Skjærene, men det lykkedes dog at faa Skibet til at falde, og man stod da Syd efter, ind til Kjøbenhavn for at reparere. Sidst i November forlod han atter Kjøbenhavn og naaede Christiansand den 16de December, hvor han forlod Skibet, og gik til sin Post i Stavanger.

Dette Ophold i Stavanger fik en afgjørende Betydning for hele hans følgende Liv. Han modtog nemlig der et Tilbud fra Admiralitetet, om at deltage i de Studeringer, hvis Oiemed var at skaffe Søetaten videnskabelige Embedsmænd, i Henhold til en Bestemmelse af 6te November 1801, om at der skulde oprettes fire videnskabelige Poster, udenfor Etatens Detail, nemlig for Skibsbygning, Artilleri, Mekanik og Hydraulik, med særskildt fast Gage, som var bestemt til 1400 Rdlr. aarlig, uafhængig af vedkommendes Anciencet som Officer. Studeringerne ventedes fuldførte i omtrent 4 Aar, hvorefter skulde følge en Udenlandsreise paa 3 Aar, naar der var aflagt tilfredsstillende Prøve paa Kundskaber for en i dette Oiemed udnævnt Commission. Det var altsaa et baadø ærefuldt og fordelagtigt Tilbud for en ung Second-Lieutenant, som han ogsaa med Glæde gik ind paa.

Medens Loddet saaledes var kastet for den Retning hvori hans Embedsvirksomhed skulde falde, gjorde han i Stavanger et Bekjendtskab, der i sine Følger blev ikke mindre betydningsfuldt for hans private Liv. Det var med Søren Georg Abel, Præst paa Finøen i Fjorden ved Stavanger, og dennes Hustru Anna Maria, Datter af Kjøbmand Niels Henrik Saxil Simonsen i Østerrisøer. Med disse Mennesker sluttede han et inderligt og trofast Venskab, og hvad dette førte til ville vi senere faa at see. Sidst i April 1802 tog han til Kjøbenhavn, og tog med Iver fat paa sine Studeringer.

Midt under denne Virksomhed, formodentlig i Begyndelsen af 1804 blev han forlovet med en Frøken Hedevig B., Datter af da afdøde Biskop B. Hun var

af samme Alder som han, hjemmehørende i Odense, men Bekjendtskabet fandt Sted i Kjøbenhavn, hvor hun havde en Søster gift. Han fik Godhed for hende, men friede først skriftlig, efter at hun var reist hjem, og modtog skriftlig hendes ja. Hun synes at have været en forstandig og vakker Pige, meget yndet af hans Forældre, men i dette Tilfælde havde hun dog forløbet sig. En tidligere Tilbeder gjorde nemlig sine Rettigheder gjeldende, saa at hun atter tog sit givne Ord tilbage, og inden Aarets Udgang var hun forlovet med den anden. Denne Mødgang gjorde et dybt Indtryk paa ham. Han følte det som en Skuffelse og en Ydmygelse, og besluttede at reise bort, for at undgaae at tale med sine Forældre og andre derom, og derved blev denne Episode endnu et Led i de Tilskikkelser, der skulde grundlægge hans Livs Lykke. Han tog nemlig til Norge i August 1804, for at finde Trøst hos sine trofaste Venner Abel og Anna Maria i Gjerrestad ved Østerrisøer, hvortil Abel var blevet befordret i Begyndelsen af 1804, og her op- randt hans Lykkestjerne, idet han der traf sin tilkommende Hustru, Elisabeth Marie Simonsen, Præstekonens yngre Søster. Han skriver et Sted om dette Møde: »Mindes Du hin Aften da Gjerrestads signede Indvaanere sadde ved Lotterispillet, efter at Tordenen havde hørt op at rulle, — Døren aabnedes og Monsieur Tuxen sprang ind saa vaad som en druknet Mus; jeg faldt Abel om Halsen og i samme Manøvre hilsende jeg Anna Maria og min gode Lise Luth, Du maatte nøies med et koldt Buk, eller rettere et fremmed Buk, thi jeg fandt Dig for blid til at vise Dig Kulde«. Den 21 aars Lieutenant og den 18 aars Pige bleve dog snart nærmere bekjendte, hvortil hans fortrolige Forhold til hendes Svoger og Søster bidrog sit, da de uden Hinder overlodes til hinandens Selskab. Han tegnede godt og gav hende Undervisning deri, han var en ivrig Fløitespiller og de musiserede sammen. De turede om i den maleriske Egn, tilfods og tilhest, og havde overhovedet idelig Leilighed til at lære hinanden at kjende. Han fulgte med hende til Østerrisøer, hvor han blev kjendt med hendes Forældre, og inden han forlod denne By i Begyndelsen af October, for at reise hjem, havde de givet hinanden deres Tro. Forlovelsen blev dog foreløbig holdt hemmelig, saa at kun Abel indviedes deri.

Midt i November kom han tilbage til Kjøbenhavn, hvor han fortsatte sine Studeringer, og nu begyndte en Brevvexling mellem ham og hans Elisabeth Marie, der fortsattes indtil deres Ægteforening i 1810. Correspondancen var forbundet med Vanskeligheder, og maatte føres i Skjul gjennem Venner i Norge, da den gamle Simonsen satte sig imod Forbindelsen. Han havde vel ikke noget personligt imod Tuxen, hvem han tvertimod godt kunde lide, men han frygtede for at Lieutenanten ei kunde forsørge en Familie, og der var desuden ikke Mangel paa

mere velstaaende Friere i Norge, hvor han helst vilde at Datteren skulde blive. Denne Modstand fra Faderens Side varede lige til kort før Brylluppet, nemlig til Slutningen af 1809, og beredede de unge Mennesker mange Ubehageligheder, og især hende mange Bekymringer, fordi hun maatte holde Forholdet til Tuxen skjult for sin Fader.

Alle de vexlede Breve, i et Antal af henved 200, ere bevarede. De ere den væsentligste Kilde, til at udfinde hans Livs Begivenheder i dette Afsnit, og de ere vel skikkede til at kaste Lys over begges Karakter. Da de i disse 5 Aar kun saa hinanden ved hans faa og kortvarige Besøg i Norge, er denne saa livlig førte og trofast bevarede Correspondance af høi Betydning for at vise Udviklingen af deres indre Liv. Han fremtræder strax fra Begyndelsen i sine Breve med en tidlig udviklet Modenhed og Alvor, forenet med sunde moralske og religiøse Følelser, og med en Livslyst der, hvor Leilighed bød sig, bragte ham til ivrigt at deltage i andre unge Menneskers Forlystelser. Det er dog øiensynligt at han modnedes yderligere ved de alvorlige Beskjeftigelser han havde i de sidste Aar af det nævnte Tidsrum. Han besad en Jern-Flid, og hans Føresatte, særlig Kronprindsen og Admiralitetet viste ham en Yndest og Hensynstagen, hvoraf noksom fremgaar at de satte Pris paa ham; at han var behagelig i Omgang og trofast i Venskab, fremlyser af den Venlighed hvormed han blev modtaget af Fremmede, og af hvor fast hans Venner sluttede sig til ham. Han var en kjærlig Søn og Broder, og støttede Familien saa vidt hans Evne rækkede. Grundtonen i hans Breve er dog et yderst følsomt Hjerter, og den ømmeste Kjærlighed til hans Udvalgte, men en Kjærlighed der ikke gjorde blind. Han vilde have Sandhed i Forholdet, og han følte hvormeget hun trængte til en alvorlig og kjærlig Vens Formaninger, og at her var en Pligt at opfylde, som han ikke maatte unddrage sig. I sin dybe Følelse af hendes fortræffelige Sjælens og Hjertets Egenskaber, søgte han at virke vækkende paa hendes Sind, for at modvirke Hjemmets Mangler, og at opmuntre hende til at tilegne sig hvad der hørte til at blive en værdig Ægtefælle og en god Husmoder.

Den gamle Simonsen var en rig Mands eneste Søn. Da han var fyldt 15 Aar blev han sendt til en Skole i England, kom tilbage efter nogle Aars Ophold der, giftede sig tidlig, og drog ind i en stor Gaard i Østerrør, som hans Fader havde ladet bygge til ham. Han skildres som en sandhedskjærlig, redelig og retskaffen Mand, meget konservativ, og meget fast i sine Meninger. Sin Vedhængen ved det gamle viste han blandt andet ved, at han aldrig vilde lade Værelserne i sit Hus male eller tapesere, at han vedblev at bære Paryk med Pidsk og kun med største Møie lod sig overtale til at lempe sin Klædedragt

lidt efter Moderne. Han brugte ogsaa at tiltale Folk med »Han«, aldrig med Du eller De. Han levede i den omhandlede Tid med sin tredje Hustru. Den første Hustru skal have været ualmindelig begavet og elskværdig. Hun skjænkede ham to Sønner og to Døttre, blandt hvilke Børn Elisabeth Marie, født 9de September 1786, var den yngste. Denne Hustru maa være død kort efter, thi alt 1790 døde den anden Hustru, med hvem han havde en Søn og en Datter, Magdalene Andrea, hvis Fødsel kostede Moderen Livet. Den tredje Hustru, der fødte ham to Sønner, var en Søster til den første, men lignede hende ikke i Sind. Hun skildres som et godmodigt Menneske, men letsindig, og med ringe aandelig Begavelse. Hun tog sig ikke synderlig af sit Hus, og førte intet Tilsyn med Børn og Stedbørn. Faderen havde vel nok at gjøre om Dagen med sit Kjøbmandskab, og Aftenen tilbragte han i Klubben »Billarden«, og saaledes som Moderen var, maatte Børnene skjøtte sig selv.

Elisabeth blev saaledes ikke ført frem til Kundskab og Huslighed, men at de Forhold hvorunder hun opvoxede ikke skadede Aand og Hjerte, og at Tuxens Dom i saa Henseende var rigtig, derom vidner blandt andet hvad en noget yngre Ungdomsveninde har anført i sin høie Alder: »Elisabeth var en saare elskelig Pige, ja hun blev bestandig af mine Forældre fremsat for Andrea og mig; som det Ideal hvorefter vi skulde rette os, i Alt følge hendes Exempel. Mine Forældre fortalte ofte, hvorledes hun i en ganske tidlig Alder røbede megen dyb Tænken og en øm og kjærlig Omhu for den lille Søster Andrea, ja jeg husker nok hvordan Elisabeth talte for Andrea og mig, læste for os og fortalte smaa moralske Fortællinger. Hun fængslede Andrea og mig saa ganske til sig, Elisabeths Ord vare en Lov for os, den vi villig viste største Lydighed.«

Hans første Bestræbelse var at tilveiebringe og befæste en fuldstændig gjensidig Fortrolighed og Tillid. Selv udtalte han sig aabent om sine Forhold, han forlangte det samme af hende, og at han naaede sit Maal, fremgaaer dels af den Frimodighed hvormed han pegede paa hendes Feil, og opfordrede hende til at rette dem, og af den Maade hvorpaa hun optog hans Raad og Advarsler. Under deres første Samværen paa Gjerrestad havde han undervist hende i Tegning, og da han troede at hun havde noget Anlæg derfor, sendte han hende Fortegninger og Tegneredskaber, og bad hende benytte det flittigt, men dette førte dog ikke til Noget. Han var selv musikalsk, og opfordrede hende til at dyrke denne ædle Kunst: »Jeg er glad ved at Du spiller saa ofte og derved over Dig, thi Musik er en af Livets største Behageligheder. Hvorledes opmuntrer det ikke et Selskab, naar man istemmer en god Sang, hvor behageligt for unge sædelige Mennesker, at komme sammen og synge. Naar to Fruentimmer synger

og accompagnerer hinanden med rigtig Harmoni, da er det det skønneste jeg kan høre. Dyrk derfor Din Stemme gode Pige, og naar Du kan faa Nogen at synge med, saa syng Second, thi to Prima Stemmer klinger ikke, og ved Second over man sit Gehør og lærer fuldkommen at stemme rent.« Et andet Sted skriver han: »Du har en meget behagelig Stemme og synger virkelig godt, naar Du blot vilde øve Dig, men Din Undseelse hindrer Dig fra at synge i Selskab — Tving Dig selv og syng saa ofte man anmoder Dig, gjør Dig Umage at dyrke Din Stemme, og Du skal se Du bliver lige saa skøn en Sangerinde som nogen af Dine Veninder. Det er en meget stor Anbefaling for en ung Dame i Selskaber at kunne synge, og hun har den Fornøielse at bidrage til deres fælles Moroe. — For en Klaverspiller er det ogsaa uendelig skønt at forene Instrumentet og Vocal-Musikken, og i mange flere Henseender kunde jeg ansprise Sangen. — Sang min kjære Pige træffer Hjertet, og stemmer alle til en blid Harmoni«.

Det var ham meget om at gjøre at virke til hendes Dannelse i alle Retninger. Han sendte hende Bøger, og bestræbte sig for at øve hende i at udtrykke sig skriftlig. I dette Øiemed sendte han hende en dansk Grammatik og Regler for Retskrivning, bad hende studere det flittigt og at tage hans Breve til Mønster. Han opmuntrer hende jevnlig, roser, eller udpeger Feil, og føler sig lykkelig ved at kunne skrive i 1809: »Hvor forskjellig er ikke Dine Udtryk fra hine almindelige Flaaheder som forlovede Folk som oftest sige hinanden, hvormeget mere maa de ikke gjøre Indtryk paa mig. Sandelig! vor Correspondance kunde tjene til Mønster, og ligesom Du engang sagde mig noget galant om min Skrivemaade, maa jeg nødes at gjengjælde Din Høflighed med at sige, at naar jeg undtager nogle urigtig sammensatte Sætninger, har jeg ingen Fruentimmer kjendt, der skrev nettere Stil end Du — skulde det da være muligt, min Pige, at jeg har nogen Del i denne Din Dannelse? naa saa Held mig. Du har været opmærksom paa den ubetydelige Veiledning jeg har kunnet give Dig, og ved at studere Dig selv er Du blevet til den brave, fornuftige og dannede Pige, som jeg nu finder Dig at være«.

Han havde et stærkt Hang til at moralisere for sin Kjæreste, og var ofte temmelig uskaansom i sine Udtryk, hvilket dog Alt blev vel optaget. Han opfordrede hende til at være opmærksom paa sig selv, til at hæve sig over det dørske Liv der herskede i Forældrenes Hus, til at lægge sig efter hvad der hørte til at danne en god Husmoder, og i saa Henseende at lære ved Exempel af brave og dygtige Kvinder i hendes Bekjendtskab. Han udbreder sig over Alt hvad der kan vedrøre Kvindelighed, lige til Klædedragten, ivrer mod for tynd Dragt og blottede Arme, fortæller Anekdoter til Skræk og Advarsel, og frem-

sætter ofte almindelige moralske Betragtninger. Et Par Exempler kunne tjene til at vise Tonen. »Tænk paa Fremtiden og lad ingen Stund gaa forloren, som kunde anvendes til Din Forædling. Naturen har nedlagt den skønneste Spire hos Dig. Det er Dig selv som skal pleie og fremelske den til Din Fuldkommenhed. — Du er vakker, det har man ofte sagt Dig — det veed Du. Du er elskværdig og god, det siger jeg, som ei vil smigre Dig formeget, og det veed Du ogsaa. Du har sund Forstand, derom er jeg forsikkret, og deved er jeg inderlig glad, thi en taabelig Skjønhed er et sandt Huskors. — Hvad mangler Dig da for at kunne blive fuldkommen? Intet uden en nøiagtig Opmærksomhed paa Dig selv, min Elskede, og det er den jeg altid vil søge at opvække hos Dig. Jeg kjender slet ikke Dine Indsigter i Husholdningen, og jeg kan ikke noksom bede Dig dyrke den. Bliv ei vred om jeg er for nærgaaende, men sig mig i næste Brev: Er Du vandt til at omgaaes Penge? veed Du den rette Maade at oeconomicere? kjender Du Prisen og Værdien paa forskjellige Ting? Troer Du at kjende den rette Middelvei mellem Ødselhed og Karrighed? Saaledes kunde jeg give Dig tusinde Spørgsmaal, som alle ere forskjellige fra Madlavning, men Din egen Fornuft vil sige Dig dem, — læg altsaa meget alvorlig Vind paa denne vigtige Sag. Stræb dernæst i Din Omgang at være mere selskabelig, tal mere i Omgang med Fremmede og lade Dig aldrig mærke med at være tvungen eller genert, — et frit Væsen klæder stedse godt, og Du begaaer ei den Feil at blive altfor fri eller sladderagtig, det er umuligt«.

»Jeg har nu atter studeret Dig, da vi vare samlede og finder at Du i mange Dele er blevet fuldkomnere, o gid jeg altid maatte finde det! — Du har forsikret mig, at Du anvender Din Tid til Beskjæftigelser, gid Du for Alvor maa indse, hvor foragtelig og nedværdigende Lediggang er. — I intet mig bekjendt Hus hersker saa megen Dorskhed og Uselskabelighed, som i Din Faders, men riv Dig løs fra de farlige Virkninger heraf. Om Du end ei om Vinteren kan staa op i et mørkt og koldt Værelse, saa sid i den Sted længere oppe om Aftenen. Det er kun en Vane, og snart kommer Du i en god Tour, men vogt Dig da for at skade Dine Øine med fint Arbeide; tag fat paa det groveste Du har, og læs ei formeget inden Du bryder af for at hvile Øinene. Vær forsigtig i Valget af Din Lecture og lad Dig ei alt formeget henrive af sværmeriske Bøger, hvis skadelige Virkninger mange unge Mennesker for seent have erkjendt. Din Forstand sætter Dig istand til at dømme selv og vil vist sikre Dig meget for denne Skadelighed, men ofte skeer Indtrykket saa uformærket og jevnt, at man ei seer det, førend det er for sildig at forbedres« . . .

»Det glæder mig at Du anvender Tiden saa vel, og at Du virkelig føler Fordelen deraf; hvad Raad jeg har givet Dig og endnu fremkommer med, skal sikkert gavne Dig, haaber jeg, og det er til vor fælles Lykke min Pige. Troe mig, Virksomhed er nødvendig for Mennesket, og uden at kunne være ret tilfreds med sig selv, kan man ei være fuldkommen lykkelig«.

Det var en Filosof paa 23 Aar, der skrev saaledes til en Pige, som han omfattede med den ømmeste Kjærlighed. Han var forøvrigt ikke bange for at pege paa sig selv. Han skriver saaledes: »Mennesket er altid ufuldkomment, og om Du end ei kjender alle mine Feil, saa maa Du dog ei hæve mig mere end jeg fortjener. Det var galt for os begge, om Du troede mig fuldkomnere end jeg, er og saaledes blev bedraget. — Hør engang nogle af mine Feil, Du kjender dem dog tildels: Jeg er hidsig og kan ofte blive stødt for Hovedet, — jeg er forfængelig og vil gjerne hæve mig selv. — Naar jeg handler ret, eller gjør noget rosværdigt, vil jeg gjerne at Folk skal vide det, etc. Det er dog ikke Fuldkommenheder jeg her fortæller Dig« . . .

Deres Brevvexling kom ogsaa undertiden ind paa religiøse Spørgsmaal. Han skriver saaledes i 1807: »Ved Konfirmationen paa Landet havde jeg nogle Samtaler med Provst Kruuse over Religionen, og jeg vilde ønsket Dig at have bivaanet disse. Det er en Mand hvis Hjerte og Forstand jeg lige høit agter, og hvis Omgang har gavnet mig meget. Vi taledes sidst om, at Sjælen bragte Hukommelsen med sig til den anden Verden. Denne Sætning var mig utydelig, og han hævdede mine Tvivl, beviste mig Sætningen saa tydelig, at den var umiskjendelig og opvakte derved en Følelse af Fryd i min Sjæl, som jeg ikke kan beskrive. Tænk hvilken Lyksalighed i næste Liv at møde igjen sine elskede Venner, og i en renere forædlet Tilstand nyde Behageligheden af hinandens Omgang. Tænk Dig den uudsigelige Fryd at gjensamles med sin Elskede, for i en skjøn Evighed at være tusindfold lykkelige. O! min kjæreste bedste Pige! om Forsynet under os at leve lykkelig sammen til Alderdommen gjør dette Legeme uskikket for os, naar vi da for en Stund adskilles, hvor høi og velsignet en Trøst indeholde ikke da de Ord: vi sees igjen! — Lad os leve her saaledes, at vi kunne blive lykkelige hisset«.

Herpaa svarer hun: »Den høitidelige Ytring hvormed Du slutter Dit sidste Brev, har siden jeg læste det bestandig staaet for mig. Ofte tænkte jeg over min Bestemmelse, og dette Livs korte vedvaren; jeg haabede en lykkelig Evighed, som min Fornuft og min Følelse bestyrkede. Den Undervisning jeg nød i Religionen, var kun i mine Barndomsaar, da ikke enten Hjertet eller Forstanden kan tage den rette Deel deri. Siden da jeg blev bragt til Eftertanke,

valgte jeg mig nogle gode Bøger at læse der handlede herom, og de Timer jeg dermed tilbragte, vare de skønneste jeg har nydt; og nu min T., at se dette bekræftet af Dig, Du min Hjertens kjære! det opvakte en Følelse jeg ikke kan beskrive. Stedse skal den Tanke følge mig, hvad Du skrev: lad os leve saaledes her, at vi kan blive lykkelige hisset, og styrke mig i at være god. Aldrig maa det Menneske kunne være lykkelig der foragter Religionen, og hvormange findes der ikke af disse. Hvoraf kan det komme sig Mennesket kan tænke saaledes? Jeg kan ikke begribe det? O hvor jeg føler mig lykkelig ved at besidde Din Kjærlighed, jeg vil ikke grue for nogen Modgang, saalænge jeg eier den*.

Gjerrestad Præstegaard, hvor de først havde stiftet Bekjendtskab, var det Sted hvor de søgte at mødes under hans forskjellige Besøg i Norge, da hans Forhold til den gamle Simonsen en Tid lang var meget spændt, og denne ei kunde formaaes til at give sit Samtykke til Forbindelsen, uagtet flere fælles Venner søgte at overtale ham der til. Gjerrestad og de Glæder de der havde havt i hinandens Selskab, ere derfor ofte Gjenstand for Ytringer i Brevene, ligesom hans Skildringer af Sorg ved at reise derfra, naar de kortvarige Besøg vare sluttede. Han skriver saaledes et Sted: »Jeg drømte mig paa Gjerrestad, men desværre at det kun var en Drøm. Jeg skulde ikke nu, som i hine glade Dage gaa med Dig til Egedalen, eller ud at fiske, eller langs Stranden at plukke Tyttebær. Tænk naar jeg halve Dage sad i et Kirsebærtræ, og plukkede Kirsebær til Dig og Ane Marie«; — og efter en Afreise:

»Du har nu fældet nogle Taarer for Din fraværende kjære Ven, jeg veed det og at endnu flere ville flyde; men vid ogsaa min snilde Ven! at jeg ofrer Dig de samme. Paa hele Reisen igaar tænkte jeg paa Dig, og naar da Taarerne trillede mig ned af Kinderne over Skilmissens Bitterhed, syntes jeg at føle en Slags Lettelse. At elske Dig, og at være Dig inderlig hengiven og tro, at fortjene Din Æmhed og Kjærlighed er min væsentligste Omsorg . . . Nu flyder Dine Taarer, elskede bedste Pige, jeg veed det og mit Æie mærker det samme, men lad os aftørre dem, og henvende os til noget mere adspredende. Reisen gik for saavidt brav, og det syntes som den skønne blide Natur vilde hindre mit melankolske Lune, thi det skønne Veir og de vakre Prospekter bidrog virkelig meget til at adspredde mig . . . En Pige som saa mig sidde ved Bordet et Sted med vaade Æine sagde, jeg havde vist efterladt en Kjæreste, siden jeg var saa bedrøvet. Hun saae saa medlidende paa mig, at jeg ei kunde andet end sige smilende: Du forstaaer Dig godt paa Hjerter min Pige«.

Disse Uddrag ville være tilstrækkelige til at vise Tonen i hans Breve, forsaavidt de angaa de gjensidige Forhold, og de kunne maaske ret passende sluttes med følgende pathetiske Udbrud:

»Naar vi engang med graa Haar og indfaldne Øine sidde i gammeldags Lænestole, da kunne vi tænke tilbage paa de Sorger og Glæder vor Ungdom bragte med sig, og dertil kunne disse Breve, om de ere til saalænge give en ny Materie, — lad os gjemme Brevene til vi blive 80 Aar, og saa dø tilfredse i hinandens Arme«.

Hendes Breve ere et værdigt Sidestykke til hans. Det er en kjærlig, trofast og Gud hengiven Sjæl der taler igjennem dem. Hun nærer en høi Grad af Agtelse for sin valgte Brudgom, og betragter ham som en trofast Ven, der kun vil hendes Vel. Derfor lytter hun til hans Formaning og Advarsler, lægger sig dem alvorlig paa Hjerte, retter efterhaanden paa sin Levevis, hæver sig fra det søvnige Liv i Forældrenes Hus, og bringer det til at føre et virksomt og driftigt Liv i alt hvad der vedkommer Husvæsenet.

Dette sker dog ikke ved ydmyg Underkastelse, men som fribaaren ved selvstændigt Valg.

Hun tager ogsaa med Liv Del i de Adspredelser som de smaa Stæder frembyde i rigeligere Maal end man sædvanlig tænker sig, men er ofte ompsændt af Bekymring for sin fraværende Ven, og selv under Trykket af Faderens Stivhed, skjøndt han dog stedse var mild mod hende. Det var hende derfor en Trøst, naar hun kunde ty til Søsteren paa Gjerrestad, hvor der ingen sure Miner var, og hvor hun kunde leve for sine Minder, samtidig med at tage virksom Del i Husets Arbeide.

Det er ovenfor anført at Tuxen kom tilbage til Kjøbenhavn midt i November 1804, efter det første Besøg i Gjerrestad. Han tog ind til Forældrene, som den Gang boede i Borgergaden Nr. 145, formodentlig i en meget tarvelig Leilighed. Kronprindsen og Admiralerne modtog ham meget naadig, og han tog med Alvor fat paa sine Studeringer, for at oprette hvad han havde forsømt ved Fraværelsen. Ved Siden af Studeringerne fandt han dog Tid til at fortsætte sit Fløitespil, og til at forfærdige Papæsker, hvori han var meget dygtig. Han paatog sig ogsaa at give Undervisning til flere unge Mennesker, dels i Mathematik, dels i Navigation. Saaledes gik Tiden indtil November 1805, da han, i Forening med de 4 Officerer der havde studeret sammen med ham, blev underkastet Examen

for den i saa Hensende beskikkede Commission. Examens Udfald var heldigt, han blev en af de bedste, og efter sit Ønske blev han bestemt for det mekaniske Fag, og fik 10 Rdr. maanedligt Gagetillæg, som han delte med sine Forældre.

De Officerer der samtidig med ham underkastede sig Examen vare: Schifter, der gik til Skibsbyggeriet, Hensler til Artilleriet, og E. Grove og Ch. Laus der ikke kom i nogen Embedsstilling ved Værftet.

Strax efter bestaaet Examen bleve de ansatte som Auscultanter i Constructions Commissionen, og bleve sandsynlig der tagne betydelig i Tjeneste. Denne Commission behandlede nemlig alle tekniske Sager der vedrørte Flaaden og Værftet. Da Flaaden var i rask Udvikling fik Commissionen i denne Periode særdeles meget at gjøre, eftersom den dygtige Fabrikmester Hohlenberg var afgaaet i 1803, og der ikke var nogen videnskabelig dannet Mand til at tage hans Plads. Commissionen maatte derfor ei allene behandle alle Tegninger, men ogsaa en Mængde Detailspørgsmaal som en ansvarlig Fabrikmester vilde have afgjort paa egen Haand, og maatte desuden ved Delegerede føre Inspection med de Skibe der vare i Byguing.

I Januar 1806 reiste han til Norge, med det officielle Formaal at gjøre sig bekjendt med Jernværker og andre mekaniske Indretninger, men vel hovedsaglig i private Hjertensanliggender. Han opholdt sig mest paa Gjerrestad, hvor han havde Tid og Ro til at fortsætte sine Studeringer, men forøvrigt havde han megen Modgang paa denne Reise, da Elisabeths Stedmoder satte ondt for ham hos den gamle Simonsen, saa at han kun i Skjul kunde see sin Hjertenskjær i Østerrisøer, og hun kun fik Lov at gjøre et kortvarigt Besøg i Præstegaarden.

Den 8de April gik han med Skibsleilighed til Kjøbenhavn, hvor han kom den 11te og traf sine Forældre, der nu vare flyttede til Kronprindsessegade Nr. 398 (nu Husnummer 34), hvor de boede paa 4de Sal, i en meget net Leilighed. Han fik en stor Sal og et Sovekammer. Der var lyst, med en smuk Udsigt, men ingen Kakkellovn i hans Værelse. Han arbeidede nu med den yderste Flid, for at forberede sig til Udenlandsreisen, og maatte anstrenge sig saameget mere, da han aldeles ikke havde nogen Veiledning. Han læste og tegnede, deltog i Arbejder og Commissioner paa Orlogsværftet, og foretog nogle Reiser omkring i Sjælland for at gjøre sig bekjendt med mekaniske Anlæg, og deriblandt til Frederiksværk. Blandt Arbejderne paa Værftet var Opstillingen af en Dampmaskine fra Watt & Boulton, til at drive Blæse- og Hammerværket i Smedien paa Gammelholm, og som skulde træde istædetfor en Maskine som Amerikaneren Andrew Mitchel havde bygget 1788--90, men som ei var lykkedes. Den nye Maskine omtales saaledes: »Nu skal jeg gaa og see paa at de bygger en saa-

kaldet Dampmaskine til at drive Smedde-Hammerne og Blæsebælgene, og da dette er en ny Sort Maskiner, saae er der overmaade meget at lære ved den, som fordrer Tid og Anstrængelse◀.

Han gav i denne Tid Undervisning i Mekanik til et ungt Menneske ved Navn Halvor, fra Egnen mellem Østerrisøer og Gjerrestad. Han skildres som et godt Menneske, et godt Hoved og et lystigt Hoved, bestandig fuld af Løier og gode Indfald, og Tuxen meget hengiven. Det var Bestemmelsen at han skulde følge med paa en Del af den forestaaende Reise, i Egenskab af Tjener, men dog saaledes at han selv betalte sin Del af Reisen, da han vilde høste Nytte for eget Vedkommende af den Adgang han vilde opnaa til mekaniske Etablissementer ved at følge med Tuxen

Endelig kom han saa vidt, at han med Admiralitetets Tilladelse kunde begynde Udenlandsreisen, med en Tour paa nogle Maaneder i Sverrig. Over denne Reise er ført en Journal, hvoraf det følgende er uddraget.

»Lørdag den 9de August 1806 om Morgenen gik jeg ombord med min lystige Halvor i en svensk Skonnert, for at seile til Stokholm, efter at være blevet ledsaget til Toldboden af adskillige Venner. Kl. 12 vare vi underseil og krydsede forbi Trekrøner. Vinden nordlig, løi Kuling, sydlig Strøm. Kl. 12 Midnat vare vi forbi Falsterboe og styrede øster efter. Jeg var da i min søde Søvn, men blev Kl. 12^{1/2} pludselig vaagnet ved Skrig fra Dækket: hold af, hold af, for Tusinde Diæble! i Jesu Navn hold af! Jeg sprang ud af Køien i den Tanke, naa nu bliver vi seilet i Sænk, og strax hørte jeg et drøit Bump, ledsaget med det Raab: I Jesu Navn, nu ere vi forlorne! Strax kunde jeg ei komme op, men da jeg endelig arriverede paa Dækket saa jeg en dansk Galease tværs paa Siden af os, og Folkene iværk med at sætte af og kappe los. Han var kommet med sit Bugspryd ind mellem vort Fokkevant, og hans Spryd brækkede strax tværs af. Ved adskillige bagvendte Manøvrer fra begge Sider, og mange Slags Skrig kom vi endelig fri af hinanden◀. — Reisen fortsattes uden Uheld, men det gik langsomt, da Kulingen var flau, og Skibet en slet Seiler. Lørdag d. 16de fik de Lods ombord fra Landsort, og kom Søndag Emd. Kl. 6 tilankers ved Dalerø. Der gik han iland sammen med Halvor, og næste Morgen kjørte de til Stokholm.

»Paa Veien mødte vi et Par af Stadens unge Mennesker, med hvilke vi gjorde Selskab og fik en liden Forberedelse til vor Entré i Stokholm. Vi ankom der Kl. 3 Emd. og toge ind i det franske Værtshus, hvor jeg fik et smukt Værelse. Tirsdag Morgen vækkede man mig med en Musik udenfor min Dør. Tre Klarinetter og en Fagot udførte nogle musikalske Fragmenter. Jeg begreb det maatte være et galant Tiggeri, og tog ei feil, da jeg ved at aabne Døren

saa fire militaire Hautboister, som ønskede mig velkommen. I Rdr. til Vin af-færdigede dem. Kort efter kom en afskediget fattig Officer med en Supplik, og denne maatte ogsaa honoreres. Onsdag Morgen kom et andet musikalsk Chor, men siden var jeg fri for Besøg af den Art . . . Tirsdag Aften var jeg paa Komædie i det saa kaldede kongelige dramatiske Selskab. Man gav Spilleren og udførte Rollerne meget vel. Onsdag Aften var jeg ved Assemblée ved en af Stadens Surbrønde, Djurgaardsbrønden kaldet. Her dandsedes mest Contra-Dandse og Valser, hvilke vare af en egen Slags: man gjorde saa særdeles lange Spring, at man i et Øieblik var Salen rundt og derpaa standsede de, saa at alle Par kom til at staa i en Klump; nu begyndte det første Par at fare af, og naar de vare sprungne lidt, kom det andet, og saaledes foer de alle ud, indtil de alle vare i Gang. Foruden Djurgaards-Brønden findes der Norbrønden og Zabatsberg, ved hvilke der jævnlig er Bal og Assemblée . . . . Stokholms Indbyggere ere i det Hele artige og forekommende, dog har jeg truffet mange, hvis Artighed kun bestod i Ord, og de glemte snart deres gode Tilbud. Man gaar her som i Kjøbenhavn, ti Steder uden at blive budt nogen Ting, men bydes man af nogen til Middag, kan man være vis paa at leve godt. Man staaer tidlig op om Morgenen, og de Store give Audients Kl. 7 om Morgenen, eller før. Det synes ikke som man giver sig meget af med Politiken her, og Meningerne om Regjeringen ere vanskelige at udfinde. Nogle ansee Kongen (Gustav IV Adolf), som en Mand af megen Resolution og Paalidelighed, andre drage paa Skulderen. I Stokholm lever man brilliant, og de som have Penge dispensere i høi Grad. Faa lægge Penge op, om de end fortjene nok saa meget. Hoffolk klæde sig ved Festiviteter i Nationaldragt, som ligner noget den spanske. Cavallererne bære en sort Trøie, sorte Buxer, Strømper og Sko, en sort Kappe og Kaarde. Damerne gaa bestandig med lange sorte Kapper af Silke og klæde sig varmt; ellers ere Moderne her ligesom i Kjøbenhavn. Stokholm har tvende Societeter eller Klubber. Minister-Societetet, som er for Adelen og alle Hoffolk, her finder man de første Statspersoner, og Borger-Societetet, som egentlig er for Kjøbmændene. Begge ere brillante, have meget skønne Værelser og god Beværtning. Fremmede antages i begge Selskaber, men ingen uvedkommende af Stadens Folk. Man spiser til Middag ved sluttet Bord, 7 à 8 Retter Mad for 3 à 4 Ƴ dansk foruden Vin; Aftensmad spises efter Spisesedel, og hvers Valg. Der er Billard, Kortspil og Læsesal med alle Aviser og Journaler. Om Vinteren gives der Baller, og da tilstedes andre unge Mennesker at deltage i dem. I Minister-Societetet er en behagelig Conversationstone og slet ikke stivt. De unge Officerer af Garden og Dragonerne, som ere af de største Familier, ere meget artige og elskværdige

Folk, uden Blæst og Pretentioner. Foruden disse to Societeter findes en stor Mængde saa kaldede Ordener, der omtrent er det samme som vore Klubber, men ei alle gode.

Den 9de September forlod han Stokholm, efter at have kjøbt en Reisekjærre og forsynet sig med en Reiseøxe, Spiger og Tougværk, tog til Upsala, og besøgte derefter en Del Hammerværker, samt var nede i Danemora Gruber, og tog over Gefle til Falun, hvor han var nede i Kobberminerne. Fra Falun gjorde han derefter en Udflugt til Porphyrværket i Elvedalen, som var det nordligste Sted han besøgte. Om Landskabet Dalarne og dets Befolkning skriver han: »Dette Land er overalt meget vakkert, fuldt af Bjerge og Dale imellem hinanden, og skaffe stedse Øiet nye maleriske Landskaber at betragte. Indbyggerne, Dalkarlene ere meget gode Mennesker, rene Naturens Børn, som sige Du til alle Mennesker. De tale svensk med Fremmede, men have mellem sig selv indbyrdes et Sprog, hvoraf andre Svenske intet forstaae. Ærlighed er en almindelig Dyd mellem dem. Naturen har sparsomt uddelt sine Velgjerninger for dem, de have lidet Korn, og købe stedse for dyr Pris fra Falun og Gefle; faa Kreaturer og usle Gaarde. Mest leve de af at gaae ud at arbeide, endel til Stokholm, og nogle endog ind i Norge, hvor de altid antages som gode Arbeidere. De gjøre Trækar og smaat Smedearbeide, ogsaa ret gode Uhre, og forhandle for en Del deres Arbeide i Norge mod Fisk. I deres Fattigdom synes de glade og tilfredse, og have ofte lystige Indfald. De ere ialmindelighed ikke dumme, og regne godt. Brød og Smør, tør Fisk og Poteter udgjøre deres meste Spise. The og Kaffe bruges ikke, derimod ryge Alle meget. Tobak, have Fiber af $1\frac{1}{2}$ Tommes Længde og ryge meget slet Tobak, det gjør intet til Sagen, naar det blot giver Damp. Med Brændevin gaar det nok kun sparsomt til hos dem, da de har kun lidet at brænde af; dog naar de brænde, da bruge de Dranken til at bage Brød af, og nytte saaledes alting. Dans er deres største Forlystelse, og de bruge adskillige artige Danse, alt med deres tyksaaledede Skoe, som ere merkelige. Saalerne gjøres af Næver, $\frac{1}{2}$ Tomme tykke, der syes sammen, og beslaaes meget stærkt med Søm. Et saadant Par Skoe veier 5 Pund, og vare et Aar.«

Den 26de September var han tilbage i Falun, hvor han havde et lille Eventyr. »Vi kom til Falun i god betids, og tog et smukt Værelse i nederste Etage i Besiddelse. Efter et godt Aftensmaaltid gik vi tilsengs, men jeg blev paa det ubehageligste vaagnet Kl. henved 12 af en Klang paa Vinduet og et stort Skrig fra Halvor. Jeg saa da at en Rude var udslaget og hørte ham raabe: O Gud bedre os! staa op Hr. Lieutenant! de har stjaalet alle vore Penge, de forbandede Gavtyve! Med en temmelig Skræk i Blodet, som denne pludselige

Allarm havde forvoldt mig, kom jeg ud af Sengen og troede der var Gavtyve i Værelset. Halvor bragte mig Sablen og jeg gav mig til at hugge løs paa alle Hjørner af Værelset og inde i Salen; men ingen svarede, hverken paa mine Ord eller Hug. Nu kom jeg ud paa Gaden, men ingen saaes, og alt var stille. Halvor var først vaagnet, hørte Ruden slaaes ud og saae en Haand gribe ind og tage en Bunke Sedler, som laa paa Bordet. Han skreg, og Gavtyven fløi bort med sit Bytte. Jeg, som havde lagt 27 Rdlr. i Vinduet, og troede endnu at have lagt flere der, blev meget bestyrtset, men til al Lykke fandtes, at disse laa tilbage i det andet Vindue, og desuden nogle Sølvpenge i samme Vindue som blev udslaget, og at blot 4 Rdlr., som laa helt inde paa Bordet var borte. Tiden tillod vel ikke Besøgeren at tage mere. Han havde udentvivl set om Aftenen ved Lys, at der laa Penge paa Bordet, men de som laae i Vinduet skjultes af Rammen, og disse gik da fri. Med megen Besværlighed fik vi Værtinden og Figerne op, som strax maatte bære Sengen op, og vi førte ålt vort Tøi en Etage høiere, at man ei skulde naae til os med de sædvanlige Arme. Fra Falun gik Reisen videre Syd efter, besøgende flere tekniske Anlæg, og Fabrikstaden Eskilstuna, og kom den 4de November til Wenersborg. Underveis havde han i Ørebro atter en ubehagelig Hændelse: »Vi ankom til Ørebro Kl. 7 Aften. Ved Tolden eftersaa man saa løst vore Sager, og vi foer ganske langsomt til Værtshuset. Vi gik ind at bestille Værelse og kom øieblikkelig ud igjen for at tage Tøiet ind; men hvor stor blev ikke min Bestyrtelse, da jeg saa, at mit Flaskefoder, som havde staaet bag paa Kjerren, var bortstjaalet, og Touget hvormed det var fastbundet, overskaaret. Det indeholdt alle mine Reisepenge, omtrent 60 Rdlr. og adskillige Smaasager af Værdi. Strax gjorde jeg Anstalter til Opdagelsen og meldte det til Borgemesteren, som ogsaa lod et Par Stadsbetjente gaa omkring paa en Undersøgelse, samt lod den følgende Dag Trommen gaa, og Tyveriet kundgjøre, men alt forgjæves. Jeg maatte reise videre uden at have faaet nogen Oplysning om mit Flaskefoder og mine Penge. Kapitain Tersmeden, Bestyreren af Værket, havde laant mig Penge, og jeg havde desuden Tilbud fra over ti Personer, hvoriblandt Landshøvdingen, at faa det fornødne.« Paa denne Rundreise i Mellemsverrig var han overalt blevet modtaget med den største Forekommenhed, og havde mødt megen Gjestfrihed hos Eierne af Værkerne. Flere af disse indbød ham til at logere hos sig, og han tilbragte behagelige Dage i vakkre Familier, hvor hans Fløitespil og andre smaa Talenter bidrog til at gjøre de korte Reisebesøg behagelige.

I Wenersborg lod han sine Kufferter staa, og reiste sammen med Halvor Nat og Dag, uden Ophold til Norge. Han søgte til Gjerrestad, hvor Abel havde været meget syg, og hvor han ventede at finde sin Kjærreste. Heri blev han

skuffet, men han opnaaede at komme i et venligere Forhold til den gamle Simonsen, og tilbragte nogle lykkelige Dage i Østerrisøer. Opholdet kunde dog kun være kort, da han var reist til Norge uden at indhente Admiralitetets Til-ladelse, og han kom tilbage til Wenersborg den 3die December.

Fra Wenersborg gik Reisen over Troldhættan til Gøtheborg, hvor han opholdt sig nogle Dage, og blev trakteret med Morgenmusik, ligesom i Stokholm, og derfra i ondt Veier og ad forfærdelige Veie til Carlskrona, hvor han kom den 13de December. Han aflagde de officielle Visitter, besaa Dokkerne, hvoraf kun 2 vare færdige af det hele Antal af 20, som Planen bestemmer, og gjorde endelig følgende interessante Bekjendtskab: »Om Eftermiddagen hilste jeg paa den berømte gamle Constructør Admiral Chapmann, en meget agtværdig Olding paa 84 Aar, endnu i Besiddelse af sin fulde Aandskraft. Han har ingen legemlige Sygdomme, men ryster overmaade stærkt paa Hænderne. Det fornøiede den gode Gamle at see en Fremmed hos sig, som taledede med ham i hans Fag, og jeg besøgte ham saa ofte jeg kunde, for ret at nyde det overmaade Interessante af et Bekjendtskab med en saa almindelig agtet og berømt Mand. Oldingen sad i en Lænestol paa et varmt Tæppe; paa Bordet ved den ene Side stod opstabet en Mængde Tavler, paa hvilke han gjorde alle sine Beregninger og Tegninger, thi paa Papir kan han ei skrive, og at ophøre sit Arbeide Constructionen, var at berøve sig selv hans eneste Morskab og Tidsfordriv. Paa den anden Side staaer en Constructør ved et Bord, og tegner paa Papiret efter den Gamles Anvisning og Beregninger. Paa denne Maade er hans Hoved-Arbeide: Construction af Linie-skibe, som iaar er udkommet, blevet udarbejdet.«

Fra Carlskrona reiste han over Høganæss til Helsingborg, hvor han solgte sin Reisekjærre, tog over Sundet og kom til sit Hjem i Kjøbenhavn den 20de December. »Her stod jeg da igjen i mit Værelse frisk og fornøiet, og saa min glade Familie rundt om mig, ønskende mig velkommen. Henimod 5 Maaneder havde jeg flakket omkring og i den Tid set mange forskjellige Mennesker, Steder og Mærkværdigheder; levet undertiden brilliant, undertiden usselt og imellem alt dette ikke været en halv Dag upasselig eller syg. O! kjære Hjem! hvormange Til-lokkelser har Du ikke for Mennesket! hvor behageligt er det ikke efter en saadan Tour at have et Hjem, hvor Venskab og Hvile venter os, og hvor Glæden endda ofte indbyder os til sin blide Gjæst. Selv Tanken om overstandne Besværligheder bliver en Behagelighed. Glad slutter jeg min Journal, og med Taknemlighed til den algode Styrer tænker jeg: Gud ske Lov jeg er nu vel hjemme! Om Nogen læser dette, da beskyld mig ei for Hjemmesyge, før de selv har reist paa samme Maade som jeg.«

Glæden i Hjemmet blev dog snart afbrudt af en sørgelig Begivenhed, idet hans Fader døde pludselig den 16de Januar 1807, af et apoplektisk Anfald. Han havde befundet sig vel om Morgenen og var efter sin Sædvane gaaet ned i Kjælderen Kl. 10 Fmd. for at hugge Brænde. Den yngste Søn, den Gang 10 Aar gammel, gik en Timestid efter ned til ham, og fandt Faderen siddende maalløs paa en Bænk. Familien blev nu kaldt sammen, de bare ham op, en Læge blev hentet, men han vedblev at være bevidstløs, og Kl. 3 Eftermd. udaandede han. Der var 7 Børn, hvoraf de 3 yngste vare i Alder af 10 til 17 Aar; Moderens Pension var kun 100 Rdlr. aarlig, og da Husleien allene var 120 Rdlr., var det kun den Hjælp der kunde ydes af de to ældste Sønner, Peder og Nicolai, der begge vare Søofficerer, som satte den fortræffelige Moder istand til at føre Husholdningen, og opdrage de yngre Børn. »Min Broder giver 10 Rdlr. og jeg 15 Rdlr. maanedlig foruden andre ubestemte Tilskud; vi ere 7 Mennesker og leve heraf saa godt vi kan ønske det. Min afdøde Fader nød ikke Livet med nogen Glæde. Han var sjelden fornøiet, men altid tilbageholden, stille og eftertænsom i de sidste Aar. Hans Stilling i Livet som Pensionist med lidet at leve af, ærgrede ham, da hans yngre Kammerater i Etaten tjente paa 3 à 4 Gange saa høi Gage som han.«

Han forberedede sig nu til videre Reise, og gjorde Afskedsbesøg hos flere Venner paa Landet, hvoriblandt Provst Mandrup Peder Kruuse til Høielse og Lellinge*), med hvem han levede i et varmt Venskab. Kruuse var meget ældre

*) Mandrup Peder Kruuse var født paa Christianshavn den 14de December 1760. Faderen, Peder Pedersen Kruuse var Tobakspinder og Mester ved den daværende kongelige Tobaksfabrik. Da Drengen var kommet til Verden sendte Præsten ved Vor Frelsers Kirke Mandrup Pedersen Tuxen, vor Tuxens Bedstefader, et Lykønskingsdigt til Forældrene, hvori han spaaede at den nye Statsborger vilde blive Præst og Jubilar. Dette tyder paa et venskabeligt Forhold mellem Familieme, og var vel Anledning til at den lille Søn blev døbt Mandrup Peder, og blev Peder Mandrup Tuxens Navnebroder, ligesom det ogsaa synes at der har bestaaet et Venskabsforhold mellem ham og sidstnævntes Fader, der kun var 5 Aar ældre.

Da Mandrup Peder Kruuse var 9 Aar gammel blev han sendt til Latinskolen i Roeskilde, hvorfra han kom til Universitetet 1777. Han havde ikke megen Lyst til Studering, men beskæftigede sig med Literatur og Digtkunst, var en livlig Selskabsmand, og ivrig i at deltage i Opførelse af Skuespil paa et privat Theater. Da han imidlertid blev forelsket i Inger Ørslev, hvis Moder var Over-Jordemoder ved Fødselsstiftelsen, forlangte denne at han skulde tage theologisk Examen, og lovede at hun skulde skaffe ham et Kald, ligegyldig hvad Karakter han opnaaede. Hun havde nemlig været Jordemoder ved Hoffet, og stod i høi Yndest hos Enkedronning Juliane Marie. Kruuse tog sig nu sammen, besluttede at læse til »non c«, som da lod sig gjøre, og bestod denne Prøve 6 Uger efter. Han prækede da ved Hoffet og vandt saa meget Bifald, at han strax blev kaldet til Præst i Vallø, hvilket Embede han dog fik Tilladelse at ombytte med Høielse. I September 1787 red han ud for at tage sit Kald i Besiddelse, lidet glad ved Tanken om det ensomme Liv paa Landet, men da han om Aftenen kom nær Høielse Kirke og hørte Klokkerne lyde, greb det

end han, — Bekjendtskabet skrev sig formodentlig fra Forældrene, — men de vare dog fast knyttede til hinanden og han, saavel som senere hans Familie fandt altid en venlig Modtagelse i den gjestfrie Præstegaard.

Den 25de Juli 1807 forlod han Kjøbenhavn med Skibsleilighed for at gaa til Amsterdam, og var ogsaa da ledsaget af Halvor, der dog skulde tilbage om Vinteren. De vare i et godt Skib, hvor de havde det behageligt, men paa Grund af Modvind naaede de først til Amsterdam den 11te August. Alt det nye han saa gjorde meget Indtryk paa ham, og især beundrede han den store Renlighed som herskede overalt. Han reiste noget om i Nærheden af Amsterdam og var glad ved denne gode Begyndelse af Reisen, — men disse lyse Udsigter skulde snart forandres. Der indløb Efterretninger om Englændernes Overfald paa Danmark og Bombardementet paa Kjøbenhavn, som med et Slag forandrede alle hans Planer og Udsigter, og da han ingen direkte Efterretning modtog enten fra Kjøbenhavn eller fra Norge, svævede han i den pinligste Uvished om sin Families og sine Venners Tilstand. Breve modtog han først i Begyndelsen af October. Han var imidlertid ikke uvirksom. I Amsterdam laa omtrent 40 norske Skibe, med Besætninger af henved 300 Mand, og han fattede den Plan at føre disse Folk hjem over Land, hvorom han corresponderede med Admiralitetet. Regjeringen fattede dog først Beslutning derom den 25de September, og nu vare Folkene uvillige til at reise: »Nu vilde ingen gaa, og jeg havde utrolige Spektakler med dine kjære Landsmænd (thi Normænd ere de Alle). Endelig fik jeg dels ved Magt, dels ved Trudslers 263 Mand samlede, og med dette store Selskab reiste jeg, som eneste Officer Landveien til Altona. Paa Veien blev jeg forsonet med Folkene, og selv de største Oprørere elskede mig nu, som en Moder bliver elsket af sine Børn. Det var mig virkelig en sand Betaling midt i alle de Strabadser og Besværligheder, som en saadan Transport fører med sig, at jeg saa lutter tilfredse Ansigter, og blev overlæst med lydelige Bifaldsraab ved enhver Leilighed.« Han gik fra

---

ham dybt. Han sprang af Hesten, kastede sig paa Knæ, og bad Gud om Styrke til den Gjerning, hvortil han var kaldet. Inden Aarets Udgang holdt han Bryllup og levede trofast for Opfyldelsen af sine Pligter i det samme Præstekald til sin Død i 1846. Han havde den Glæde at kunne holde Jubilæum, som en agtet og afholdt Præst, og feirede samtidig sit Guldbryllup med Hustruen, der overlevede ham et Aar. I de sidste Aar vare de dog begge svage og sengeliggende. Biskop J. P. Mynster, der havde kjendt ham i hans Ungdom, og senere som Biskop et Par Gange visiteret hos ham, skriver i sit Levnet: »Han har været en Mand af udmærket Liv og Kraft, vel heftig, men med det kjærligste Hjerte og varm Følelse for Christendommen; hans Prækeners og Taler havde ofte noget meget gribende, han har været eu oprigtig og omhyggelig Sjælesørger, en Fader for flere Faderløse, en trofast Ven, og hans gjæstfrie Hus har været søgt af Mange.«

Saaledes var altsaa Tuxens ældre Ven, til hvem han var saa fast knyttet, til hvis landlige Bo han saa gjerne søgte, og hvor hans Familie senere altid blev modtaget med aabne Arme.

Amsterdam den 6te October, kom med Folkene til Altona den 18de og førte dem derefter til Kiel, hvorfra de bleve sendte til deres Hjemsteder.

Om hans Moders og Sødskendes Skjæbne under Bombardementet skriver han: »Min gode Moder og min kjære Familie har lidt meget i Nødens Tid, det er græsseligt, hvad de stakkels Mennesker have maattet udstaae. I to Nætter og Dage logerede de Alle i vor Brændekjelder, netop i det Hul, hvor min salig Fader fandtes dødsens. De saae grædende paa hinanden, ventende hvert Øieblik Dødens Komme, og vidste ei hvem der først skulde rammes. Den tredje Dag gik de fra Hus og Hjem, og troede aldrig at se noget af deres Tøi mere. Fortvivlelsen var skrækkelig. De nøde i tre Dage og Nætter hverken Spise eller Søvn. Efter den Tid var alt saa skammelig dyrt, at de armø Mennesker vist have havt meget usselt at leve af.« Han afhjalp dog snart deres Nød ved at sende dem baade Penge og Provisioner. — Norges Tilstand bekymrede ham meget, da han frygtede for at der skulde blive Hungersnød.

I Kiel fik han Ordre til at føre Inspection med Bygningen af en Del Kanonslupper og et Par Orlogsbrigger. Han traf der sin Broder Lieutn. Nicolai Tuxen, der dog alt i Januar 1808 blev beordret til Langeland, og gjorde Bekjendtskab med Professor Fredrik Høg Guldberg, der var Lærer for Prinsesse Caroline. I Guldbergs Hus kom han ofte, og sluttede et Venskab med ham, der varede for Livet.

Han fik sit Portrait malet, hvilket af alle der saa det blev erklæret for at ligne særdeles godt. Det blev indfattet i en Medaillon for at bæres om Halsen, og sendt til hans Kjæreste i Norge. Det er endnu tilstede.

Blandt politiske Begivenheder under dette Ophold skal nævnes, at Englands Krigserklæring fandt Sted den 7de November 1807, at Danmark erklærede Sverrig Krig den 29de Februar 1808, og at Kong Christian den 7de døde den 13de Marts 1808, hvorefter Fredrik den 6te besteg Tronen.

Han beredede sig med Mands Mod og Hjerter paa at blive kommanderet til søs, og skriver derom: »Skulde Leiligheden visé sig at jeg kunde komme ud med et Krigsskib, saa er det mod min Ære og Fordel at holde mig tilbage; jeg nyter glad den første Leilighed og gaar rolig hvor Pligten kalder. Vel veed jeg at dette ikke stemmer med Dine Ønsker, gode Pige, men maatte Du ikke skamme Dig ved mig, om jeg var feig og frygtede min Trøie? Er det ikke min Bestemmelse som Søofficer, og skylder jeg ikke Fædrelandet mit Liv?«

I Marts 1808 seilede han fra Kiel, som Næstkommanderende i Briggen Fama, Pr.-Lieut. O. F. Rasch, til Nyborg, men blev dog alt i Slutningen af Maanedens sendt tilbage til Kiel, for at tage Kommandoen over 4 Kanonbaade,

med hvilke han gik til Nyborg og underlagde sig Kapitain-Lieutenant Schönheyders Kommando, under hvem desuden 2 andre Kanonslupper sorterede. Han var Næstkommanderende paa den samlede Eskadre, og hans Broder Nicolai 3die Kommanderende. Baadene laa ved Slipshavn og Officerer og Mandskab havde Qvarter i Jagter, saa de havde det meget godt, men der var ikke noget at udrette mod Fjenden. Denne holdt sig gjerne 1 à 2 Mil ude, saa at Baadene, om de roede ud for at angribe ham udsatte sig for ei at kunne komme tilbage. Følgende Affairer forefaldt (efter J. P. With) medens Tuxen var ved Eskadren. Den 25de Juli udskar de 4 Skibe af en svensk Convoi. De bleve beskudte af en svensk Brig, som ei forvoldte Kanonbaadene nogen Skade, og de engelske Krigsskibe, som vare i Nærheden indskrænkede sig til at udsende nogle armerede Fartøier, der dog ei angreb, da Kanonbaadene gjorde Front. Den 2den August angreb de forenede Kanonbaadseskadrer under Kapitain-Lieutanterne Schönheyder, J. A. Suenson og C. Wulff en engelsk Orlogsbrig The Tigress, armeret med 10 St. 18 $\mathcal{H}$ Carronader og 3 St. 68 $\mathcal{H}$ Morterer, med en Besætning af 45 Mand. Briggen havde været tilankers ved Knudshoved, men om Eftermiddagen lettede den, og stod over under Agersø, hvor den ankrede Kl. 5 $\frac{1}{2}$. Kanonbaadene roede efter den, maatte paa Veien passere et engelsk 74 Kanonskib, naaede Briggen Kl. 10 Aften, og erobrede den efter en Kamp af $\frac{3}{4}$ Time. Briggen havde 2 Døde og 8 Saarede, men Kanonbaadene intet Tab. Den 3die September angreb de samme forenede Eskadrer, bestaaende af 21 Baade, to engelske Orlogsbrigger under Sprogø. Efter nogen Tids Kamp stak Briggerne deres Ankertouge fra sig og flygtede, efterladende en Kanonbaad med 2 St. 24 $\mathcal{H}$ Kanoner, hvis Besætning de havde taget ombord. Eskadren havde 2 Døde og 2 Saarede.

Nogen Tid efter blev der betroet Tuxen en hæderlig og vigtig Post, som Chef for en Kanonbaadseskadre der skulde samles ved Fladstrand (Frederikshavn), hvis Bestemmelse var at beskytte Korntransporterne til Norge, som gik ud fra dette Sted. I Slutningen af September forlod han Beltet med to Kanonslupper, og da han oppe under Kjerteminde fik Modvind, benyttede han Leiligheden til at afsøge Romsø, hvor det hed sig at de Engelske havde et Etablissement, og hvor de forsynede sig med Vand og Brænde, og lode Kreaturer græsse. Der var imidlertid intet Spor af Befæstning, og han fandt kun to engelske Matroser og en Del Køer og Faar, som han førte med sig. Den 6te October kom han til Fladstrand. Der modtog han strax efter 4 Kanonjoller, og efterhaanden blev Eskadren forøget til 13 Kanonbaade, hvoriblandt 4 engelske Kanonslupper, der vare erobrede paa forskellige Steder; disse sidste vare forsynede med Dæk, og

mere sødygtige og seilbare end de danske Chalupper. Han incicerede sin Eskadre, og delte den i to Divisioner, hvoraf den ene førtes af Pr.-Lieut. Falsen. Denne Divisions Baade vare forsynede med Dæk, saa at han kunde opholde sig ved Skagen og Læsø, hvor der var Leilighed til flere Affairer, medens Tuxen selv havde de aabne Baade, og derfor maatte holde sig nærmere ved Kysten.

Ved Baadene udførte han flere vigtige Forbedringer, især ved Kanonjollerne. Disse vare aldeles uskikkede til Tjeneste paa saa udsatte Steder som Fladstrand og Skagen, i den Tilstand, hvori de vare sendte dertil. Naar de fik en Sø agterind, som let kunde hænde, vare de i høi Grad udsatte for at synke, og dette skete ogsaa flere Gange, kort efter at Jollerne vare sendte til Fladstrand. Denne Ulempe og flere andre blev fuldstændig afhjulpne ved Iværksættelsen af Tuxens Forslag, idet Jollerne derefter gjorde Tjeneste under hele Krigen, og endog bleve istand til at ride en Storm af. Han var saa ivrig for at faa disse Forandringer udførte, at han i sin Skrivelse til Admiralitetet bad om at idetmindste een af Jollerne maatte blive indrettet efter hans Forslag, og tilbød at bringe Baaden i den oprindelige Stand igjen for egen Regning, dersom Forandringen ikke svarede til Hensigten.

I Vinteren 1808-9 havde han en meget anstrenget Virksomhed, da han i Forbindelse med sin Eskadre tillige maatte besørge Forretningerne ved Korntransporten, eftersom den Officer hvem dette paahvilede, Pr.-Lieut. Henne, var permitteret. Han klager over at baade Helbred og Humør led derved, paa dette kjedsommelige Sted, men han havde dog vundet sin Post kjær. Den havde i den forløbne Vinter været overmaade vigtig, og til Sommeren gav den mere Udsigt til Virksomhed, end nogen anden Kanonbaadstation i Danmark. Der opstod vel ofte Lyst hos ham til at blive forflyttet til Norge, men han ansaa det upassende at søge Forflyttelse, naar Admiralitetet havde betroet ham en saadan Hæderspost.

Den 5te April 1809 havde han en hæderlig og heldig Træfning med et engelsk Krigsskib, hvorom han samme Dag rapporterede til Admiralitetet som følger:

»I Eftermiddag Kl. 3 saaes en Fregat kommende Nord fra og holde ned efter Fladstrands Rhed. Da han passerede Fortet Deget og der fra samme blev skudt efter ham, tonede han dansk Orlogsflag og Vimpel. Det var en *Sloop of War* paa 24 St. Carronader efter Anselse 24 eller 32-pundige; den blev ved at holde lige ind paa Rheden, hvor den gik tilankers udenfor Batteriets Skudvidde, og paa et godt Kanonskuds Distance fra de her paa Rheden liggende yderste Kornskibe. Fortet Deget afsendte et Fartøi til den, der lagde uhindret tilborde. Da Ankeret var faldet blev paa en Gang udsat 4 Fartøier, som tilligemed den ommeldte Baad fra Deget roede lige mod bemeldte Skibe.

Jeg var imidlertid kommet ud med to Kanonslupper og een Kanonjolle. Jeg styrede lige mod de ankommende Fartøier, som ved Synet af mig og nogle Skud fra et Par Kapere vendte om til Fregatten. Under dansk Kongeflag og Vimpel affyrede Fregatten sit glatte Lag mod Kanonbaadene, men for tidlig og uden Virkning. Da jeg kom den paa Skud nær begyndte jeg fra de tre Kanonfartøier en vedholdende Ild, der tilsyneladende gjorde god Virkning, da de fleste Skud traf i Skroget. Han kappede sit Anker og faldt af, men vedblev at besvare mine Skud omtrent 1¹/₂ Time, efter hvilken Tid han var saa langt fra mig, at det ei kunde nytte at skyde. Midt under Affairen strøg han sit danske Flag og tonede engelsk Flag. Han blev forfulgt indtil Mørket faldt paa. Fregattens Kugler vandede langt agter fra os, og gjorde ingen Skade, hverken paa Mandskab eller Fartøier. Mandskabet har i det Hele opført sig brav. Mine medvirkende Officerer, Maanedslieutenanterne Magnussen, Grøn, Beck og Tetens kunde ikke have opført sig bedre, og jeg har Aarsag til at være i høieste Grad tilfreds med dem. Fregatten stod Nord paa. Det fra Deget udsendte Fartøi blev af Fregattens Chef frigivet, og meldte at Fregatten havde faaet 3 Grundskud og sin Takkelage meget spoleret; een Mand blev Laaret overskudt og flere mindre blesserede. Vinden var NV., laaber Bramseils Kuling.◀

Fregatten maatte søge svensk Havn for at reparere, og ledsagedes der hen af to engelske Krydsere, som laa ved Skagen. Farvandet var derved for Øieblikket rensat for Fjender, og nogle og halvfjerdsindstyve Kornskibe, der vare samlede paa Rheden kunde derfor seile, og naaede alle to Dage efter til norsk Havn.

Efter denne Træfning blev han udnævnt til Ridder af Dannebrogen.

Sommeren gik forøvrigt uden mærkelige Begivenheder; dog havde han den Fornøielse at hans Broder Nicolai fik Ansættelse under ham paa Eskadren. I August Maaned kom han imidlertid til at gjøre en æventyrlig Reise til Norge. Prinds Frederik af Hessen, Broder til Danmarks Dronning, var nemlig udnævnt til kommanderende General for den norske Armees 1ste Division, og Tuxen fik det Hverv at føre ham til Norge. Prinsen kom til Fredrikshavn den 13de August, og den følgende Dag Kl. 2 Eftmd. seilede Tuxen med ham derfra i en gammel svensk Fiskerbaad. De undgik heldig en engelsk Fregats Forfølgelse indtil Mørket faldt paa, kom næste Dag i blik Stille gennem en stor engelsk Convoi, som de ei slap ud af før Aften og naaede lykkelig Moss efter 44 Timers Seilads.

Under et Ophold i Norge af nogle Uger blev han endelig forsonet med den gamle Simonsen. De blev førte sammen hos en fælles Ven, hvor Simonsen tog Tuxen i Favn og udbrød: »Han skal blive min Svigersøn, Gud velsigne ham

og min Elisabeth!«, og det blev derefter bestemt at Brylluppet skulde staa i den tilstundende Vinter.

Prins Fredrik af Hessen og Prins Christian August af Augustenborg vare imidlertid samlede i Christiania, og Tuxen deltog i adskillige Fester som bleve givne i denne Anledning. En Beskrivelse af en af disse kan tjene som et lille Kulturbillede: »Igaar skrev jeg at jeg skulde til et stort Middagsselskab tilligemed Prinserne. Det var hos Hr. John Collet, som noksom er bekjendt overalt. Vi kom der Kl. 1 og spaserede i hans brillante Have, hvor der er flere Ting at see, end jeg kan beskrive. Der er talrige Lysthuse, Monumenter, Templer, Gynger o. s. v., men alt dynget paa hinanden i en saadan Masse, at dets overflødige Beskuelse gjør væmmelig, et fornyet Bevis paa, hvorledes en overdreven Forskjønnelse bliver styg. Den simple Middelvei være priset, — for meget og for lidet fordærver Alt. Blandt Havens Mærkværdigheder er der en nydelig Grotte, hvor fra Loftet neddrypper en Drik i en Skaal, og man overraskes ved at smage den, da det er den aller fineste Likør, som ved Kunst er anbragt i Grotten, og draabevis falder ned. Her tog vi os da en god Snaps af denne saakaldte Nectar. Morsomt var det, at da vi kom kjørende til Gaarden, og ligesaa da vi kom tilbage fra Haven bleve vi modtagne med Musik. Vi spiste til Middag i et Selskab af over 50 Personer og nød overflødige Retter med behørige gode Drikkevarer. Under hele Spisningen frembragtes ingen Skaaler, men hver drak for sig selv, og der var hverken Kage eller Frugt. Endelig reiste man sig fra Bordet og nu tænkte jeg det var forbi — men — langt ifra! vi gik blot ind i næste Værelse, hvor et forskrækkelig stort Bord sammensat af lutter Mahogni Spilleborde og uden Dug, var serveret med alle Slags Frugt, Iis, Gelé, Kage, Konfiterer, Likører, fine Vine, som stode i Krukker med Iis, for at holdes kolde, Kardinal og alt saadant. Paa hver Talerken laa et lille Kartuns Lommetørklæde istedetfor Serviet; her satte vi os paa ny tilbords og begyndte paa Lækkerierne. Nu skulde ogsaa Skaalerne begynde. Der blev da sunget en til Dagen forfattet Vise, som var saa slet at jeg ikke vil afskrive den, og derved tømtes Kongens, Dronningens, Prins Christians og Prins Frederiks Skaaler med tilbørlige Hurraraab. Der bruges her den Skik, at naar man har raabt 3 Gange Hurra, klapper man i 3 Perioder ganske desperat i Hænderne. Det var noget kuriøst. Siden sang man en hel Del Viser, og for det meste de samme som gamle Fatter pleier at opvarte med i Risøer. Dette Væsen morede mig slet ikke. Vi kjørte hjem Kl. 10 Aften. — Overmorgen skal jeg i et lignende Selskab hos en Kammerherre Anker.«

Midt i September forlod han Norge, og da der var Vaabenstilstand med Sverrig reiste han overland. Efter 4 Nætter og Dage uafbrudt Reise naaede han

Kjøbenhavn og maatte strax reise paa Landet for at aflevere Depecher til Kongen. »Kongen var overmaade naadig imod mig fordi jeg havde bragt Prinsen, hans Svoger, lykkelig til Norge. Han sagde mig mange smukke Ting og jeg frydede mig ved hans Naade. Jeg bad Kongen om at komme til at reise udenlands og fik til Svar, at jeg som et rask ungt Menneske og ferm Officer kunde gavne Staten ved at være i activ Tjeneste saa længe Krigen varer, men naar vi fik Fred, skulde min Reise staa mig aaben.«

Han kom tilbage til Fladstrand, hvor han fik nok at gjøre for at ordne Sagerne. I hans Fraværelse havde den Del af Eskadren, der laa ved Skagen havt en smuk Affaire, hvorved hans Broder Nicolai Henrik Tuxen fik Leilighed til at udmærke sig. Dennes Rapport, dateret Kutterbriggen »the Minx« tilankers ved Fladstrand den 4de September 1809, lyder som følger:

»Den 2den September Kl. 10 Fmd. roede jeg ud fra Skagen med 3 (forhen engelske) Kanonbaade og 3 Kanonjoller for at attackere den OSO. 1½ à 2 Mil derfra stationerede fjendtlige Fyrbrig. Veiret var stille med sydlig Vande. Saa snart Briggen blev os vaer lettede han, satte NO. i, og med Aarer og alt hvad trække kunde søgte at undgaa os. Ved mine Officerers raske Opmuntringer blandt Mandskabet bragtes det til Skuds Distance Kl. 5 Emd. 3½ à 4 Mil NO. for Skagen. En vel rettet og vel vedligeholdt Ild tvang Fjenden til at overgive sig efter 2¾ Timers Attaque. Han strøg Kl. 7¾ efter en haardnakket Modstand. Det var Kutterbriggen »the Minx« paa 10 St. 18 ⚡ Carronader, 2 St. 18 ⚡ Kanoner og 1 St. 4 ⚡ Haubitz, kommanderet af Lieutn. Le Blanc. Af Fjendens Mandskab 47 Mand ere 2 dræbte og 10 saarede, Briggen en Del forskudt. Vi have slet intet Tab lidt under Actionen, uagtet vi vare nødte til at gaa Fjenden saa nær, at vore Skraakugler gjorde god Virkning. Sec.-Lieutn. Linde, Maanedslieutenanterne Tetens, Trolle, Søborg og Beck samt det hele Mandskab har vist et Mod og en Ordens Vedligeholdelse, som hellig er at anbefale.« Af Besætningen kom 3 Lieutenanter, 1 Kadet, 1 Læge og 39 Mand til Aalborg den 7de September.

Skjødnt denne heldige Krigerdaad havde fundet Sted under P. M. Tuxens Fraværelse, var det dog hans Eskadre der havde udført den, og man vil bemærke, at to af Maanedslieutenanterne ogsaa havde været med den 5te April. I Træfningen ved Skagen var 3 Kanonchalupper og 3 Joller mod en Brig paa 12 Kanoner, medens den 5te April kun 2 Kanonchalupper og 1 Jolle vare i Kast med en Fregat paa 24 Kanoner.

Han var vel tilfreds med sin Station, som han vedblev at betragte som een af de bedste og vigtigste i Landet. Han havde gode Indtægter, saa at han kunde understøtte Familien i Kjøbenhavn, og tjente ogsaa nogle Prispenge, dog

ikke betydelig. Han brød sit Hoved stærkt for at tilveiebringe en Bolig for sig og Hustru i Fladstrand, men Forholdene vare saa smaa, at han maatte lade sig nøie med at opsætte et Skillerum i det Værelse han beboede, saa at der kunde blive et Sovekammer og en Dagligstue. Der kunde ikke blive Spørgsmaal om at kunne føre Husholdning, men han havde en brav gammel Værtinde, der gjerne saa at Husstanden blev forøget. Hvor ubetydeligt et Sted Fladstrand end var, gaves der dog Leilighed til nogen Adspredelse, dels paa det nærliggende smukke Bangsbo, og dels noget fjernere hos Præsten Kofoed, der var gift med en Datter af den tidligere omtalte Provst Kruuse, og baade Mand og Hustru hørte til hans Ungdomsvenner. Der forefaldt ogsaa Adspredelser, og følgende kan vise hvorledes vore fuldblodige Fædre i de Tider holdt et saakaldet Barselgilde.

»Vi samledes om Formiddagen, kjørte til Kirke og kom tilbage ved Middagstid. Imidlertid var et stort Selskab af begge Kjøen omtrent 70 *gens comme il faut* arriverede, og man lavede sig til et superb Middagsmaaltid. Ved dette sade vi adskillige Timer og fortærede omtrent 12 à 16 Retter Maad, nedskyllet med tilbørlig Vin. Efter Bordet Kaffe og dernæst Dans. Jeg stjal mig bort nogle Gange for at hvile, thi Dansen morede mig just ikke synderlig. Vi holdt ud med idelig Dans til Kl. 9 om Morgenen, da vi spiste Frokost, dansede saa Kehraus og nogle Valse til noget over Middag, da de fleste Fruentimmer reiste hjem. Nu kom vi paa ny til Frokostbordet, som varede til Kl. 4. Saa gik jeg hjem og lagde mig, kom op igjen Kl. 7^{1/2}, fandt endnu Selskabet samlet og fik mig en Tallerken Suppe m. m., hvorefter vi morede os paa ny til Kl. 12 om Aftenen, da vi gik hver til sit.«

Efter at have faaet Giftermaalstilladelse reiste han i Begyndelsen af Januar 1810 over Kjøbenhavn, gjennem Sverrig til Østerrisøer, hvor Brylluppet stod den 6te Februar. En Kjøbmand Fürst var hans Forlover, og en Datter af denne, og Elisabeths yngre Søster Andrea vare Fæstenspiger. I Slutningen af samme Maaned reiste han tilbage, atter over Kjøbenhavn, og kom med sin Hustru til det tarvelige Hjem i Fladstrand.

I Løbet af Sommeren var han nogen Tid under Læssø med Kanonbaadene, og i den Tid opholdt hans Hustru sig hos Pastor Kofoed i Jegstrup.

Pr. Lieutn. Falsen, der førte den Division af Tuxens Eskadre, som laa ved Skagen, havde den 28de April en kjæk Fægtning med en engelsk Fregat, og den 23de Mai med en engelsk Kutterbrig. Nogen Tid efter strandede Baadene af denne Division, og Tuxen maatte op til Skagen for at besørge Baadenes Bjergning og Reparation. Medens dette stod paa lod han Falsen have Kommandoen over den 1ste Division ved Fladstrand, og denne havde da det Held at

træffe en engelsk Kutter »the Alban« paa 12 St. 18 $\overline{18}$ Carronader, som efter en tapper Fægtning blev erobret.

Efter at Tuxen i 2 $\frac{1}{2}$ Aar havde ført Kommandoen ved Fladstrand og Skagen, længtes han efter at ophøre med denne trættende Tjeneste og efter at komme til Kjøbenhavn, for at fortsætte sine afbrudte Studeringer. Hertil bidrog rimeligvis, at der den 21de November 1810 var født ham en Søn, og at Livet i Fladstrand var saa lidet istand til at fyldestgøre endog meget beskedne Fordringer. Han søgte derfor en Afløsning, og i Marts 1811 overleverede han Kommandoen til Pr.-Lieutn. Falsen, og reiste med sin Familie til Kjøbenhavn. Den 19de September 1811 blev han udnævnt til Inspectionsofficer ved Dokken paa Christianshavn, og flyttede strax ind i den Bolig, der skulde blive hans Hjem i Resten af hans Liv

Dokken paa Christianshavn.

1811—38.

I September 1811 flyttede han, som ovenfor anført, med sin Hustru og sin første fødte Søn ind paa Dokken paa Christianshavn, og der førte han i 27 Aar et lykkeligt og virksomt Liv. Han blev staaende som Officer i Sætaten, og der var foreløbig ingen Udsigt for ham, til at komme i den Embedsstilling han havde ventet, og for hvilken han havde søgt at uddanne sig. Det var en Skuffelse der skyldtes Krigen, og de ved den forandrede Forhold. Krigen havde, som vi have set, afbrudt den begyndte Reise der skulde have været Forløber for Embedet, og Flaadens Tab i Forbindelse med Landets slette økonomiske Forfatning førte til, at man ei vilde oprette andre Embeder ved Søværnet end hvad der var aldeles nødvendigt. Der arbejdedes ivrigt paa at skabe en ny Flaade, derfor bleve hans Medstuderende Schifter og Hensler i 1814 ansatte henholdsvis som Fabrikmester og Tøimester, medens Mekanikken og Hydrauliken foreløbig maatte skjønne sig selv. Han maatte altsaa lade sig nøie med et lidet Tillæg til Officeergagen og fri Bolig paa Dokken, hvortil kom Løn som Lærer i Mathematik ved Søkadet-akademiet, hvilken Post han havde 1812—16. Først efter 1821 blev hans økonomiske Stilling noget bedre.

Indtægterne vare altsaa ikke store, medens Tiderne vare dyre, og da Familien tiltog rask i Antal behøvedes streng Økonomi. Han var selv en god

Øconom og understøttedes kraftig af sin Hustru, der viste at hun, hvorledes hun end havde lært det, kunde føre en Husholdning med Forstand, og bringe nogenlunde smaa Indtægter til at slaa godt til. Den store Børneflokk der efterhaanden kom frem, nemlig 7 Sønner og 4 Døttre i 20 Aar, foruden 2 Sønner der døde tidlig, blev baade vel næret, vel klædt og vel optugtet. For Fødens Vedkommende blev set mere paa at den var sund og kraftig, end paa Retternes Mangfoldighed eller Forskjellighed, og Kjøkkensedlen stod i en Række af Aar saa fast som Spisereglementet i et Orlogsskib. Hvad Klædedragten angik da vandrede den stadig ovenfra nedefter, saa at naar A voxede ud af Tøiet var der stedse en B til at arve det. Forældrene vare begge nøisomme i disse Retninger, og han var ikke Medlem af nogen Klub, som ellers den Gang var temmelig almindeligt hos Mænd, og anvendte aldrig Noget paa Adspredelser for sig selv allene. Nogle Prispenge fra Krigen hjalp vel ogsaa til, og for en Del af disse købte han en Gaard i Kjøbenhavn, Admiralgaden Nr. 163 Husnummer 5, i hvilken han indrettede en Kvistleilighed til sin Moder, hvor hun boede til sin Død i 1828 med sine to gamle Søstre, samt med to Sønner og en Datter, indtil disse bleve gifte. Dette er atter et Exempel paa, hvorledes han stedse stræbte at støtte Familien. Han havde forøvrigt ikke megen Glæde af denne Eiendom, hvor han ikke selv boede, og da det paa Grund af de trange Tider var vanskeligt at faa Leierne til at betale. Den blev solgt nogle Aar efter Moderens Død.

Børnene bleve optugtede med Alvor, dog ikke med Strængthed, til Lydighed og god Diciplin, men havde iøvrigt al Frihed til at tumle sig paa den store Arbejdsplads ved Boligen, hvor de førte et muntert Liv sammen med Børn fra Familier i Nærheden. Det var et farligt Sted, ved den dybe Dok og det tilgrændsende Vand, forenet med Ungdommens Lyst til at bringe sig selv i vanskelige Situationer; der vankede ogsaa baade Skrammer og vaade Klæder, men indtraf dog aldrig noget alvorligt Uheld. Paa Børnenes Undervisning blev der ikke sparet Noget. De kom i de bedste Skoler, uden Hensyn til Bekostningen, og de Livsstillinger Sønnerne uddannedes for, vare stemmende med deres Tilbøielighed, uden nogen Tvang fra Faderens Side.

Han var en ægte Familiefader, der gjorde alt i sin Magt, for at gjøre Livet glad og lykkeligt for Hustru og Børn. Boligen fik han saaledes forbedret og udvidet. En Have ved Boligen blev udvidet, og et Grundstykke der laa ud mod Havnen omdannet til Have, den saakaldede »Søhave«. Da han var en ivrig Havedyrker og Blomsterelsker blev disse Haver holdt smukt, især forskaffede han sig en ypperlig Samling Aurikler, som var en af den Tids Modeblomster. Børnene havde ogsaa deres Smaahaver som de dyrkede efter deres Sind. Senere, da han bestyrede Søtøimester Embedet, fik han Brugen af en stor Have ved Christians-

havns Vold, hvor nu Landetatens Laboratorium er, den saakaldede Oliemølle-Have, eller i daglig Tale »Ollehaven«, hvoraf han og Familien havde megen Fornøielse. Men hvorledes fik han Raad til at dyrke alle disse Haver? Ja dette hørte til Tidens Hemmeligheder. Man lønnede Embedsmændene lavt, men fandt det i sin Orden, at de selv drog Fordel af hvad der i tjenstligt Øiemed var stillet til deres Raadighed. Paa Dokken var der faste Folk som havde mange ledige Timer, og ved Artilleriet ligeledes, der var derfor ingen Mangel paa Havekarle uden Bekostning for Brugeren. Paa lignende Maade forholdt det sig med Heste. Til Dokkens daglige Lænsholdelse var der to Par Heste med Kudske. Da disse ogsaa havde Tid tilovers, anskaffede han sig Vogn, først en tostolet, og senere efter Familiens Krav en firstolet Holstensk Vogn, og der foretoges da jevnlige Udflugter til Skoven. Dette var paa god gammeldags Vis, med Vognskrinet vel forsynet med Spise- og Drikkevarer, for at kunne holde et à to Maaltider i det Grønne. Man kjørte ud ad de den Gang tunge og støvede Veie til Dyrehaven, eller andre Steder, og morede sig kongeligt. Da Indtægterne blev bedre kom en lukket Vogn til, som stedse benyttedes for at kjøre til eller fra Selskaber eller Theatret. Han var en stor Ynder af Theatret, der ogsaa hørte til hans Hustrues bedste Fornøielse, hvorfor han gjerne sammen med Slægt og Venner havde en Loge abonneret, først i øverste Etage, senere i en bedre Del af Huset. Landlivets Glæder kom Familien eiheller til at savne. Ferien blev i en Del Aar tilbragt hos Provst Kruuse i Høielse, og efter 1829 paa Fredriksværk, i den Bolig Administrationen havde til sit Brug.

I 1815 aflagde han og Hustru et Besøg hos Slægt og Venner i Norge. Paa denne Reise medtog de den ældste Søn som da var 4 $\frac{1}{2}$ Aar, og den næste Søn Georg Emil, $\frac{1}{2}$ Aar gammel, medens to Døttre bleve hjemme. I 1827 gjorde de ligeledes en Reise til Norge.

Der var et godt Sammenhold mellem ham og hans Sødskende. De samledes jevnlig hos Moderen, og skiftevis hos hinanden. Juleaften var Familien, Store og Smaa hos den gamle værdige Moder, saalænge hun levede, og Nytaarsaften paa Dokken. Man kom tidlig sammen, tilbragte Eftermiddagen med Passiar og Kortspil, medens Børnene legede eller hørte paa Tante Dorthes Fortællinger. Ved Aftensmaaltidet var gjerne en Steg paa Bordet, og altid en velforsynet Punschebolle. Der var da megen Muntherhed, med Sang efter de dengang benyttede Visebøger, og man endte gjerne med Dans. De nu almindelige Juletræer og Julegaver kjendte man ikke, men Julegrøden savnedes aldrig, og Nytaarsaften, hvor Samlingen gjerne forlængedes over Midnat, brugte man at slutte med at uddele Nytaarsvers, undertiden selvlavede, men i Regelen trykte der solgtes i

Arkevis, hvoraf man valgte hvad der kunde passe for Modtageren, Hans Moders Fødselsdag var en særlig Familiefest, der blev holdt hos hende selv. Der blev da i Regelen arrangeret noget Komediespil, hvorpaa hun satte særdeles Pris, som udførtes af Sønerne og Datteren. Kjerlighed uden Strømper, hvori Peder Mandrup spillede Mads og den yngste af Brødrene Grethe, var vel et af Glandspunkterne i disse Forestillinger; forøvrigt Scener af Holbergs Komedier f. Ex. af Jacob von Tybo og af Barselstuen, i hvilke Scener Peder Mandrup gav den stortalende Soldat og Korfitz, og desuden mindre Skuespil der nu ere glemte. Fastelavns Mandag samledes Familien gjerne paa Dokken til Fastelavnsloier, deriblandt at slaa Katten af Tønden. Sønerne viste altid den største Ærbødighed overfor den gamle Moder. Som et Exempel i saa Henseende, og tillige for at vise at Peder Mandrup besad en lille poetisk Aare, meddeles her en af ham forfattet Prolog til en af de smaa Familiekomedier paa Moderens Fødselsdag:

»At maatte takkes Dig, vor kjære gode Moder,
 Det var vor Id som Børn, det er vor Stolthed end.
 Du lærte os jo først at skatte Livets Goder!
 At hylde Pligt og Dyd, at danne os til Mænd.
 For os Du ofred Alt, ei anden Glæde kjendte,
 En den at virke Held for talrig Børnekreds.
 Algodheds Gud har hørt, den Bøn Du ham opsendte,
 At gjøre hvert Dit Barn lykkelig og tilfreds.
 Vi alle føle varmt, hvor meget vi Dig skyldte,
 Hvad Du for os har gjort, og hvad for os Du led.
 O! lad mig derfor her af Hjertets hele Fylde
 Udtolke Dig vor Tak, og vor Erkjendtlighed.
 Det alt i mange Aar en Skik hos os har været,
 At feire denne Dag med munter Spøg og Skjemt.
 Da var vi atter Børn, som værdig Moder æret,
 Da Embed, Alder, Dont og andet sligt var glemt.
 Saaledes staa vi end, skjønt alt i Manddoms Alder,
 Og Maalet for vor Spøg er kun at more Dig.
 Naar det er lykkedes, glad see vi Tæppet falder,
 Og hver en Resensent kan være god for sig.
 Men at Din Fødselsdag ei blot med Spøg skal mindes,
 En mere ædel Pligt os end paaligger her.
 For Dine sølvgraa Haar af Børnebørn nu bindes
 En Krans til Minde om, vi Alle har Dig kjær;

Med deres svage Qvad vi blande skal vor Stemme,
 Og syngte Dig vor Tak, vor Fryd, vor Kjærlighed.
 De Unge bede vi Dit Mynster aldrig glemme,
 Thi værdig Moders Sæd bær Frugt i Evighed.◀

Frå den gamle Moder var et christeligt Sindelag nedarvet til hendes Børn. Det fremgaar af de i første Afsnit omtalte Breve, at baade Peder Mandrup og hans Hustru havde en fast Gudstro og et christeligt Sind, og dette kommer endnu stærkere frem i den nedenfor omtalte Brevvexling 1819—21. De vare ogsaa stadige Deltagere i Gudstjenesten i Holmens Kirke.

Peder Mandrup Tuxen var snarere over Middelhøiden, han har selv anført i Slutningen af 1808, da han var 25 Aar gammel, at han var 2 Alen 20" høj. Han havde en kraftig Legemsbygning, en temmelig mørk Ansigtssfarve, brune Øine og mørkt Haar. Han var en smuk Mand, hvis Ydre bar Præget af mandig Kraft. Han kunde let blive opirret, og den hvis Feil eller Ubehændighed havde foranlediget det, maatte da tage Følgerne; men han forstod i Regelen at beherske det varme Blod, og de Tilfælde vare sikkert sjeldne, da hans Hidsighed gik ud over Børnene. Da hans Tid og Tanker vare stærkt optagne af de Arbeider som vare ham paalagte, eller som han havde paataget sig, var han i Reglen temmelig alvorlig; dog kunde han ogsaa ryste denne Alvor af sig, og var da munter i Kredsen af sin Familie og sine Venner. Han spøgede da med Børnene, citerede ofte sine Yndlingsdigtere Holberg og Wessel, kunde ogsaa bringe et muntert Ord af egen Opfindelse frem, og var i høj Grad lystig mellem jevnaldrende Venner. Han var altid rede til at hjælpe og støtte hvem der kunde trænge til hans Bistand, og var ihærdig til at se gennemført hvad han ansaa for Ret og Billighed. Der blev sagt, at den Enke var got hjulpet som P. M. Tuxen tog sig af.

En høj Grad af Ordenssands mærkede hans hele Liv, og viste sig i alle Retninger. Til Exempel kan anføres, at han besad et betydeligt Bibliothek, og at han paastod, at han vilde kunne finde enhver Bog i Mørke.

Han satte Pris paa Kunst, var Medlem af Kunstforeningen fra dens Oprettelse, og havde en fortrinlig Samling Kopperstik, som han anskaffede paa en Reise i Holland og Frankrig 1819 og 20.

Politik spillede ikke nogen Rolle i hans Liv. Han sluttede sig nøie til Kong Frederik VI for hvem han havde en høj Grad af Hengivenhed. Han var dog ikke uberørt af den liberale Retning, der gjorde sig gjældende, var blandt dem der med Glæde hilse Stænderanordningen, og fulgte med Liv de liberale Taleres Yttringer. Han var Subscriber paa Fædrelandet, og var Medunderskriver

af den Trykkefrihedsadresse der omtrent 1835 udgik fra en Del ansete Mænd af det liberale Parti. Medens andre Militaire der deltog i dette formastelige Skridt, deriblandt hans to ældste Sønner, der vare Søofficerer, maatte møde hos deres Foresatte for at høre det kongelige irettesættende Rescript blive oplæst, beholdt Kongen sig selv at give Peder Mandrup Tuxen en lille læmpelig Næse, med de Ord: »Naa ja, det kunde De gjerne ladet være«.

Han var en Ven af Selskabelighed, og havde mange Venner blandt Kammeraterne. Ogsaa udenfor disses Kreds havde han Venner, med hvem han levede i selskabelig Omgang. Til disse hørte Digteren, Professor Frederik Høg Guldberg, der var Blomsterelsker og havde en stor Have ved sin Bolig, Guldbergsgade Nørrebro; Professor Jeppe Smith, der var kommet til Kjøbenhavn som en fattig jydsk Bondekns, men arbeidede sig op, blev Læge, og anlagde et betydeligt Etablissement for optiske og physiske Instrumenter, i Silkegaden hvor Bikuben nu er. Tuxen havde benyttet sine matematiske Kundskaber i hans Tjeneste, og havde blandt andet construeret den i sin Tid meget benyttede Günterskale, til grafisk Løsning af Regnestykker. Grosserer Anders Nielsen, der var Svoger til hans tidlig afdøde Ungdomsven Kapitain-Lieutenant Jens Berlin Giødwad. Dette Forhold knyttedes fastere, da hans ældste Søn i 1835, til hans store Glæde blev forlovet med en Datter af Giødwad. Desuden Grosserer J. H. Brandt, Provst Schack, Sognepræst til Vor Frelsers Kirke, Kapitain Broder Wigelsen, der havde været Søofficer, og som blev Toldinspektør i Kjøbenhavn, m. fl.

Der var saaledes Elementer nok til at føre et lykkeligt Liv mellem Familie og Venner. Nogen Malurt var der dog i Bægeret. Nr. 10 blandt Børnene, Jens Kraft døde spæd 1827, og Nr. 9, Frederik Wilhelm 1831, i en Alder af 7 Aar, efter en langvarig Sygdom. Dette sidste Dødsfald tog han sig meget nær, men dog endnu mere den Ulykke der tilstødte den ældste Datter Birgitte Regine, idet hendes Syn efterhaanden udslukkedes efter hendes 20de Aar. Han var utrættelig i sin Omhu for hende, og gik selv daglig med hende for at skaffe hende Mortion. Med disse Undtagelser nød Familien al ønskelig Sundhed, ingen alvorlige Sygdomme, udenfor sædvanlige Børnesygdomme fandt Sted, og der var ikke Noget der varslede om at han selv, den raske og kraftige Mand saa tidlig skulde blive bortkaldt fra denne Verden. Han var vel plaget af Knuder i Hovedet, og ved en uforsigtig Operation af disse blev han angrebet af Rosen, der holdt ham nogen Tid i Sygestue, og senere var tilbøielig til at komme igjen, men han havde en kraftig Legemsbygning, var rask og rørig, og for menneskelige Øine tydede Alt paa et langt Jordeliv.

Vi vende os nu til hans Virksomhed udadtil.

Da han var blevet ansat ved Dokken var hans første Bestræbelse at skaffe sig nøie Kundskab til Dokkens Bygningsmaade og Historie, og samlede derfor alle de Oplysninger han kunde tilveiebringe, hvilke optegnedes i en Bog, og derved kom til stor Nytte for hans Efterfølger. Dette gamle Bygværk, der var forfærdiget af Træ i en meget vandførende Grund, var vel i flere Henseender særdeles vel udført, men havde dog adskillige Mangler, hvis Følger havde gjort Hovedet kruset paa flere Generationer af Marinens Teknikere. Bunden var saaledes for svag til at modstaa Vandets Tryk nedenfra, saa at den maatte lastes med Jern, og man desuagtet var ængstelig for at indsætte Smaaskibe. Siderne vare vel særdeles solid byggede, men med meget sammensatte Forbindelser i Jorden, saa at der ved dennes uundgaaelige Sætning aabnede sig Kanaler, ad hvilke Vandet fra Søen, ved at trænge gjennem Bolværkerne, søgte langs Dokkens Sider og ind i den. Med høi Vandstand i Søen fandt derfor et stærkt Vandtræk Sted til Dokken, som fordrede Anvendelse af en betydelig Pumpekraft for at bortskaffes. Endelig havde man, med den Hensigt at hindre Vandet fra at trykke under Dokkens Bund, opfanget nogle Vandaarer udenfor Sluserne og ført dem til en Brønd indenfor Bolværket, hvor man ved stadig Pumpning søgte at holde Vandet saa lavt som muligt; ligeledes havde man opfanget en Vandaare indenfor Sluserne i en muret Brønd, og holdt dette ved en Hestemølle, saa vidt muligt, lavere end Dokkens Bund. Der var saaledes to Pumpeanstalter nær ved Sluserne, desuden et Pumpeværk nær Dokkens Inderende, for at holde Dokken læns for det daglige indtrængende Vand, og endelig det berømte Gernerske Pumpeværk, for at lænspumpe Dokken naar et Skib blev indsat. Tuxen indsaa snart at Pumpningen fra Brønden udenfor Sluserne, hvortil benyttedes 12 Mand om Dagen og lige saa mange om Natten, var aldeles overflødig, hvorfor han foreslog dens Ophør. Constructions-Commissionen, der var raadgivende i alle Sager, modsatte sig det, henholdende sig til tidligere Commissioners Betænkninger, men Tuxen maa desuagtet have opnaaet sine Foresattes Tilladelse, thi Pumpningen ophørte i 1813, og fandt aldrig senere Sted. Han har sandsynlig paa samme Tid indset at ogsaa Pumpeværket indenfor Sluserne kunde undværes, og Vandet fra den derværende Brønd ledes over Dokkens Bund til Pumpeværket for den daglige Lænsholdelse. Dette blev dog først iværksat mange Aar senere, nemlig i 1834, da han construerede et Pumpeværk til at drives af to Heste ad Gangen, der blev anlagt ved det Sted hvor Pumperne til den daglige Lænsholdelse var, saa at fra den Tid al den daglige Pumpning fandt Sted ved de Heste der hidtil kun havde besørget Brønden indenfor Sluserne, og al Pumpning med Haandkraft ophørte. Det bør her bemærkes, at disse Foranstaltninger, der nu synes selvfølgelig, den Gang

vare et Brud med henved 100 Aars Praxis, saa at de vise baade hans Klarsyn, og hans Kraft til at gennemføre hvad han ansaa for rigtigt. Der foretoges under hans Bestyrelse en betydelig Reparation af Overdelen af Dokkens Sider, ved hvilken Leilighed han foreslog en simplere Bygningsmaade, og fik den udført, ligeledes mod Commissionens Raad. Dokken, der efter 1807 i lange Mellemrum havde staaet fuld af Vand, blev efterhaanden stærkt benyttet, men der forefaldt iøvrigt ikke noget af Vigtighed ved den.

1815 blev han Medlem af Constructions-Commissionen. I de derefter følgende fire Aar var han beskjæftiget med en Del Forsøg med Pumper af forskjellig Construction, og især med Forhandlinger og Forsøg angaaende Tougfabrikationen ved Værftet, som Medlem af en dertil nedsat Commission, og endelig i 1818 og 19 som Delegeret af Constructions-Commissionen, for at deltage i Artilleriforsøg, hvis Øiemed var at bestemme Modtagelsesprøver for nye Kanoner, Anvendelsen af dobbelt Skarp, og Kuglers Indtrængning i Egetræ-Skiver, ved Kanoner af forskjellig Caliber. Deltagelsen i disse Forsøg, der foretoges med stor Omhyggelighed, bragte ham til at beskjæftige sig med Artillerividenskaben, og forberedede ham derved for den Stilling han senere kom til at indtage, skjønt han dengang ikke tænkte derpaa.

1819 d. ²⁵/₁₀ fik han, efter derom indgivet Ansøgning, Ordre til at foretage en Reise til Holland, Frankrig og England for at gjøre sig bekendt med mekaniske Indretninger i Almindelighed, men dog især med Tougfabrikationen, og med nogle Spørgsmaal vedrørende Artilleriet. Reisen skulde vare noget over et Aar, og han fik til at bestride Udgifterne et Stipendium af 2,400 Rdlr. aarlig, samt beholdt sin Gage til Familiens Underhold. Familien blev boende paa Dokken, i en mindre Del af Leiligheden, medens Resten overdroges hans Broder Premier-Lieutenant Søren Ludvig Tuxen, der fungerede som Inspectionsofficer i hans Fraværelse, og med broderligt Venskab tog sig af hans Familie og øvrige Sager.

Hvad der i det Følgende er anført om Reisen er uddraget dels af hans Reisenotiser, dels af den særdeles livlige Brevvexling med hans Hustru. Denne Brevvexling er en værdig Fortsættelse af Brevene 1804—11, og giver et fyldigt Billede af det smukkeste Familieliv. Hustruen er ikke længere den unge Pige der lever under Tvang af sine Omgivelser, men en livskraftig og selvstændig Husmoder, der ypperlig forstaaer at styre og repræsentere sit Hus og at tumle sine 6 Børn, der endda forøgedes med en Søn noget efter Mandens Afreise. Han hænger med den inderligste Kjærlighed ved Hustruen, og ved hvad han kalder sit Treklover: Huset, Haven og Børnene. Han hænger ved Hjemmet, er idelig længselsfuld efter Breve, anstrænger sig for at afgjøre sin Reise saa hurtig som

muligt, men dog at foretage den med Grundighed, da hans fremtidige Stilling, og derved Familiens Vel kan afhænge deraf. Han beskjæftiger sig med Børnenes Undervisning, deres Adspredelse og alt hvad der vedrører dem. Ogsaa hans gamle Moder var Gjenstand for hans Omsorg, hun skulde have sin sædvanlige Vinterforsyning af Kjød og Smør. Kort der var intet Familieanliggende som han forsømte. Han sendte ogsaa hyppig Foræringer hjem til Familiens Opmuntring.

I Slutningen af November reiste han sammen med en Secretair Bang og dennes Hustru, særdeles vakkre Folk, som han fik meget kjær. Bang var Broder til Godseier Hofman-Bang til Hofmangsgave i Fyen. De reiste paa en eiendommelig Maade, som dog nok den Gang ei var ualmindelig, nemlig med B's egen Vogn, der førte de tre Rejsfæller og deres Gods. De tog da Posthæste paa Stationerne, og fortsatte saaledes lige til Paris. Den 3die December kom de til Hamborg, hvor de opholdt sig en Uges Tid, da B. havde nogle Forretninger der. Den 11te December forlod de Hamborg, men da Elben ei kunde passeres der, paa Grund af Is, maatte de kjøre 4 Mil op langs Floden til et Sted kaldet Zollenspiker, hvor der var et Færgested som altid holdtes aabent, og da dette var passeret kjørte de atter vester efter langs Floden, ad en Vei der var saa slet, og med saa dybe Hjulspor og Huller, at de maatte staa af, og gaa næsten Halvdelen af Veien. Den 12te om Aftenen naaede de Bremen, og reiste derfra den 15de, ad Veien til Amsterdam, hvor de kom den 19de. Det var en afskyelig Tour gjennem bare Heder og Sandørkener, ei stort bedre end fra Fladstrand til Skagen. Saaledes var Veien paa de 40 til 50 Mil, som de havde lagt tilbage fra Bremen til Amsterdam, og kun sjelden bleve de oplivede ved Synet af en Landsby eller lille Kjøbstad. Det mærkeligste paa denne Tour var følgende: de havde taget saa mange rede Penge med fra Hamborg, som de troede vilde medgaae til Amsterdam, men da de vare komne Halvveien, mærkede de at det ei kunde slaa til, og nu maatte de da reise saa hurtigt og økonomisk som muligt. Endelig kom de til en By kaldet Olmelo, omtrent 16 Mil fra Amsterdam, og da der var en lang Station og slet Føre, maatte de tage 4 Heste. Herfra var ogsaa Befordringen dyrere, saa at det beløb sig til 24 Gylden foruden Drikkepenge og Fortæring. De havde kun 20 Gylden ialt, kunde altsaa ikke betale. Natten stundede til, de maatte have noget til Nattekvarter etc. De gik til en Kjøbmand i Byen, for at sælge Vexler, som løde paa Amsterdam, men ingen vilde have med dem at bestille. De maatte da sætte deres Lid til at faa Penge paa den næste Station, som var Deventer 4 $\frac{1}{2}$ Mil der fra, hvor de dog idetmindste kunde laane paa Pant, og fik da Heste i Olmelo, imod at betale Postpengene naar de kom til Deventer. Klokken var 6 da de forlode Olmelo. Lygterne skulde tændes paa Vognen, fordi det var mørkt

og Veien slet, — men — deres Lys vare stjaalne, og de maatte kjøre i Mørke, Fod for Fod. Da en Fjerdingvei var gaaet maatte de ved et Hus faa en Mand med en Lygte til at gaa foran, for at lyse over et slemst Stykke Vei. Derefter kjørte de atter en Stund i Mørket. Det begyndte med Snefog og Blæst og blev bælmørkt. Saaledes gik da den første Mil i 3 Timer. De vare nu ved en Kro. Paa deres Spørgsmaal til Kusken, hvorledes han tænkte det vilde gaa, svarede han med hollandsk Phlegma: Ja vi kan ikke komme til Deventer før Kl. 7 imorgen tidlig, men det er det samme, thi før blive Portene dog ikke lukkede op. Kl. 6 kjørte fra Olmelo, kjørt 1 Mil til Kl. 9, og faaet Løfte om at ende de resterende $3\frac{1}{2}$ Mil til Kl. 7 næste Morgen. Kjøre hele Natten i Mørke og Uveier med Livet i Hænderne! sidde 13 Timer en suite i Vognen, — det var en daarlig Udsigt. Naturligvis betænkte de sig intet Øieblik paa at blive hvor de vare, og søge Ly i denne Kro, om den end var nok saa ussel. Kudskens Indvendinger overvantes og de forføiede sig ind i Huset, hvor en Flok sjuskede hollandske Fruentimmer modtog dem. De fik en fæl Stue med Stengulv, aaben Skorsten eller Kamin og en umanerlig Træk. Her maatte de tilbringe Resten af Aftenen, og fik nogle kogte Kartoffler med Smør til. Selv havde de en liden Agerhøne og en Slump Vin, hvormed de da gjorde sig saa meget tilgode, som det vindige Opholdssted tillod. Imidlertid lavede Hollænderinderne Pandekager til dem selv, og brugte Smør til Mandens og Konens Portion, men Lampeolie til Tjenestefolkene. Manden kom snart efter hjem, hjalp at dække Bordet, og tørrede det af med sin Frakkeflig. Siden satte han sig til at drikke hollandsk Kaffe, spise haardkogte Æg og Pandekager, alt under et. De maatte tage til- takke med det først erholve Værelse, hvori der var to Senge. Næste Morgen stode de alle op, stivhalsede af Træk og Kulde, og gave sig paa Reisen. De kom til Deventer ved Middagstid og vare saa heldige at træffe i Postmesteren en meget honnet Mand, der paa deres ærlige Ansigter laante dem 100 Gylden, mod Bevis at betale dem i Amsterdam paa Anfordring. Hvilken Forandring følte de nu ikke paa en Gang. De havde Penge i Lommen, fik en god varm Middagsmad, som de ei havde faaet i fire Dage, og det som bedre var end Alt, kom paa den fortræffeligste Chaussé, saa at de rullede afsted med stor Fart og Magelighed og fandt paa Veien den fortræffeligste Expedition. Hele Veien er lagt af Mursten. Søndag den 19de Emd. Kl. 3 kom de til Amsterdam og slog dem til Rolighed i den store Gæstgivergaard Het Waapen van Amsterdam. De blev dog ei længe der, da det var meget dyrt og der desuagtet ei gaves nogen Opvartning, saa de maatte holde en Leietjener til at børste Klæder, lægge i Kakkelovnen etc. De leiede derfor tre Værelser i et Hotel Garnie, hvor Fru Bang saa forestod Hus-

holdningen. I Amsterdam blev de til den 19de Januar, og reiste derfra over Harlem, Leyden, Haag og Rotterdam til Antwerpen, hvor de kom den 4de Februar. Han besøgte Orlogsværfterne i Amsterdam og Rotterdam, og gjorde fra Amsterdam en Udflygt til Helder, for at se Orlogsværftet. I Amsterdam havde han truffet adskillige gamle Bekjendte fra Reisen i 1807, var overalt blevet særdeles vel modtaget ved Værfterne, som dog ei frembød meget Seværdigt, og han havde gjort adskillige behagelige Bekjendtskaber, men Hollænderne behagede ham dog ikke ret. Han kunde ei forsone sig med deres Flegma, der ofte yttrede sig i en frastødende Form, og den store Rigdom der fandtes ved Siden af den usleste Fattigdom, maatte gjøre et uhyggeligt Indtryk paa En, der kom fra et Land, hvor Forskjellighederne ei ere saa store, og hvor en mere human Aand gjør sig gjeldende for at lindre de Fattiges Nød.

Stærkt fremtrædende blandt Hollændernes Sædvaner var den høie Grad af Renlighed, der herskede paa Gaderne og i Husene. Han skriver derom: »Den hollandske Renlighed er overalt iøinefaldende, og især for Fremmede behagelig; men det maa ogsaa være et Pokkers Arbeide, og koster idetmindste een Tjenestepige mere, end ellers var fornødent. Man maa komme i hvilket Hus man vil, tidlig eller sildig, saa ser man ikke et Støvgran, og Sand bruges der aldrig. Indgangen i Husene er i Almindelighed belagt med Marmorfliser, og alle Trapper ere af Egetræ, saa rene og hvide at man aldrig ser Mærker af en Fod paa dem. I ordentlige Huse er der altid et smalt Gulvtæppe langs Gangen og midt op ad Trappen. Gulvtæpper have de i alle Værelser. De fleste Huse ere kun tre Fag til Gaden, men meget dybe, saa at de have adskillige Værelser i Sidehuset. Gaardsrummet er meget lidet, men belagt med Marmorfliser og overmaade rent, man ser ei den mindste Uryddelighed, ei en Ballie eller Skarnfjerding, neppe en Kost, — Alt har sin ordentlige særskildte Plads, Alt er rent og pænt; Kjøkkenerne ere sande Stadesstuer, Kjøkkentøiet blankt og ryddeligt. Billig spørger Enhver: hvorledes er det muligt at vedligeholde denne Renlighed? 1) er det Hollændernes Passion, og de ville hellere blive oppe om Natten, end efterlade nogen Uorden eller Urenhed; 2) ere Hollænderne meget forsigtige med at forstyrre denne Renlighed; 3) holde de mange Tjenestefolk, der næsten ei bestille andet end gjøre rent. Et Par nygifte Folk af vort Bekjendtskab, som aldrig gjøre Stads og leve meget simpelt, ere nødte til at holde en Kokkepige og en Stuepige foruden en Kjelling, som to Gange ugentlig hjælper dem hele Dagen med Rengjøring. Madlavningen generer dem ikke meget. Om Søndagen koge de et Stykke Kjød, som de skjære af hele Ugen og spise dertil en umaadelig Mængde Grønt af alle Slags, hvori de ret excellere. Forresten validerer Kaffekanden hele Dagen. Aldrig bliver

der vasket eller strøget noget betydeligt i Huset, men al Vask sendes paa Landet. Enhver Familie af Stand har sit Hus for sig selv, og den daglige Indgang er gennem Kjelderens, saa at Hovedindgangen staaer urørt til Stads«.

En Adspredelse som Hollænderne sætte stor Pris paa er Skøiteløben, og da det var streng Frost havde han Leilighed til at iagttage det. »Herrer og Damer af alle Klasser more sig med denne Forlystelse, unge Piger paa 12 Aar og Koner paa 50 løbe lige saa vel paa Skøiter som voxne Piger og unge Koner. Selv de pynteligste Damer, hvoriblandt de rigeste Grossererers Døttre, løbe i Flæng mellem Tjenestepiger og simple Fruentimmer, og alle disse forskjellige Slags Fruentimmer løbe paa samme Steder som Mandfolkene af alle Klasser. Amsteleen, en Flod som løber midt igjennem Amsterdam, lige saa bred som Peblingsøen, er bedækket med Mennesker saa tykt som Myrer i en Myretue, dels Skøiteløbere, dels Kanekjørende, dels Fodgængere, dels en egen Slags Slæder, ligesom Lænestole, men lukkede foran, hvori sidde 2, 3 à 4 Fruentimmer og skubbes med rask Fart frem paa Isen af en dygtig Skøiteløber, — disse ere for simple Folk. Endelig ser man adskillige Isbaade, eller ordentlige Fartøier med Seil, staaende paa brede Slæder hvilke krydse frem og tilbage ligesaa godt som en seilende Baad i flydende Vand. Skøiteløberne ere som oftest 3 à 4 i en Række, enten ved Siden af hinanden, holdende hinanden i Armen, eller følgende efter hinanden, holdende ved en Stok, hvilket ser meget morsomt ud. Endog i den skarpeste Kulde løbe fintklædte Damer deres Skøitetour paa den store Isflade. Alt er i Røre. Ogsaa arbeides der paa Fortjeneste. Store Boutikker ere opsatte paa Isen i Hobetal, hvor der udleies Skøiter, skjænkes Brændevin, bages Æbleskiver, koges Æbler, Kaffe, The etc.«.

Under hans Ophold i Holland indtraf en forfærdelig Oversvømmelse, idet Floderne Ysel, Lek og Waal oversvømmede Digerne, og fyldte et uhyre Strøg af det skønneste og bedste Land, i en saadan Grad, at man antog det vilde vare flere Aar inden man kunde faa det lagt tørt igjen. Han kom paa Reisen til Antwerpen ved Dortrecht tæt ved Grændsen af det oversvømmede Land og blev Vidne til en Del af den Elendighed det havde foraarsaget.

I Holland købte han en Del fortrinlige Kobberstik, hvoraf adskillige endnu pryde Værelserne i hans Børns Vaaninger.

I Antwerpen var den hollandske Renlighed slaaet om i noget der lignede en Modsætning, men paa den anden Side levede man godt og billigt i gode Hoteller. Det katholske Væsen gjorde sig stærkt gjeldende. Efter nogle Dages Ophold gik Reisen til Bryssel, der roses som en smuk By, og derfra til Paris, hvor de kom den 12te Februar 1820 om Aftenen, og hvor han blev til Udgangen af April, stadig sammen med Familien B.

Det bevægede Liv i Paris, som den Gang synes at have vist sig endnu mere paa Gaderne end nuomstunder, gav ham Anledning til mange livlige Skildringer i Breve til Hjemmet. Han besøgte jevnlige Theatrene, gjorde mange Bekjendtskaber og havde Adgang i flere Huse, deriblandt hos M. Bruun og P. A. Heiberg. Disse besøgte han hyppig, men omtaler dem dog ikke nærmere. Han var oppe fra tidlig Morgen til sildig Aften, saa at han ved Siden af Adspredelserne fik Tid til at studere, samle faglige Oplysninger, og udarbejde Indberetning om Reisen i Holland.

Dagen efter hans Ankomst til Paris var det at Hertugen af Berry blev myrdet, da han fra Operahuset førte sin Gemalinde til Vognen. Prindsen blev bragt tilbage i Operahuset, og døde der næste Morgen. Under Opholdet i Paris fik Tuxen ogsaa Meddelelse om sin Svigerfaders, den gamle Niels Simonsens Død, som indtraf den 9de Marts. Han var kommet i smaa Omstændigheder, og synes at have været noget sløv i den sidste Tid. Hustruen overlevede ham, og sad i det store Hus, som under de daværende Forhold var saa at sige uden Værdi. Noget senere paa Reisen fik han Underretning om, at hans Ven og Svoger Abel var død.

Den 25de April 1820 forlod han Paris, efter at have opholdt sig der noget over to Maaneder og tog til Lyon, for at foretage Forsøg med en ny Opfindelse, en Bugserebaad, hvori General-Consul Hoppe i Paris var interesseret. Rhonen er en meget hurtigt løbende Flod, og man havde fra gammel Tid benyttet den raske Strøm til at drive Møller ved Strømhjul, anbragte paa Pramme som vare fortøiede i Floden. Deraf havde en Mekaniker taget Ideen til at construere en Baad med store Skovlhjul, der ved Strømmens Virkning, og ved udførte Varp skulde kunne bevæges op ad Floden, og slæbe lastede Pramme. Forsøget lykkedes, men det førte dog nok ikke til praktiske Resultater. Opgaven blev nogle og tyve Aar senere løst ved kraftige Dampskibe. Fra Lyon tog han med Diligence til Marseille og til Toulon, hvor han opholdt sig et Par Uger; derfra over Nimes og Montpellier og ad Languedock Kanalen til Toulouse; drev i et Par Dage ned ad Garonnefloden paa en Lastepram, og gjorde endelig sit første Bekjendtskab med Dampseilads, ved at gaa et Stykke af Veien paa Garonne med et lille Dampskib til Bordeaux. Han nød særdeles megen Gjestfrihed i denne smukke og livlige By, og gjorde sig bekjendt med en Brobygning over Garonne, et Arbeide som den Gang vakte megen Opmærksomhed. Fra Bordeaux tog han til Angoulême, besøgte Kanonstøberiet i Ruelle, og kom til Orlogshavnen Rochefort i Begyndelsen af Juni. Der tilbragte han nogle Uger med at erhverve Oplysninger paa Værftet, og førte et særdeles behageligt Liv hos en Kpt. Saint Simon, der havde

været i den danske Marine, og i hvis Hus han blev behandlet som Lem af Familien. Fra Rochefort tog han til Lorient, Brest og Cherbourg, og kom endelig tilbage til Paris den 6te August, og fandt der endnu sine Reisevenner B. og Hustru.

Den hele Rundreise til de franske Orlogshavne havde han foretaget i $3\frac{1}{2}$ Maaned. Han havde reist Nat og Dag og ikke skyet nogen Anstrengelse for at komme hurtig fra Sted til andet; det maa erindres at der den Gang hverken var Jernbaner eller Dampskibe, hvilke i de nyere Tider gjøre Reiserne saa hurtige og magelige. I Orlogshavnene var han overalt blevet vel modtaget, og havde arbeidet tidlig og sildig, med den yderste Flid, for at samle Oplysninger og udarbejde Tegninger. Det manglede ikke paa Folk hjemme, der rystede paa Hovederne, og mente at der ikke kunde ventes stort af en saa hurtig Reise, men de vidste hverken hvor vel Manden var forberedt, eller hvor klart og hurtigt hans Øie og Tanke var. Dommen faldt ogsaa anderledes ud, da man blev kjendt med de Rapporter han indsendte, og hvori han fuldstændig og udtømmende behandlede alle de Spørgsmaal der havde Betydning for Flaaden, især hvad der vedrørte Tougfabrikationen og Artilleriet. Admiralitetet tilkjendegav ham ogsaa sit Bifald, og viste det i Gjerning ved at tilstaa ham Forlængelse af Reisetiden, og de fornødne Pengemidler. Som noget betegnende for Tiden og Forholdene i Frankrig kan her bemærkes, at Dampmaskinen ei endnu var taget i Brug ved de franske Orlogsværfter, men at der ved disse var fordelt over 10,000 Galeislaver, som præsterede den største Del af den raa Kraft, og blandt andet udelukkende besørgede Op- og neddring ved at arbejde i Trædehjul.

Den 18de September vendte han Paris og derefter Frankrig Ryggen, gik med en Seilpakket i ondt Veir over Canalen, og naaede London den 21de s. M. Efter at have stiftet Bekjendtskaber og forsynet sig med Anbefalingskrivelser forlod han London den 3die October, for at foretage en Reise i det nordlige England og Scotland. Han tog over York til Newcastle, Edinburgh, besøgte Carron Kanonstøberi, Glasgow, Liverpool og Bristol, og kom tilbage til London den 10de November. Han drog der i Vinterkvarter i York Street Coventgarden hos en tysk Boghandler Both, der havde en engelsk Hustru, og hvor han fandt et hyggeligt Hjem.

Reisen i England foretoges den Gang med Stage-Coaches, der vare Karetter med 4 à 6 Passagerer indvendig og 12 udvendig, af hvilke 6 vare paa Karetens Tag, 3 paa et Sæde bag den, og 3 hos Kusken. De vare forspænte med 4 Heste og kørte med en Hastighed af 7 à 8 engelske Mil i Timen. Paa Skiftstederne stode 4 Heste rede, med Seletøiet, saa at Ombytningen skete i mindre Tid end en Minut, og ved besværlige Bakker blev 2 Heste extra spændte foran Forløberne,

saa det gik i strygende Fart op ad Bakke. Hvem der har kjendt denne Befordring før Jernbanerne blev almindelige, vil med Fornøielse tænke tilbage paa den raske Kjørsel, ad de ypperlige Veie, gjennem de skjønnne Landskaber, hvor alt mindede om Velstand og Flid. De ville mindes den kavaleri-mæssige Kusk, pyntelig, med hvide Handsker, der med sikker Haand styrede de vælige Heste under det hurtige Løb, og hvorledes han ikke værdigede at udføre nogen anden Gjerning, end netop at styre Hestene.

Dampskibe vare ei den Gang komne i Brug i det sydlige England. Postforbindelsen med Frankrig, Belgien og Hamborg skete med Seilpaketter, og endikke paa Themsen synes at have været Dampskibe, da selv Forbindelsen med Orlogsværftet i Sheerness fandt Sted ved en Seilyacht, der ved Ebbe og Flod benyttede den medgaaende Strøm. I det nordlige var Forholdet anderledes. Paa Tynefloden var et betydeligt Antal Dampskibe, der gik mellem Newcastle og Shields, førende Passagerer og bugserende Skibe, og det samme var Tilfældet med Clyden, mellem Glasgow og Greenoch. Fra sidstnævnte Sted gik ogsaa Damppaketter til Belfast i Irland, og til Liverpool. Tuxen gjorde Reisen til sidstnævnte Sted med Dampskibet Superb, der angives som den største blandt disse Paketter. Den var 118 F. lang, 21½ F. bred, med et Dybgaaende af omtrent 8 F. Hjulene havde en Diameter af 10 à 11 F. og bevægedes hvert især af en Dampmaskine paa 36 Hk. med 25 Omgange i Minuten, der gav Skibet en Hastighed af omtrent 7 Knob. Det fremgaaer heraf, at det efter Nutidens Begreber var et lille og langsomt Skib, men den Gang betegnede det sikkert et stort Fremskridt. De dygtige og driftige Skibsbyggere og Maskinfabrikanter ved Clyden lærte snart at bringe noget bedre tilveie, og Dampskibene mellem Glasgow og Liverpool toge et Opsving, der i en Række af Aar gjorde dem til et Mønster til Efterligning.

Overalt hvor Tuxen opholdt sig paa denne Rundreise mødte han en storartet Gjestfrihed, og en velvillig Imødekommen for at see de forskjellige Fabrikker der interesserede ham, som han forstod at benytte paa bedste Maade. Det lykkedes ham ogsaa at løse en af de Hovedopgaver der var stillet ham, nemlig hvad der burde gøres for at forbedre Tougfabrikationen hjemme. Han vandt en bestemt Overbevisning i den Henseende, gav Indberetning og Forslag, og da dette var bifaldet, bestilte han de nødvendige Maskiner.

Fra London gjorde han Udflugter til Orlogsværfterne ved Themsen og til Krudtværkerne i det sydlige England, og tilbragte Tiden særdeles behagelig, med Arbeide og Adspredelser. Han traf vakkre Landsmænd, besøgte flittig Theatrene og andre offentlige Forlystelser, og nød Gjestfrihed i flere engelske Familier. Det

var paa den Tid at Processen mod Dronning Caroline var sluttet, hvilket gav Anledning til mange støiende og snurrige Demonstrationer og Optog.

Blandt de mange Ting han var Vidne til, og som omhandles i hans Breve til Hjemmet, fremdrages her er Par, der ere eiendommelige for engelske Sæder og Skikke.

Han var indbudet til en «Dinner» der gaves af et philanthropisk Selskab. Londons Lord Mayor præsiderede og der var over 200 Deltagere. Fire Sangere udførte Sange under Maaltidet. Præsidenten holdt Bordbøn, under hvilken hele Selskabet reiste sig, og da man var færdig med den solide Del af Spisningen blev der læst fra Bordet, ved at en Choral blev udført af Sangerne, medens Alle stode op. Dugen blev derefter taget af Bordet og Desserten sat frem, og nu først begyndte Skaalerne. Ved enhver Skaal reiser hele Selskabet sig, og den der proponerer den holder en lille Tale til den hvem Skaalen gjælder, hvorpaa denne da svarer. Man sparer ei paa Hurra og Bifaldsraab, og en Tjener bag Præsidentens Stol repeterer Skaalen og slaar an til Hurraerne. Efter Kongens Skaal blev sunget *God save the King*, og efter Hærens og Flaadens *Rule Britannia*. Man holdt saaledes ved til Kl. 1 om Natten, og da der kun blev drukket Madeira og Portvin gik det varmt til.

Dette var Ceremoniellet for denne Art af Selskaber i England, hvoraf Noget ogsaa har banet sig Vei til os.

En Sport der er eiendommelig for England er Boxning, eller Nævekamp. Den blev drevet den Gang, og drives endnu som en Art Skuespil der er nogenlunde uskadeligt, idet de kæmpende ere forsynede med udstoppede Handsker. Alvorlig Boxning uden Handsker var alt den Gang forbudt, men blev dog drevet i Smug, og Tuxen var Vidne til en saadan.

I Selskab med en Landsmand og en Englænder, der var en ægte Amateur, kjørte han omtrent 14 engelske Mil til et Sted hvor man havde Formodning om at Kampen skulde staa. Der var mange Folk tilstede, men det var dog ei det rette Sted, og de maatte endnu vandre 3 eng. Mil før de naaede Kamppladsen. Denne var indhegnet med Pæle og Snore, og i nogen Afstand var samlet omkring den Tusinder af Tilskuere tilvogns og tilfods. Orden blev holdt af Frivillige. Efter en Tids Venten kom Fægterne, men med det samme kom Stedets Øvrighed tilstede, saa at man strax maatte bryde af. Der var imidlertid forberedet en anden Kampplads, omtrent 5 eng. Mile derfra, paa et andet Retsterritorium, og derhen maatte man nu ile tilfods. Der var en usædvanlig Opmærksomhed henledet paa dette Skuespil, da det var to af de berømteste Boxere der skulde prøve Styrken. Den ene kaldet Oliver, med Tilnavn *the Champion of England* var berømt for

sine mange Seire. Den anden Spring var yngre, men bar dog mange Vidnesbyrd om Tapferhed.

Nøgne til Beltestedet, blot med et Par tynde Benklæder, Sko og Strømper gik de modig i Kampen, efter at have hilset hinanden med venlige Haandslag. Hver af dem havde to Secundanter som uophørlig gik omkring dem og bekikkede dem fra alle Kanter, for at se om Alt gik regelmæssigt. Naar en af dem blev kastet til Jorden paafulgte en lille Hvile. Secundanterne satte sig paa Huk og tog hver sin Yndling paa Skjødet, gav dem en Slurk Brændevin, vaskede dem med en Svamp dyppet i Brændevin overalt paa Kroppen og i Ansigtet og slog Brændevin ned ad Ryggen. De klappede og karreserede dem, som om de inderlig beklagede de haarde Drøn de havde faaet. Det saa gyseligt ud som den stakkels Oliver blev tiltrukket, medens Spring stod sig godt. Den første blev løftet iveiret og kastet med Kraft paa Ryggen mod Jorden, saa man skulde tro han var knust. De maatte løfte ham op, men kort efter gik han paa ny løs paa sin Modstander. Under alle disse Optrin gjordes Væddemaal rundt omkring blandt Tilskuerne, og man forsikkrede, at mange Tusinde Pund vare paa Spil. Endelig maatte Oliver give tabt udmattet til det yderste, og næsten ukjendelig i Ansigtet af Slag og Saar, thi de spare intet Sted paa Legemet. De maatte næsten bære ham bort. Kampen varede over 3 Qvarter, og Seirvinderen gik hjem med en Gevinst af omtrent 500 Pund Sterling. Om Kampens Udfald blev sendt Budskab med Brevdue til London, og da Selskabet kom tilbage raabte man alt paa Gaderne med den trykte Beretning.

Man forstaaer godt at denne afskyelige og barbariske Sport er forbudt, og det tør antages at den i den nyere Tid eiheller finder Sted i Smug, da man ellers nok vilde høre det omtalt.

Fra London indsendte han en Række Rapporter om forskellige Gjenstande vedrørende Artilleri, Krudtfabrikation, Skibsbygning m. m., besøgte i April og Begyndelsen af Mai Orlogsværfterne ved Canalen, og reiste endelig i Midten af Mai hjem med Skibsleilighed, nemlig en Skonnert der var opkaldt efter hans tidlig afdøde Ven Jens Berlin Giødwad.

Han kom lykkelig over Søen og traf Hustru og Børn i bedste Velgaaende. Børnene havde hele Tiden været raske, med Undtagelse af en let Mæslinge-Epidemi. Han selv var rask, oplivet af Reisen, og ivrig paa at kunne gjøre Gavn. Han blev ogsaa vel modtaget af sine Foresatte, der forstode godt at vurdere hans Evner og Flid.

Slige Reiser havde den Gang langt mere at betyde i teknisk Henseende end nu omstunder, da de næsten vare det eneste Middel til at faa Kundskab om

visse Industrigræne, og om fremmede Flaadeforhold. Den periodiske Literatur var af langt mindre Betydning, og desuden søgte man ofte at holde Tilstande og Fremgangsmaader hemmelig. Man maatte derfor gaa til Stederne, og ved Øiesyn og mundtlige Meddelelser skaffe sig den søgte Kundskab. De der sad inde med Hemmelighederne vare imidlertid gjerne venlige og meddelsomme, og det lykkedes i al Fald Tuxen at opnaa meget fuldstændige Oplysninger i de Retniuger hvor det var ham paalagt, og Reisen tjente ham forøvrigt baade til i Almindelighed at klare hans Blik, og til at indsamle mange Kundskaber der siden kom ham til Nytte.

Ved sin Hjemkomst blev han Kapitain, og kort efter, d. 12/8 1821 udnævnt til Officer i Mekanik- og Hydraulikfaget, med Gage af 1,400 Rdr. aarlig og fri Bolig paa Dokken, det Embede om hvilket han i 1807 havde haabet, at han snart skulde opnaa det. Virksomheden under dette Embede blev dog ikke organiseret i hans Tid. Der forefaldt vel mange vigtige Undersøgelser, Forhandlinger og Udarbejdelser, ved hvilke mekaniske Kundskaber vare nødvendige. Men det var en General uden Tropper, han havde intet Værksted under sig, og Forretninger som naturligt hørte derunder, saasom Hus- og Vandbygning blev bestyret af andre. Det kom heller ikke i hans Tid til en videre Udvikling af Orlogsværftets mekaniske Hjælpebidler, og det første Dampskib nemlig Konges Dampskib Kiel paa 40 Hk. kom først her til i Aaret 1824, uden hans Medvirkning.

De Arbejder der først beskjeftede ham, var at bidrage til at bringe Reberbanen i tidssvarende Orden, og til som Medlem af en Commite at deltage i Artilleriforsøg. Han havde paa sin Reise gjort sig bekendt med alle Reberbanerne paa Orlogsværfterne i Holland, Frankrig og England, og med de vigtigste private Baner i disse Lande. Da han var kommet til Overbevisning om hvilken der var den bedste Fremgangsmaade gjorde han Indberetning og Forslag fra England i Marts 1821, og bestilte derefter de fornødne Maskiner. Efter hans Hjemkomst blev da ved hans Medvirkning denne, for et Orlogsværft dengang saa vigtige Fabrication, bragt paa en tidssvarende Fod, saa at vort Tougværk kunde maale sig med det bedste andetsteds. Reberbanen, der bestyredes af hans Broder Kapitain Nicolai Henrik Tuxen, vedblev dog at beskjeftige ham af og til i den følgende Tid, særlig med at udvikle og fuldstændiggjøre Forslag der udgik fra Broderen.

Han skulde imidlertid snart finde en hel ny Retning for sine Kundskaber og sin Energi. Søtøimesteren Kapitain Hensler blev svagelig og maatte trække sig tilbage, og da der ikke var nogen yngre Mand uddannet for Embedet blev Tuxen under 21/4 1822 udnævnt til midlertidig Tøimester, hvilken Post han bestyrede indtil Udgangen af 1834, da Michelsen blev ansat i Embedet. Han nød i

den Tid et aarligt Honorar af 400 Rdr. til sin Gage, som han til sin Ærgrelse hvert Aar maatte søge.

Det var et meget vigtigt Tidspunkt, da man netop var beskjeftiget med at skabe en ny, systematisk ordnet Flaade, hvis Artilleri skulde være i Overensstemmelse med hvad den Gang var vedtaget i de store Søstaters Flaader. Efter at Englænderne ved deres røveriske Overfald i 1807 havde tvunget os til at udlevere vor Flaade, og med en Vandalisme, der for bestandig vil staa som en Plet paa det stolte brittiske Skjold, havde ødelagt de Skibe der stode paa Stabelen og i Dokken, vækkedes den seige danske Energie til Liv. En Mængde Kanonbaade og en Del mindre Skibe bleve byggede, og ligeledes enkelte større, efter forskellige ældre Tegninger. 1815 tog man Bestemmelse om den Flaade der skulde dannes, og fra 1816 leverede Fabrikmester Schifter efterhaanden, og i rask Følgerække Tegninger til alle Klasser af Skibe, og man tog med Kraft fat paa Bygningen. Den ældre Flaade var bestykket med 36 $\bar{M}$, 24 $\bar{N}$, 18 $\bar{O}$ og mindre Caliber Kanoner, og for en Del med Caronader. Disse sidste vilde man nu aldeles frafalde, og det bestemtes at Linieskibene skulde føre 30 $\bar{M}$ Kanoner paa underste Batteri, af samme Kraft som den sværeste Kanon i fremmede Flaader, at Linieskibenes 2det Dæk og Fregatternes Batteri skulde forsynes med en svær 18 $\bar{N}$ dig, at Skansen og Bak paa Linieskibe og Fregatter skulde have en mindre vægtig 18 $\bar{N}$ og endelig at en let 18 $\bar{N}$ Kanon skulde benyttes til Corvetter og Brigger. Af disse Kanoner var den svære 30 $\bar{M}$ Kanon tilstede, construeret af Hensler, prøvet og antaget ved de omhandlede Artilleriforsøg. Ligeledes den letteste 18 $\bar{N}$, der alt var construeret af Høyer 1804. Der manglede saaledes den svære, og den middelvægtige 18 $\bar{N}$ Kanon, til hvilke Tuxen indsendte Tegninger 1823 og 1825; endvidere indsendte han 1830 Tegning til en 12 $\bar{N}$ Kanon til en Skonnert.

Da det i 1831 blev bestemt at der skulde bygges Kanonchaloupper og Joller til at føre en Bombekanon, foreslog han i Forbindelse med Fabrikmesteren at der skulde vælges en 60 $\bar{M}$, og han indsendte derefter Tegning til en saadan, og foreslog samtidig at man foreløbig skulde udbore 36 $\bar{M}$ Kuglekanoner til 60 $\bar{M}$ Caliber, hvorved omtrent samme Resultat vilde naaes. Da det endelig samme Aar kom under Forhandling, at forsyne fremtidige Orlogsskibe med lutter 30 $\bar{M}$ Kanoner, foreslog han en saadan af 48 Centner til øverste Batteri, og af 25 $\frac{1}{2}$ Centner til Skansen og Bak, hvilke bleve antagne og prøvede 1833, og senere anvendte paa Orlogsskibet Dannebrog.

Det faldt saaledes i hans Lod at konstruere og prøve alle de nye Kanoner til de Skibe der byggedes eller vare paatænkte, allene med Undtagelse af den

først omtalte sværeste 30 $\mathcal{H}$ Kanon, og den letteste 18 $\mathcal{H}$. Det er en Selvfølge, at han ogsaa construerede Affutagerne til disse Kanoner, hvorved flere Forbedringer indførtes, især ved den 60 $\mathcal{H}$ Bombekanon til Kanonbaadene, der reculerede slæbende op ad et Skraaplan, og dernest ved to Mands Arbeide bragtes til at løbe paa fire Ruller tilbage i Skudstillingen, hvilket var en aldeles original Indretning, der lykkedes fuldstændig. Desuden indførte han mange Forbedringer i Detaillerne af Artilleriet, hvoriblandt skal nævnes som de vigtigste, Percussionslaas til Kanonerne i 1830 og en Forbedring af den i 1832; og at fylde alt Kanonkrudtet iland i Uldtøis Karduser, og stuve det i lufttætte Kasser, der bragtes ombord og stillede paa Hylder i Magasinerne.

Da Skibenes Sprøiter hørte under Artilleriet, rettede han sin Opmærksomhed særdeles paa dem. Han foretog omfattende og udtømmende Forsøg, for at udfinde de bedste Constructioner og fremsatte i 1828 Forslag om Flaadens Sprøitevæsen, hvoriblandt forskjellige Midler til at forsyne Sprøiterne med Vand, dels ved Sugeslanger der hængte i Søen, dels ved en Hane i Skibssiden under Vandet. Disse Overveielser førte ham til i 1831 at foreslaa en kraftig dobbelt Sprøite, staaende fast paa Banjerdækket ved Stormasten, der ved Rør gennem Skibssiderne stod i Forbindelse med Søen under Vandfladen, og ligeledes ved et Rør ned i Lasten. Den kunde saaledes benyttes dels til at levere Vand paa Dækkene til Rengjøring, dels til at forsyne de flyttelige Sprøiter, dels til at pompe fra Lasten, og var endelig selv en kraftig Sprøite som altid var rede og forsynet med Vand, blot ved at aabne en Hane iborde. Denne fortrinlige Indretning vandt meget Bifald, og blev beordret indført i Orlogsskibe og Fregatter.

Pumpevæsenet sorterede under Fabrikmesteren, men i Forening med denne gjorde han en Mængde Pumpeforsøg, og de fremsatte i 1827 Forslag til Skibenes Forsyning med Pumper, hvoriblandt Kjedepumper til Orlogsskibe og Fregatter.

Da han fratraadte Tøimesterembedet ved Udgangen af 1834, men dog vedblev at være 1ste Medlem af den Commission der behandlede Artillerisager, kunde han se tilbage paa de forløbne 12 $\frac{1}{2}$ Aar med den Følelse, at det var blevet ham forundt at sætte vort Søartilleri paa en ny Fod. Han bar ogsaa særdeles Omhu for det Personelle. Man sagde at Artillericorpset ved hans Overtagelse af det stod paa et meget lavt Standpunkt m. H. t. Ædruelighed, Opførsel og Kundskab, han gjorde sig den største Flid for at forandre dette, og det lykkedes ham ogsaa at bringe det til at danne et mønsterværdigt Corps, hvis gode Aand senere er bevaret. At han gjorde begge Dele godt, derom vidner følgende Udtalelse i Archiv for Søvæsenet 1838, der blev redigeret af H. B.

Dahlerup: »hvorhøit vort Søartilleri under hans Bestyrelse hævedes, baade i det Materielle og Personelle, derom ville alle Samtidige bære enstemmigt Vidnesbyrd«.

I 1826 reiste Admiralitetet Spørgsmaal om Forbedring af Kanonbaade, og sammenlignende Prøver bleve foretagne af de Baade der havdes fra Krigen, med forskjellige Indretninger. Under disse Forhandlinger holdt Tuxen stærkt paa at Kanonjoller skulde beholdes som en Del af Roflottillen, idet han støttede sig til den Nytte han havde havt af dem ved Fladstrand og Skagen. Constructions Commissionen sluttede sig vel ikke med nogen Varme til hans Anskuelse, men Admiralitetet bestemte sig dog i 1831 til at lade bygge baade en Kanonchalup og en Kanonjolle, efter ny Tegning, og hver bestykket med en Bombekanon. Forslag om Baadenes Størrelse og Bestykning indsendtes af Fabrikmesteren og Tuxen i Forening den $25/3$ 1831, hvorefter Chaluppen skulde føre en 60 $\mathcal{L}$ Bombekanon for, og en dreiende 24 $\mathcal{L}$ Kanon agter, og Jollen en 60 $\mathcal{L}$ Bombekanon agter. Baadene bleve byggede samme Aar efter Tegninger af Fabrikmesteren, og i 1832 bleve de prøvede sammen med nogle af de bedste ældre Baade, af en Commission hvoraf Tuxen var Medlem, hvilket førte til at flere sattes i Bygning, baade af Chalupper og Joller, saa at hans Anskuelse altsaa for saavidt seirede.

Foruden de Sager der ovenfor ere nævnte, var han Medlem af flere Commissioner til Behandling af særlige Spørgsmaal, og da han var ivrig og førte en god Pen, bar han ved alle Leiligheder en stor Del af Arbeidet. Blåndt saadanne Commissioner skal her nævnes følgende.

Kapitain de Coninck af Flaaden havde indsendt et Forslag til at fraflytte Gammelholm og samle Flaadens Etablissementer paa Nyholm. En Commission hvoraf Tuxen var Medlem blev beordret til at behandle denne Sag, som ikke var meget populair i Marinen. Dette var en meget vidtløftig og omfattende Sag, der fordrede mange Undersøgelser og Udarbejdelser, da Forslaget ikke kunde benyttes i den foreliggende Form, og det derfor blev nødvendigt at udarbejde et helt nyt, for klart at kunne bedømme denne vigtige Sag. Den blev dog først mange Aar senere gennemført.

En ny Dok til Skibenes Reparation havde længe staaet paa Dagsordenen og en Commission med Tuxen som Formand blev nedsat for at overveie Beliggenheden af en ny Dok, og udarbejde Forslag til Bygningen. Betænkning og Tegning blev udarbejdet og indsendt i 1830, men man hørte i lang Tid ikke mere derom. Først efter Kong Frederik den 6tes Død i 1839 blev Sagen fundet, af dem der undersøgte Kongens Papirer, med følgende Paategning af Kongens Haand, ligesaa karakteristisk for ham, som hædrende for Tuxen:

»Da Danmark havde 30 Skibe af Linien, havde det een Dok, nu har det 5 og skal have to Dokker. Men det der bør afgjøres det er Pengene. Hvorfra skal de tages? og endelig er den nuværende Dokke i den Tilstand, at den er ubrugelig?

Den hele Sag henlægges og tales ei om, men naar Cap. Tuxen kommer fra Engelland vil jeg nærmere tale med ham om denne Gjenstand. Thi han er blid og har ingen Fordomme, han er Economisk og Kundskabsfuld.

Fr.

I 1830 foretog han en Reise af omtrent 2 Maaneders Varighed, for at overbringe Elephantordenens Insignier til Kong Wilhelm den 4de. Han skulde dog blot levere dem til den danske Minister i London, og havde ei heller Audients hos Kongen. Reisen skulde forøvrigt benyttes til at indhente nyttige Oplysninger for Flaaden

Befordringsmidlerne vare nu saavidt fremskredne, at man havde Dampskibe til Raadighed, dog kun forholdsvis smaa og sjeldne.

Han tog fra Kjøbenhavn med Dampskibet Frederik den 6te, den 5te August 1830 om Emd. Kl. 4, og kom næste Dag Emd. Kl. 2 til Travemünde. Herfra kjørte han med Extrapost ad sandede og slette Veie over Oldeslo til Hamborg, hvor han kom til Bredden af Elben d. 7de Kl. 4 $\frac{1}{2}$ Morgen, men erfarede da til sin Sorg, at Dampskibet til London var afgaaet en halv Time tidligere. Efter Forhandling med kyndige Mænd maatte han da beslutte sig til at reise til Ostende, hvorfra et Dampskib skulde afgaa den 13de om Aftenen. Han reiste da samme Eftermiddag fra Hamborg, dels med Diligence, dels med Extrapost over Minden til Achen, hvor han kom den 11te om Morgen. Han roser de preusiske Landeveie, der vare fortrinlige, plantede med Frugttræer langs Siderne, og forsynede med Hvilesteder for Fodgængere. Achen var et betydeligt Bade-sted, med varme Sundheds Brønde, der alt havde været benyttede i Carl den Stores Tid. Fra Achen gik Reisen med Diligence over Bryssel og Gent, hvor han besaa et stort Nonnekloster, til Ostende, hvor han kom den 13de om Morgen. Her var et stærkt benyttet Søbad, som han forsøgte, og den 14de om Morgen Kl. 6 gik han med Dampskibet Earl of Liverpool paa 80 Hk., et mindre Skib end Frederik den 6te, over Nordsøen med stiv Kuling og Regn og kom til Margate, ved Mundingen af Themsen, Kl. 5 Emd. Den 15de om Morgen Kl. 6 kom han endelig med Dampskibet til London, hvor han tog ind i New Hummons Covent-Garden, sammesteds hvor han var taget ind for 10 Aar siden. Reisen medtog saaledes 10 Dage, uagtet han benyttede de hurtigste Befordringsmidler, og ikke gjorde noget unødvendigt Ophold noget Sted. Paa hele Reisen

fra Travemünde til Ostende overnattede han kun i Minden, men reiste forøvrigt Nat og Dag, og gav sig dog Tid til at se sig om, de faa Timer om Dagen han opholdt sig i de større Steder.

Et Par Dage efter flyttede han til Nr. 14 Norfolkstreet Strand, og i Løbet af omtrent en Maaned udfoldede han en forbausende Activitet med at opsøge Folk han vilde tale med, se Londons Mærkværdigheder, besøge Theaterne, og gjøre en Rundreise til de engelske Orlogsværfter. I Plymouth traf han sammen med Lieutenant Michelsen, der reiste paa Artilleriet, og forlod ham for at gaa til Norden. I London mødte han blandt andre Nic. Fred. Sev. Grundtvig, der kom fra Oxford, og var en Del sammen med ham. Den berømte Svensker John Ericsson var den Gang i Forbindelse med Braitwaite. Tuxen var gjentagne Gange i Værkstedet for at se nogle nye Dampkjedler der vare construerede af Ericsson, men traf ikke denne, da han var i Manchester for at deltage i Concurrencen angaaende de første Locomotiver til Jernbaner for Person- og Godstransport. Endelig gik han den 18de September, beriget med Indtryk og Oplysninger ombord i Dampskibet William Joliff, for at gaa til Hamborg, hvor han ankom den 20de Kl. 4 Emd. Samme Aften Kl. 11 reiste han ad slette Veie til Kiel, hvor han kom næste Morgen Kl. 5, og tog med Dampskibet Frederik den 6te til Kjøbenhavn, hvor han kom den 22de September om Aftenen, saaledes at Hjemveien tog omtrent $4\frac{1}{2}$ Dag.

Paa denne temmelig forcerede Reise bar han forøvrigt paa en Hjertesorg. Sønnen Frederik Wilhelm, den Gang i sit 7de Aar, en god Dreng, og usædvanlig tidlig udviklet, bar nemlig paa en ulægelig Sygdom, en Svulst i Hovedet, og Lægen havde sagt ham, at Drengen ikke kunde leve. Han havde før Reisen meddelt den ældste Søn dette, og paalagt ham at vogte den lille Broder. Denne skulde daglig have Søbade og Styrtebade som den stakkels Dreng gik grædende til, og det var en tung Pligt for Broderen at maatte tvinge ham, da han havde al Grund til at antage at det var til ingen Nytte. Drengen levede endnu da Faderen kom hjem, men døde kort Tid efter.

1829 blev han af Kongen udnævnt til Medlem af Administrationen for Frederiksværk og Gods. Den lille Fabrikby Frederiksværk var midt i det foregaaende Aarhundrede anlagt ved en Kanal, hvorigjennem Arresøen havde Afløb til Isefjorden og afgav en betydelig Vandkraft. Den blev overdraget til Generalmajor J. F. Classen, Stifteren af det Classenske Fideicommis, kom senere i Landgreve Carl af Hessens Hænder, og overdroges af denne i 1804 til Kronprinds Frederik. Efter den Tid blev Fabrikkerne og Godset bestyret, uafhængig af

Statens Domainebestyrelse, af en Administration af to Medlemmer, som udnævntes af Kongen.

De vigtigste Fabrikker vare et Krudtværk, der forsynede Hæren og tildels Flaaden og desuden leverede Krudt til privat Brug, et stort Jern- og Metalstøberi, en Smedje med mekanisk Værksted, et Værksted for Agerbrugsredskaber, en Sabel- og Knivmedje med Sliberi, og et Kobber Valtseværk. Sidstnævnte var bortforpagtet, men det øvrige blev drevet for Værkets Regning.

Godset dannede med Fabrikbyen Halsnæs-Frederiksværk Birk. Det havde et Areal af 15200 Td. L., hvoraf 950 Td. L. Skov, udgjørende 820 Td. Hartkorn Ager og Eng og 63 Td. Skovskuld. Der var paa Godset 4 Kirker og 2 Hovedgaarde. Jordbunden var for en stor Del mager og sandet, og der maatte endnu kæmpes med Flyvesand nær Kattegattet. Indbyggernes Antal var henved 5000, der ernærede sig ved Landbrug, Fiskeri og Fabrikdrift, idet en stor Del af Arbejderne levede i Huse paa Landet.

Det var altsaa en betydelig Administration, som det nok kunde interessere en virksom Mand at tage Del i. Værket var imidlertid meget forfaldet. Runder, Sluser og Vandhjul trængte til Udbedring og Fornylse. Støberiet, der kunde være af stor Betydning for Værkets Opkomst, fik Blæst til Ovnene ved Hestegang, der var kostbart og utilstrækkeligt; de mekaniske Værktøier blev for en stor Del drevne ved Haandkraft. Det Hele var baade gammeldags og forfaldent, og dertil kom, at Værket var i betydelig Gjæld for leverede Materialier etc., og at Kongen var utilbøielig til at yde de nødvendige Pengetilskud. Et væsentligt Gode besad dog Værket, nemlig en god, stadig og bosiddende Arbejderbefolkning. Det kom an paa at skaffe dygtige Mænd til at lede den, og at tilveiebringe de absolut nødvendige Midler for at afhjælpe de største Mangler, og her paa gik da Tuxens Bestræbelser ud.

Den gamle Driftsinspektør Oberst Tscherning, Fader til den bekjendte Politiker søgte sin Afsked, og i hans Sted ansattes hans Svigersøn Kapitain Dahlberg, en dygtig og hæderlig Mand. En duelig Mekaniker v. Würden blev ansat ved de mekaniske Værksteder; og en Dampmaskine anskaffet til at drive Værktøierne. Støberiet blev bragt paafode, idet der efter Tuxens eget Initiativ blev ledet Blæst til Ovnene fra en Blæsemaskine i Smedjen, der blev drevet af et Vandhjul, saa at Hestegangen faldt bort. En dygtig Støbemester blev antaget, Grydestøbning m. v. bragt i System, og denne vigtige Gren af Fabrikvirksomheden bragt saaledes frem, at den blev en Kilde til hele Værkets Opkomst. Militairtaten beskjeftigede ogsaa baade Støberiet og Sabelsmedjen en Del. Tuxen havde saaledes vel en Del at glæde sig over, men han havde dog mange Bryderier

og Ærgrelser, baade af Værkets og af Godsets Bestyrelse, saa at han ofte yttrede, at naar det ei var for de Behageligheder det forskaffede hans Familie, der tilbragte Sommerferien i Administrationens Bolig, saa vilde han helst afklæde sig denne Værdighed.

Ved Siden af Administrationen søgte han at paavirke de høiere stillede af Befolkningen i Retning af Selskabelighed. Han havde vundet deres Agtelse og Velvillie ved sin hele Personlighed og Færd, og ved den strenge Retfærdighed parret med Mildhed, som han havde Leilighed til at vise. Han havde ogsaa ydet Functionairerne en væsentlig Tjeneste, ved at faa dem ansatte som kongelige Embedsmænd, hvilket de ikke tidligere vare. Han satte Exempel i Selskabelighed ved at indbyde dem samlede til sig i Administrationens Bolig, og var heldig i at se dette Exempel fulgt af de mere velstillede Familier. Det maa betragtes som en Erkjendelse af det større selskabelige Liv han bragte tilveie, at man senere, til Erindring om ham byggede en Pavillon kaldet Tuxens Minde, paa et smukt Sted i de omgivende Skove.

Ved Siden af den Virksomhed han udfoldede i det Offentliges Tjeneste, blev hans Raad og Veiledning søgt af Private i tekniske Anliggender. Han var altid villig og imødekommende, og døde ikke saa lidet af Projektmageres Overhæng. Blandt dygtige Fabrikanter som han stod i bestandig Berøring med kan nævnes, foruden den oven omtalte Professor Smith, Jernstøber Meldahl, Metalstøber og Mekaniker Gamst, og Ankersmed Caspersen. Han var Medlem af den Committee der i 1834 foranstaltede den første almindelige danske Industriudstilling. Den blev afholdt paa Charlottenborg, og aabnede Publikums Øine for, hvad vor Industri alt da havde at betyde. Han tog ogsaa virksom Del i et Par Anlæg af offentlig Interesse, der endnu ere i blomstrende Tilstand.

Det ene af disse er Søbade-Anstalten ved Rysenstens Bastion Syd for Langebro. I 1821 traadte han sammen med daværende Etatsraad Collin og 3 andre Herrer; for at danne et Actieselskab til Anlæg af en Anstalt for varme Søbade og Strømbade, og i December s. A. erholdt de kongelig Bevilling dertil. Tuxen arbejdede med stor Interesse for denne Sag, og udførte selv hele Projectet for Rørledningerne, Vandets Opvarmning etc. I Mai 1825 blev Anstalten taget i Brug, og Badeflaaderne udlagte i Løbet af Sommeren. Han blev en af Anstaltens Direktører, og vedblev saa længe han levede at vise den største Interesse for den, hvorom Anstaltens Bøger indeholder en anerkjendende Tilførsel.

Det andet af disse Foretagender er Rosenborg Brøndanstalt. Dette udgik fra Bestyrelsen af Rysenstens Badeanstalt. I Marts 1831 fik de Eneret til Oprettelsen af en Brøndkuranstalt. Tuxen henlede Opmærksomheden paa Rosenborg

Have, og erhvervede Kongens Tilladelse til at benytte den, og til at indtage den fornødne Grund. Bygningerne udførtes i Løbet af 1833, og i Februar 1834 overdroges Brøndkuranstalten til det i den Anledning dannede Actieselskab. Ogsaa i dettes Bestyrelse vedblev Tuxen at tage Del.

Den 30te November 1834 fratraadte han Bestyrelsen af Tøimester Embedet, og blev samtidig udnævnt til Kommandør Kapitaïn. Til sin Gage af 1400 Rdr., som Officer i Mekanik- og Hydraulikfaget fik han et personligt Tillæg af 600 Rdr., saa at hans Løn blev lidet forøget, men efter den Tid havde han ikke megen Virksomhed i Værftets Tjeneste, da de mekaniske Indretninger ikke vare betydelige, og der ikke forefaldt hydrauliske Arbeider enten at udføre, eller at udarbeide Planer til. Han beskjeftede sig med at udarbeide Tegninger til en flydende Kran, der ogsaa kom til Udførelse, men han oplevede ikke at se den fuldført. Den er endnu tilstede ved Værftet, og har gjort god Tjeneste i 45 Aar.

1836 blev han udnævnt til Kommandør af Dannebrog; alt tidligere var han blevet Dannebrogsmænd.

Endelig indtraf en Begivenhed, der sidste Gang lagde Beslag paa Tuxens Snarraadighed og Activitet. Vagtskibet ved Helsingør, den 24 Aar gamle Orlogsbrig Møen drev for sine Ankere, i en orkanagtig Storm af SSO om Aftenen den 1ste November 1837, og strandede paa den nordre Havnearm, hvor den stod paa 8 à 10 Fod og fyldtes med Vand. Den 3die fik Tuxen Ordre at gaa til Helsingør, medtagende en Baadsmænd og en Skibsbygger fra Værftet, for at undersøge Skibet, og assistere Chefen med at tage det af Grund. Skibet stod paa Sandbund og havde ikke stødt haart, desuagtet viste det sig ikke muligt at lændse det, med de Pompemidler man kunde skaffe tilveie. Man maatte derfor antage at det havde aabnet sig i sine Fuger, hvilket ogsaa senere viste sig at være Tilfældet. For at faa Skibet til at flyde blev det aftaklet, alle tunge Gjenstande udtagne, og Lasten fyldt med tomt Fadeværk. Ved Midler der med udmærket Activitet blev sendt fra Værftet, hvor Søren Ludvig Tuxen var Equipagemester, blev Skibets Bund udvendig beklædt med flere Lag Seil, ved at hive det over, først til den ene Side, saa langt at Kjølen kom fri af Grunden, og dernæst til den anden Side. Det bragtes derefter paa ret Kjøle igjen, og lod sig nu lænspompe, ved et Antal kraftige Slagpomper og Kjedepomper. Den 19de November lykkedes det endelig at faa Skibet af Grunden ind i Helsingørs Havn, og den følgende Dag blev det bugseret til Kjøbenhavn.

Tuxen skaanede aldrig sig selv. Han var tilstede tidlig og sildig, paa en ublid Aarstid, ofte i ondt Veir, og var desuden i aandelig Spænding ved det uvante Arbeide. Dette var for meget for ham, der i en Del Aar mest var vant

til stillesiddende Virksomhed. Han fik i de sidste Dage af Opholdet i Helsingør et let Anfald af Apoplexi. Da Familien fik Underretning om at han var upasselig, reiste hans Hustru og ældste Søn til ham, og kom netop tids nok til at følge tilbage med ham i Dampskibet der bugserede det havarerede Skib. Da han kom hjem maatte han holde sig inde, og tildels holdt Sengen. Han var afkræftet, uden dog at lide af nogen bestemt Sygdom. Han kom dog til Kræfter igjen, og en Maanedstid efter Nytaar begyndte han sine sædvanlige Forretninger, væsentlig vedrørende Administrationen af Frederiksværk. Der var netop en Sag som tyngede stærkt paa hans Sind, angaaende en gammel Dampmaskine som var istandsat ved Værket, og som Kjøberen var misfornøiet med.

Den 20de Marts om Forniddagen Kl. henved 10 gik den ældste Søn, der var Lærer ved Søkadetakademiet, gennem Værelset hvor Faderen sad bøiet over sit Arbeide, og vilde have rettet et Spørgsmaal til ham, men nænnede ei at forstyrre ham. Kort efter fik han et dødbringende apoplektisk Anfald, og havde kun netop Kraft til at ringe paa en Klokke i næste Værelse. Da Folk kom til var han uden Bevidsthed og blev lagt paa en Seng i hans Værelse. Da Sønnen kom hjem fandt han Faderen liggende saaledes, omgivet af Hustruen og alle Børnene, med Undtagelse af den næste Søn Georg Emil, der var paa Søtogt i Vestindien. Han tog da Post ved Faderens Sygeleie, trofast støttet af lægevidenskabelig Candidat Jørgen Meyer, der var forlovet med Datteren Halvordine. Lægekunsten formaaede intet. Han laa rolig, uden Bevidsthed, og udaandede stille mod Morgenstunden den 22de Marts 1838, i en Alder af 54 Aar og 7 Maaneder.

Der var megen Deltagelse ved hans Jordefærd, og hans alderstegne Ven Provst M. P. Kruuse talte bevægede Ord ved hans Ligbaare.

Ved hans Død sad hans Enke tilbage med 11 Børn, hvoraf kun de to ældste Sønner vare forsørgede, men hun fik talrige Beviser paa, hvormeget hendes afdøde Husbond havde været agtet og paaskjønnet. Den ældste Søn blev ansat som Inspektionsofficer ved Dokken, saa Familien foreløbig vedblev at bo der, og fra flere Sider kom Hjælp tilstede, saa at der ikke var noget økonomisk Tryk. Hun bar sin Sorg modig, med et christeligt Sind, skjøndt den maaske virkede saa meget dybere paa hende, da hun havde den Vane, ikke at udtale sig om hvad der tyngede paa hendes Sind. Hun opnaaede en lykkelig Alderdom, og lukkede sine Øine i sit 81de Aar, med inderlig Forvisning om at skulle gjenforenes med sin forudgange Ægtefælle.

Peder Mandrup Tuxens Efterkommere

indtil d. 11te August 1883.

- I. **Nicolai Elias Tuxen**, f. i Fladstrand (Fredrikshavn) ^{21/11} 1810, * ^{14/7} 1838
Bertha Laura Giødwad, f. i Aalborg ^{18/11} 1815, Datter af Kapitain-Lieutenant Jens Berlin Giødwad og Judithe Kiellerup.

N. E. Tuxen flyttede med Forældrene til Dokken paa Christianshavn i September 1811. Blev Søkadet i October 1822, bestod Akademiets Afgangsprøve i December 1828, ved hvilken Leilighed han modtog en Præmiesabel af Kong Frederik den 6tes Haand, og blev udnævnt til Second-Lieutenant i Sætaten ^{12/7} 1829. Han lagde sig strax efter Matematik, under Veiledning af daværende Fuldmægtig, senere Professor ved Universitetet Chr. Jürgensen. Disse Studier bleve dog snart afbrudte, idet han i Mai 1831 blev kommanderet til Orlogsbriggen St. Jean, Kapitain-Lieutenant Bodenhoff, paa Togt til Vestindien. Under Opholdet ved Øerne medvirkede Briggens Mandskab ved at dæmpe en Negeropstand paa den engelske Ø Tortola, og ved at standse en voldsom Ildsvaade, der ødelagde ^{1/3} af Byen St. Thomas. Ved Hjemkomsten fra dette Togt i August 1832 blev han ansat som Lærer i Matematik og Navigation ved Søkadet-akademiet, og deltog som saadan i flere af Kadetskibets Togter, samt gjorde desuden et Togt med Orlogsskibet Skjold i 1836. Samtidig studerede han de Videnskaber der fordredes for at kunne opnaa Ansættelse i de videnskabelige Poster ved Orlogsværftet, underkastede sig den fastsatte Prøve i 1835, studerede derefter Skibsconstruction, ifølge Admiralitetets Ordre, og lagde sig tillige efter Maskinlære og Vandbygning. ^{1/4} 1838 blev han efter Faderens Død ansat som Inspectionsofficer ved Dokken paa Christianshavn. 1843—45 foretog han med kongeligt Stipendium en Reise til England, Nordamerika, Frankrig og Holland, for at uddanne sig i Maskin- og Vandbygning. Ved sin Hjemkomst tiltraadte han atter Tjenesten ved

Dokken og Akademiet. Den $^{31/5}$ 1846 blev han udnævnt til Bestyrer af Mekanik- og Hydraulikfaget ved Orlogsværftet, fra traadte Akademiet, men vedblev Tjenesten ved Dokken, og den $^{1/4}$ 1864 fik han tillige Bestyrelsen af Skibsbyggeriet. Han bestyrede derefter den hele tekniske Virksomhed ved Orlogsværftet indtil 1878, da Hus- og Vandbygning blev underlagt en særskilt Bestyrer, og d. $^{1/4}$ 1883 afgik han fra denne Embedsstilling, efter derom indgivet Ansøgning, der var motiveret ved at han i sin fremrykkede Alder af over 72 Aar, trods et godt Helbred, ikke længer fandt sig i Besiddelse af Kræfter, for tilbørlig at varetage det ham betroede anstrengende og ansvarsfulde Embede.

Den Tid han var i Værftets Tjeneste var rig paa Arbejder og Forandringer, saa at det gav Anledning til en livlig Virksomhed. Det første Arbejde der betroedes ham var en Hovedreparation af Slusepartiet af Dokken paa Christianshavn, der foretoges 1846—48, indenfor en Dæmning, med et særdeles heldigt Udfald. Senere havde han Bestyrelsen af Bygningen af en ny Dok ved Nyholm, og af Fraflytningen af Gammelholm, med dertil hørende Opførelse af Værksteder og Magasiner ved Nyholm, samt Broer, Veianlæg m. v. Dampskibsvæsenet kom først for Alvor frem efter 1848, og medførte Oprettelse og Uddannelse af et Maskinkorps, og Indretning af et Maskinværksted. 1864 fandt endelig Overgangen Sted til Jern-Skibsbygning, der stillede nye Fordringer til Værftets personelle og materielle Kræfter, som den der havde Ledelsen af Virksomheden maatte stræbe at tilfredsstille.

Ved Siden af sin Virksomhed ved Orlogsværftet tog han Del i det politiske Liv. I 1848 blev han valgt i Københavns 9de Valgkreds, Nyboder, til Medlem af Rigsforsamlingen. Senere var han Medlem af Folkethinget, dels for Christianshavn, dels for Frederiksværk, og blev i Folkethinget valgt til Medlem af Rigsraadet, efter Fællesforfatningen af 1854. Ved Mandatets Udløb i Slutningen af 1863 stillede han sig ikke paa ny, men blev 1872 udnævnt til livsvarigt Medlem af Landstinget.

Ved Indvielsen af den nye Dok d. $^{18/8}$ 1858 blev han udnævnt til Kommandør af Dannebrogen af 1ste Grad, efter tidligere at have været udnævnt til Ridder og Dannebrogsmænd; og d. $^{10/7}$ 1870, 50-Aars Dagen efter sin Udnævnelse til Second-Lieutenant, blev han benaadet med Fortjenstmedaillen i Guld.

A. **Judith Tuxen**, f. Dokken paa Christianshavn $^{7/7}$ 1839, † $^{21/8}$ 1862.

Havde Anlæg for Maling, nød Undervisning deri, og malede vakre Blomster- og Frugtbilleder. Hun gjorde en Reise til England, i Besøg

- hos Civilingeniør Alfred Giles Familie, og nogle Reiser til Norge for at besøge Slægtninge i Arendal. Hjemkommen fra en saadan Reise i 1862 blev hun angreben af en heftig typhøs Feber, og blev bortkaldt efter et kort Sygeleie.
- B. **Elisabeth Marie Tuxen**, f. Dokken paa Christianshavn $9/2$ 1842, * $28/5$ 1868 daværende Licentiat, nu Dr. theol. Professor theol. ved Københavns Universitet Carl Henrik Scharling, f. $3/5$ 1836, Søn af Dr. theol. Professor Carl Emil Scharling og Anna Petrea Abild Lund.
- a. **Emmy Cecilie Scharling**, f. $19/11$ 1872.
- b. **Carl Emanuel Scharling**, f. $3/1$ 1879.
- C. **Cecilie Tuxen**, f. Lille Kongensgade paa Christianshavn $5/4$ 1844, † $14/8$ 1872.
- Havde Lyst til Undervisning. Var i nogen Tid Lærerinde hos Overauditor Uldall paa Knivholdt ved Fredrikshavn, og senere ved Døttreskolen paa Christianshavn. Blev 1871 forlovet med Pastor Ernst Schebel, men maatte kort efter underkaste sig en Operation for et indvortes Onde. Dette førte til et langvarigt Sygeleie, hvorfra hun bortkaldtes det følgende Aar.
- D. **Jens Peter Emil Tuxen**, f. Dokken paa Christianshavn $28/8$ 1846, * $2/4$ 1873 Regitze Bertha Anna Giødwad, f. Hamborg $4/3$ 1852, Datter af Kjøbmand i Hamborg Lauritz Kjellerup Giødwad og Cathrine Margrethe Jungersen.
- Han blev Søkadet 1861, var i 1864 ombord i Fregatten Sjælland, og deltog i Træningen ved Helgoland, bestod Akademiets Afgangsprøve 1867 og modtog efter denne den Gernerske Præmiemedaille, men det følgende Aar søgte han og fik Afsked fra Flaadens Tjeneste, da hans Hu stod til privat mekanisk Virksomhed. Han arbejdede derefter i Burmeister & Wains Maskinværksted og tog 1871 til England og Skotland for at uddanne sig videre. Efter at have arbejdet i Napier & Sons, og andre Fabrikker i Glasgow og Omegn, blev han opfordret af Maskinfabrikant Lange i Nakskov til at træde i Forbindelse med ham. Han kom til Nakskov $28/8$ 1872, traadte 1873 i Kompagni med Lange, og efter at denne 1875 trak sig tilbage, har han styret Nakskov Maskinfabrik, først i Forbindelse med Civilingeniør Holger Hammerich og senere med Civilingeniør Winsløv. En stor Del Dampmaskiner af forskjellig Størrelse og andre Fabricata henhørende til Maskinindustrien ere udgaaede fra denne Fabrik.
- a. **Anders Lauritz Nicolai Tuxen**, f. $28/6$ 1874.
- b. **Bertha Cathrine Hedevig Tuxen**, f. $25/4$ 1878.
- c. **Ellen Tuxen**, f. $3/7$ 1879.

d. Elisabeth Tuxen, f. $\frac{8}{10}$ 1880.

e. Lauritz Tuxen, f. $\frac{22}{2}$ 1883.

E. **Bertha Nicoline Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{14}{11}$ 1847.

Lægger sig efter Malerkunst og har gjort et Ophold i Paris i Vinteren 1881—82 for at uddanne sig deri.

F. **Julie Camilla Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{19}{4}$ 1851, * $\frac{31}{10}$ 1871
Dr. juris, Professor i Nationaløkonomi ved Københavns Universitet Hans
/2 William Scharling, f. $\frac{26}{9}$ 1837, Broder til den under B nævnte.

a. Johannes Abild Scharling, f. $\frac{10}{8}$ 1880.

G. **Laurits Regner Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{9}{12}$ 1853.

Har gennemgaaet Kunstakademiets Skoler, og senere uddannet sig for Malerkunsten ved længere Ophold i Udlandet, særlig i Paris. Blandt hans Arbejder findes fire Loftsmalerier paa Frederiksborg Slot; de øvrige ere i privat Eie.

II. **Bergitte Regine Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{5}{1}$ 1812 † $\frac{20}{9}$ 1878.

Omtrent fra hendes zode Aar indfandt sig en Øiensvaghed, der efterhaanden gik over til fuldstændig Blindhed. Hun bar denne store Modgang med christelig Taalmod.

III. **Magdalene Andrea Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{2}{7}$ 1813, † $\frac{21}{4}$ 1881.

IV. **Georg Emil Tuxen**, f. Dokken paa Christianshavn $\frac{11}{12}$ 1814, * $\frac{23}{9}$ 1843
Andrea Meyer, f. København $\frac{22}{6}$ 1817, Datter af Oberst i Artilleriet Andreas Meyer og Sophie Barth.

G. E. Tuxen blev Søkadet i April 1828 og bestod Akademiets Afgangsprøve i Foraaret 1834, ved hvilken Leilighed han modtog en Præmiesabel, der overleveredes ham af Kong Frederik d. 6te med de Ord: »Følg i Deres Faders Fodspor, det er den bedste Regel jeg kan give Dem». Den $\frac{22}{11}$ 1834 blev han udnævnt til Second-Lieutenant. 1836 var han kommanderet med Kutteren Maagen, Lieut. F. Sommer, til Opmaaling i den vestlige Del af Østersøen. I Foraaret 1837 med Orlogsbriggen St. Thomas, Kapitain-Lieutenant Graah, paa Togt til Vestindien. Den 2den August 1837 underseil mellem St. Croix og St. Thomas blev de overfaldne af en heftig Orkan, som de dog bjergede sig i, men i St. Thomas Havn vare omtrent 40 større og mindre Skibe forliste. Efter at være kommet tilbage til København i August 1838, lagde han sig efter de Videnskaber, der fordredes af de studerende Officerer, og Astronomi, under Veiledning af Professor Chr. Jürgensen og Observator Petersen, og underkastede sig senere Examen i

disse Fag. Den $1\frac{1}{2}$ 1842 forfremmedes han til Premier-Lieutenant, og blev samme Foraar kommanderet til Fregatten Thetis, Kapitain Zahrtmann, paa Togt til Middelhavet, hvorfra han kom tilbage i November s. A. Han var i en Del Aar Lærer i Frises Realskole, i Adgangsklassen til Søkadetakademiet, og 1843—45 Inspectionsofficer ved Søartilleriet. I Sommeren 1846 var han paa Togt til Island med Briggen St. Croix, Kapitain-Lieutenant E. Suenson, og blev ved sin Hjemkomst derfra ansat som Lærer i Matematik og Navigation ved Søkadetakademiet, i hvilken Stilling han blev til 1854, og gjorde i den Tid nogle Togter med Kadetskibet. 1848 var han i Fregatten Gefion, Kapitain J. A. Meyer, paa Blokadetjeneste ved Elben, hvor der gjordes en Del Priser, som bleve sendte til Kjøbenhavn. 1849 var han Næstkommanderende i Briggen St. Croix, Kapitain-Lieutenant P. Holm, paa Blokadetjeneste ved Danzig, og havde der en hæderlig Fægtning med Dampskibet »Preussische Adler«. Dampskibet kom strax paa temmelig nært Hold, og fik det ene glatte Lag efter det andet, hvorved det fik en Del Skade i Skroget. Det fjernede sig da saa meget at Briggen ei kunde række med sine korte 18 $\overline{\text{R}}$ Kanoner, medens Dampskibet vedblev at beskyde den med sit langt rækkende Skyts, uden dog at gjøre nogen Skade. Kampen varede i 6 Timer, til Mørket faldt paa, hvorefter Dampskibet løb ind til Danzig. Efter denne Fægtning blev han d. $18/10$ 1849 udnævnt til Ridder af Dannebrogen. I Sommeren 1850 var han som Næstkommanderende i Corvetten Diana, Kapitain-Lieutenant P. Holm, paa Togt til Island.

Den $6/8$ 1851 blev han udnævnt til Navigations-Direktør, og som saadan til Examinator ved Styrmandsexamen i Kongeriget. I Hertugdømmerne var en særskilt Examinator, som vel var underlagt Navigations-Direktøren, men dog fulgte et andet System ved Examinationen end det der hidtil var fulgt i Kongeriget. De Søfarende fandt at Examen opnaaedes lettere i Hertugdømmerne, hvoraf Følgen var at den allerstørste Del, omtrent $9/10$ søgte dertil. Dette Forhold vedblev til 1856, da der blev Vacance i Embedet i Hertugdømmerne. G. E. Tuxen var fra 1856 til 58 constitueret i dette Embede, i Forening med hans øvrige Tjeneste, og det af ham vedtagne System for Examinationen blev da indført over det Hele. I Kongeriget var der ved hans Tiltrædelse af Embedet kun en større Navigationsskole i Kjøbenhavn, og en mindre i Aalborg. Han bestræbte sig for Oprettelsen af flere Skoler, der ogsaa kom istand, som i Randers, Svendborg, Marstal, paa Fanø og Bogø, og udvirkede at Examen kunde afholdes ved disse

Skoler, saa at de Søfarende væsentlig kunde opnaa Examen nær deres Hjemsteder. Han arbejdede ogsaa for at tilveiebringe en fyldigere Undervisning af de unge Søfolk, og medvirkede ved Forberedelsen af de Love, der i dette Øiemed forelagdes Rigsdagen. I Forening med Broderen J. C. Tuxen udarbejdede han og udgav en Lærebog i Navigationen med tilhørende Tabeller, der afhjalp et dybt følt Savn og endnu benyttes; ligeledes udgav han Azimuthtabeller til at lette Beregningen af Compassets Deviation.

Den $21/11$ 1852 blev han udnævnt til Kapitain-Lieutenant og d. $1/4$ 1869 udtraadte han af Flaadens Officerscorps med Kommandørs Karakter.

Den $6/8$ 1876, da det var 25 Aar siden han havde tiltraadt Embedet som Navigationsdirektør, blev han udnævnt til Dannebrogsmænd, og som Anerkjendelse af hans Virksomhed blev der ved en Skrivelse, der var undertegnet af 33 Mænd fra alle Kanter af Landet, mest Skibsredere og Skibsførere overrakt ham en Sum af 5,300 Kroner som et Legat der skulde bære hans Navn, og anvendes til Navigationsvæsenets Fremme. Ved kongelig Fundats blev Legatet delt i to Dele. Den ene Del skulde kunne voxe og Renterne anvendes til Understøttelse af ældre Navigationslærere og Enker efter Navigationslærere. Renterne af den anden Del skulde anvendes til at bestride Udgifterne ved samlede Lærermøder, der ønskedes afholdte hvert 3die Aar.

A. **Peder Mandrup Tuxen**, f. Kjøbenhavn $31/7$ 1844.

Har studeret Theologi, taget theologisk Embedsexamen, virket i nogle Aar som Huslærer og blev $13/12$ 1880 udnævnt til ordineret Skolelærer paa Christiansø.

B. **Georgia Emilie Andrea Tuxen**, f. Kjøbenhavn $22/5$ 1846, * $14/7$ 1883
Fyrmester Søren Thorsen, f. Odense $4/12$ 1843.

C. **Sophus Christian Andreas Tuxen**, f. Kjøbenhavn $14/5$ 1848, * $3/5$ 1877
Manna Meyer, f. . . . . $10/7$ 1848, Datter af Oberst i Ingeniørcorpset Wilhelm Meyer og Dora Øllgaard.

Lagde sig efter Landvæsenet, gennemgik Landbo-Høiskolen og afgik derfra som Landbrugs-Candidat. Deltog i nogle Aar i Redactionen af Ugeskrift for Landmænd, og ansattes 1879 som Overlærer ved Landbrugsskolen paa Næsgaard under det Classenske Fideicommiss.

D. **Søren Ludvig Tuxen**, f. Kjøbenhavn $29/5$ 1850, * $22/12$ 1879 **Johanne Margrethe Jørgensen**, f. Kjøbenhavn $2/8$ 1853, Datter af Grosserer Fredrik Jørgensen.

Studerede Philologie og tog filologisk Embedsexamen 1876. Ansat ved det kongelige Bibliothek, og deltager med Frøken N. Zahle i Bestyrelsen af den Afdeling af sidstnævntes Skole, der forbereder Kvinder til Examen Artium.

a. Paul Tuxen, f. $8/12$ 1880.

b. Karen Tuxen, f. $16/15$ 1883.

E. Marie Elisabeth Tuxen, f. $12/1$ 1852, † $18/6$ 1856.

F. Inger Margrethe Tuxen, f. Kjøbenhavn $27/4$ 1854.

Er Medbestyrer af en Friskole i Vester Brønnerslev i Jylland.

G. Halvordine Elise Tuxen, f. Kjøbenhavn $27/4$ 1854.

H. Bergitte Regine Tuxen, f. $17/1$ 1856, † $1/2$ 1856.

I. Nicolai Elias Tuxen, f. Kjøbenhavn $12/8$ 1857.

Studeret Lægevidenskab, taget medicinsk Embedsexamen 1881, og nedsatte sig i Foraaret 1882 som praktiserende Læge i Racine, Wisconsin, Nordamerikanske Fristater.

- V. Halvordine Elise Tuxen, f. Dokken paa Christianshavn $31/8$ 1816, * $21/12$ 1839 Læge Jørgen Scheel Meyer, f. Randers $26/4$ 1813, † $17/5$ 1880, Søn af Oberst i Artilleriet Andreas Meyer og Sophie Barth (se IV).

Halvordine Elise Meyer, født Tuxen, er musikalsk begavet og havde i sin Ungdom en usædvanlig smuk Sangstemme. Hun modtog sin musikalske Uddannelse af A. P. Berggreen, som ledede hendes Smag i en god Retning, ved at gjøre hende bekendt med de bedste tyske Vocalcomponisters Værker, og hun modtog tillige nogen Veiledning i Musikken Theori. J. S. Meyer blev Student fra Fredriksborg Skole, tog Examen som Chirurg og fik Ansættelse som Læge paa Flaaden. I denne Egenskab gjorde han en Reise til St. Petersburg, og senere til St. Thomas i Vestindien. En Læges Sygdom og Død gav Anledning til at han nedsatte sig som practiserende Læge i St. Thomas, hvor han $21/12$ 1839 blev ægteviet til sin Forlovede Halvordine E. Tuxen, der var reist fra Danmark med en i Vestindien bosat Familie. I 1850 blev han udnævnt til Distriktslæge i Frederikshavn og forflyttedes 1863 i samme Egenskab til Horsens. Han var anset som en meget dygtig Læge og havde tillige andre smukke Interesser. Fra sin Moder, Datter af den fra Cassel indkaldte kongelige Kapelmusicus, Obospiller Barth, havde han arvet en levende Sans for og Kjærlighed til Musik; da hans Hustrus Tilbøilighed gik i samme Retning, og hun tillige besad en ikke ringe Dygtighed, vare de begge Sjælen i Udførelsen af megen god Musik, dels

i Privatlivet, dels ved offentlige Concerter i veldædigt Øiemed. Meyer modtog i 1864, da Kongen besøgte Jylland kort efter Krigens Ophør, Dannebrogordenens Ridderkors af Kongens egen Haand.

A. **Peder Mandrup Meyer**, f. St. Thomas $\frac{4}{2}$ 1841.

Han blev Student 1859 fra Borgerdydskolen i København. Uddannede sig til Musiker under Veiledning af J. Chr. Gebauer og N. W. Gade, og har ladet sig offentlig høre som Orgelspiller. Siden 1874 er han ansat som Kantor ved Fredriksberg Kirke.

B. **Sophie Christine Meyer**, f. St. Thomas $\frac{6}{8}$ 1842, † . . . . , * $\frac{3}{6}$ 1863
Kjøbmand i Hamborg Julius Cloos, Søn af Skovrider Cloos paa Thorseng.

Hun døde efter at have bragt en lille Pige til Verden, der kun overlevede Moderen et Par Maaneder.

C. **Andreas Benedictus Meyer**, f. St. Thomas $\frac{12}{2}$ 1844, † . . . .

D. **Ludvig Wilhelm Meyer**, f. St. Thomas $\frac{16}{3}$ 1847, † $\frac{13}{3}$ 1878, * $\frac{16}{10}$ 1872
Emma Augusta Pedersen, f. København $\frac{8}{7}$ 1852, Datter af Grosserer Peter Pedersen og . . . . Barfoed.

Han blev Student 1865 fra Sorø Akademi, tog medicinsk Examen . . . . og nedsatte sig som praktiserende Læge i Tersløse . . . . Paa Grund af nedbrudt Helbred opgav han denne Stilling . . . . og flyttede til København, hvor han blev bortkaldt i 1878 efter en langvarig Sygdom. Han var i høi Grad religiøst bevæget, og sluttede sig nøie til Pastor R. Frimodt ved Johannes-Kirken i København.

a. Rudolf Frimodt Meyer, f. Tersløse $\frac{8}{8}$ 1873, † $\frac{2}{3}$ 1876.

b. Viggo Emil Meyer, f. Tersløse $\frac{8}{10}$ 1874.

c. Halvordine Bolette Margrethe Meyer, f. Tersløse $\frac{21}{10}$ 1875, † $\frac{9}{4}$ 1876.

d. Elna Margrethe Meyer f. København $\frac{31}{3}$ 1877.

E. **Georg Emil Meyer**, f. St. Thomas $\frac{15}{6}$ 1849, * $\frac{20}{1}$ 1880 Jacobine Jacobsen, f. $\frac{5}{5}$ 1851.

Han tog 1873 Skolelærerexamen, og blev 1874 ansat som Lærer ved Kommunesskolen i Horsens.

a. **Jørgen Ludvig Meyer**, f. $\frac{18}{10}$ 1882.

F. **Elisabeth Marie Meyer**, f. Frederikshavn $\frac{23}{5}$ 1851, * $\frac{19}{3}$ 1878 Niels Stubberup Nielsen, f. $\frac{26}{12}$ 1847, Postexpeditør i Udbynedre.

a. **Johanne Augusta Nielsen**, f. $\frac{24}{12}$ 1878.

b. **Jørgen Scheel Nielsen**, f. $\frac{30}{6}$ 1880.

c. **Helene Margrethe Nielsen**, f. $\frac{2}{5}$ 1882.

G. **Jørgen Scheel Meyer**, f. Frederikshavn ²⁸/₆ 1853.

Han er uddannet som Mekaniker i Møller & Jocumsens Maskinfabrik i Horsens og studerede 1877—79 ved en teknisk Skole i Tyskland, der først var i Frankenberg i Saxen, senere flyttet til Rheyth i Rhinpreussen, hvor han tog Examen som Maskiningeniør. Efter i nogen Tid at have arbejdet i Burmeister & Wains Værksteder og Tegnekontor, er han siden 1881 ansat hos Tuxen & Hammerich i Nakskov.

H. **Julius Nicolai Meyer**, f. Frederikshavn ¹⁹/₃ 1855.

Gik i den polytekniske Lærestanstalt i København og tog partiel Examen som Ingeniør 1878. Han deltog i 1879 i Havnearbejderne ved Esbjerg, og fik 1880 Ansættelse ved et fransk Ingeniørfirma i Paris. I dette Firmas Tjeneste har han siden 1881 medvirket ved Anlæg af Jernbaner i Algier, fra Constantine til Batna, og arbejder for Tiden i Bordj Banira.

VI. **Mandrup Peder Tuxen**, f. Dokken Christianshavn ¹⁶/₆ 1818 * ²¹/₄ 1852, **Louise Antoinette Augusta Bournonville**, f. København ²³/₃ 1831, Datter af Hofballetmester Anton Angust Bournonville og Helene Frederikke Håkonssen.

M. P. Tuxen blev Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn 1836 og tog theologisk Embedsexamen med første Karakter i April 1841. Strax efter blev han antaget som Huslærer af Grev Adam Vilhelm Moltke til Bregentved for hans 5 Børn, og efter at den yngste af disse i 1847 var bleven sat i Skole i København, vedblev han at virke i Grev Moltkes Hus som Bibliothekar og som Forelæser for Grevinden, der efterhaanden mistede sit Syn, indtil han fik Embede. Strax efter Nytaar 1848 tiltraadte han en Udenlandsreise. Han gjorde et kort Besøg i Berlin, Dresden og Wien, gik over Semmeringe og Triest til Italien, besøgte Venetia, Bologna og Firenze, gjorde et Ophold af 3 à 4 Maaneder i Rom, og gik over Napoli, med Dampskib til Marseille og over Paris hjem. Reisens Varighed blev indskrænket ved de urolige Forhold i Europa, og Krigen i Danmark. I September reiste han i særligt Øiemed atter til Firenze, og var tilbage i November. Den 19de Mai 1850 blev han kaldet til Sognepræst for Tandslet Menighed paa Als, hvortil Grev Moltke havde Indstillingsret, som Administrator for de Augustenborgske Besiddelser. Den 20de Juni kom han til sit tilkommende Hjem, kort Tid efter Vaabenstilstandens Ophør, og fandt hele Øen opfyldt af Militaire. Den 30te Juni blev han ordineret i sin Sognekirke af Biskop Hansen, i Nærværelse af en stor Mængde Militaire, og indsat

samme Dag. Den 15de Juli afmarscherede Tropperne og den 25de hørtes Kanonerne fra Isted. Efter at han i April 1852 var blevet ægteviet til Augusta Bournonville, førte han sin Hustru til Præstegaarden i Tandslet, og levede derefter en Række af lykkelige Aar i et kjærligt Ægteskab, i venskabelig Omgang med Embedsbrødre og flere Familier paa Øen, og i hjerteligt Forhold til den brave Menighed. Aaret 1864 bragte Krigens Ulykke over Øen og dens Beboere. Indkvarteringens Byrde var vel ofte trykkende, men det var en stor Tilfredsstillelse at kunne byde Fædrelandets tapre Forsvarere den Hvile, de haardt kunde trænge til mellem de svære Kampe og den nedtrykkende Tjeneste i Skandserne ved Dybbøl. Den 29de Juni 1864 faldt Als i Fjendens Hænder, den danske Arme drog bort, og snart viste Uhlanerne sig i Præstegaarden med spændte Pistoler, for at undersøge om der fandtes Danske. Den 2den Juli fik Præstegaarden tysk Indkvartering, der vedvarede til Midten af November. Det var en tung Tid, der aldrig kan glemmes af dem som vare under Trykket. Uagtet Øen stod under tysk Regjering og en tysk Landraad, gik Alt i Kirke og Skole som tidligere, og der blev ikke begjæret nogen Gjerning af de geistlige Embedsmænd, som de ikke kunde udføre som danske Mænd. I Januar 1867 blev Embedsmændene tilsagte at møde i Sønderborg, for at overvære Proklameringen af Kongen af Preussen som Herre over Slesvig. Præsten i Tandslet mødte ikke ved Proklameringen. Nogle Dage senere indløb Ordre til at holde Forbøn for Kongen af Preussen i Kirken. Han indsendte da en skriftlig Erklæring om, at han var villig til at bede for Kongen som Landets Herre, men ikke som sin Herre, og bad om Tilladelse til at foretage en Forandring af Bønnen i Overensstemmelse hermed. Dette blev afslaaet, hvorefter han blev suspenderet. Som Følge heraf blev han ikke tilsagt til Edsaflæggelse. Den 31te Mai modtog han sin Afsættelse, med Ordre snarest at forlade Præstegaarden. Den 25de Juni forlod han Als, med dyb Smerte over at skilles fra den trofaste Menighed, men med større Smerte over den sørgelige Fremtid den gik imøde. De 16 Aar som ere forløbne siden den Tid, har ikke formaaet at slappe de Baand der knyttede ham til Vennerne paa Als, han har ogsaa jevnlig modtaget Vidnesbyrd om, at han endnu mindes af dem med Hengivenhed og Savn. Allerede 3 Dage efter at han havde forladt det kjære Tandslet, blev han ved Kong Christians Naade kaldet til Sognepræst for Esbønderup og Nøddebo Menighed paa Sjælland, hvor han blev indsat den 4de August. Den 6te Mai 1868 flyttede hans Hustru ind i Esbønderup Præstegaard, hvor de nu have

levet lige saa længe og lige saa lykkeligt som i deres tidligere Hjem. De haabe med Guds Naade at kunne leve der med hinanden endnu en Række af Aar.

A. **August Peder Tuxen**, f. Tandslet $\frac{4}{3}$ 1853.

Tog Examen Artium med Udmærkelse ved Frederiksborg Skole 1871. Han havde tidlig bestemt sig for den militaire Stand, begyndte strax Uddannelsen til Officeer, og blev Premier-Lieutenant d. 1875. Ved Siden af sine militaire Øvelser og Studier har han lagt sig efter levende Sprog, fornemmelig Fransk, og opholdt sig i Paris Vinteren 1879. For Tiden er han Adjutant ved Sjællandske Brigade, og giver tillige Undervisning i Fransk.

B. **Adam Vilhelm Tuxen**, f. Tandslet $\frac{7}{4}$ 1854.

Har uddannet sig for Landvæsenet. Efter at have deltaget i praktiske Øvelser paa forskjellige Gaarde, gjenmægik han et Cursus paa 2 Aar ved Landbo-Høiskolen og tog Examen som Landbrugscandidat 1875. Efter dernæst i nogle Aar at have været Forvalter paa forskellige Gaarde, fik han 1ste April Ansættelse paa Rosenfeldt hos Hofjægermester Oxholm, hvor han har en stor og hæderlig Virksomhed.

C. **Edmund Nicolai Tuxen**, f. Tandslet $\frac{22}{10}$ 1855, † $\frac{27}{7}$ 1864.

Han faldt som et Offer for Krigen, idet han blev angrebet af den ved Krigen udbredte ondartede Diphteritis.

D. **Carl Ludvig Tuxen**, f. Tandslet $\frac{30}{7}$ 1857.

Havde Lyst til Søen, gik 1871 som Lærling med Fregatten Jylland til Vestindien og gjorde det følgende Aar et Par smaa Toure for at faa den til at blive Søkadet fornødne Fart af 9 Maaneder. Bestod Adgangsexamen til Akademiet som Nr. 1 i Foraaret 1874, tog Afgangsexamen i 1878 og gjorde derefter som Second-Lieutenant et Togt til Vestindien med Fregatten Sjælland. 1879 blev han Premierlieutenant.

E. **Eva Helena Andrea Tuxen**, f. Tandslet $\frac{30}{10}$ 1859, † $\frac{31}{10}$ 1863.

F. **Elisabeth Maria Augusta Tuxen**, f. Tandslet $\frac{7}{10}$ 1861.

G. **Charlotte Helene Frederikke Tuxen**, f. Tandslet $\frac{13}{6}$ 1865.

H. **Eva Louise Mathilde Tuxen**, f. Fredensborg $\frac{5}{7}$ 1867.

I. **Louise Frederikke Augusta Tuxen**, f. Esbønderup $\frac{28}{7}$ 1869, † $\frac{17}{1}$ 1874.

K. **Mandrup Peder Tuxen**, f. Esbønderup $\frac{2}{5}$ 1872.

VII. **Johan Cornelius Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{12}{5}$ 1820, † $\frac{29}{1}$ 1883,

* 1) $\frac{17}{4}$ 1847 **Vilhelmine Augusta Tegner**, f. $\frac{17}{7}$ 1823, † $\frac{2}{5}$ 1848. Datter

af **Kjøbmand Martin Julius Tegner** og Christine Tegner f. Christensen.
 * 2) ²/₄ 1853 **Elise Rosalie Christence Bernhoft**, f. Christiania ¹²/₃ 1827,
 Datter af **Bureauchef Hans Lassenius Bernhoft** og Hermine Andrea Bentzen.

J. C. Tuxen blev Søkadet 1834, bestod Akademiets Afgangsprøve 1840, ved hvilken Leilighed han modtog den Gernerske Premiemedaille, og blev udnævnt til Second-Lieutenant ²²/₈ 1840. 1841—42 var han med Orlogsbriggen Allart Kpt.-Lieut. Langemark i Vestindien. Briggen forliste ved Kysten af Portorico ¹⁴/₂ 1842. 1843—44 var han med Orlogsbriggen Ørnen Kpt.-Lieut. Polder paa Togt til Brasilien og Vestindien. 1848 var han Chef for Dampskibet »Royal Adelaide«, og samme Aar blev han ansat som midlertidig, og i det følgende Aar som fast Lærer i Mathematik og Navigation ved Søkadetakademiet, hvilken Post han beklædte til 1867. I 1864 havde han Kommando af Skonnerten Diana, paa Blokadestation ved Danzig. 1871. havde han Kommando af Skonnerten Fylla, paa Togt til Island.

Den ¹/₁ 1849 blev han Premierlieutenant, den ²⁴/₁₁ 1861 Kpt.-Lieut., den ²⁸/₅ 1868 Kapitain, og den ⁶/₈ 1875 afgik han fra Flaadens Officeerskorps med Kommandørs Karakter. Han har været Medlem af flere Commissioner, saasom til Udarbeidelse af et nyt Regulativ for Søkadet-Akademiet, til Udarbeidelse af Flaadens Taktik og Signalebog. 1856 blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog, 1865 til Dannebrogsmænd og i 1879 til Kommandør af Dannebrogens 2den Grad.

Udenfor Marinens Tjeneste har han beklædt et stort Antal Tillidshverv. Fra 1864 til 1879 repræsenterede han Kjøbenhavns 9de Valgkreds (Christianshavn) i Folkethinget. 1866 blev han Borgerrepræsentant i Kjøbenhavn og valgtes kort Tid derefter til Medlem af Havneraadet. Efter at han i 1867 var flyttet til Frederiksberg, til en Villa han havde ladet bygge, valgtes han til Medlem af Frederiksbergs Communalbestyrelse. I 1851 var han blevet Formand for Foreningen til Søfartens Fremme, og virkede i denne Forening i 30 Aar. Han var i længere Tid Viceformand i Industriforeningen, og Medlem af Controlcomiteen for Livsforsikringselskabet Hafnia, og flere private Foreninger.

Han udfoldede en betydelig literair Virksomhed, og flere af hans Bøger have vundet en stor Udbredelse, saasom: »Niels Juel og Tordenskjold«, »Stjerneverdenen«, »Den danske og norske Sømagts Historie«, »Søfarten og Skibsbygningskunsten«, m. fl., og desuden en fortrinlig Lærebog i Navigation, udarbejdet i Forening med den ældre Broder G. E. Tuxen. Han var Forfatter til en Mængde Afhandlinger i forskellige Tidsskrifter og

Blade, var fra 1856 til 1864 Redactør af »Tidsskrift for Søvæsen«, og senere af »Illustreret Tidsskrift for nyere Reisebeskrivelser«.

I de sidste Aar af hans Liv var hans Helbred meget svækket, hvorfor han maatte trække sig tilbage fra offentlig Virksomhed. I 1881 solgte han sin Villa paa Frederiksberg og flyttede til Søqvæsthuset paa Christianshavn, hvor han døde af Lungebetændelse den 29de Januar 1883.

A. **August Martin Julius Tuxen**, f. Kjøbenhavn $\frac{7}{3}$ 1848, eneste Barn af J. C. Tuxens første Ægteskab * $\frac{12}{4}$ 1882 **Elisabeth Tuxen**, f. Ballarat $\frac{11}{5}$ 1862, Datter af hans Farbroder C. A. Tuxen.

1867 forlod han Danmark og reiste til Victoria i Australien. Maatte i Begyndelsen arbejde meget haardt, men efter at have faaet Ansættelse hos en Landinspektør Mr. Allan fik han Leilighed til at gjøre sine gode matematiske Anlæg gjældende, han uddannede sig i Landmaaling, tog Examen i dette Fag, og indtraadte derefter som Compagnon hos sin tidligere Principal. Han har udført en Del større Kontraktarbejder for Regjeringen, og er nu bosat i Melbourne.

a. En Datter, f. Melbourne $\frac{12}{4}$ 1883.

B. **Jean Charles Tuxen**, f. Kjøbenhavn $\frac{31}{10}$ 1854. Blev Søkadet 1867, bestod Akademiets Afgangsprøve 1872 og blev derefter udnævnt til Second-Lieutenant. 1872—73 var han kommanderet med Corvetten Dagmar Kapitain H. G. F. Garde paa Togt til Brasilien og Vestindien, og senere med Fregatten Sjælland, Pandserbatteriet Lindormen o. fl. 1873 blev han udnævnt til Premier-Lieutenant og gik det følgende Aar til England, for, paa offentlig Bekostning, at gennemgaa Afdelingen for Skibsbygning ved »The Royal Naval College« i Greenwich. 1877 bestod han Afgangsexamen ved Skolen, og fik 1ste Klasses Certificat. Efter nogen Tids Ophold ved Skibsværfter i England og Skotland, og senere i Frankrig, blev han i 1878 ansat som Inspektionsofficer ved Skibsbyggeriet paa Orlogsværftet i Kjøbenhavn, og i 1880 udnævnt til Underdirektør.

C. **Hans Lasenius Herman Tuxen**, f. Kjøbenhavn $\frac{4}{1}$ 1856.

Har uddannet sig for Ansættelse i Hæren. Mødte til Tjeneste som Recrut ved Fodfolket i 1875, blev Second-Lieutenant i samme Vaaben 1877, men ved Udnævnelse til Premier-Lieutenant i 1880 gik han over i Artilleriet, og fortsætter nu sin militaire videnskabelige Uddannelse.

D. **Peter Wilhelm Tuxen**, f. Kjøbenhavn $\frac{17}{8}$ 1857.

Efter Opfordring af sin Broder August tog han i Efteraaret 1874 til Australien, hvor han arbejdede hos Broderen. Han underkastede sig Landmaalerexamen og fik i 1881. Ansættelse under Regjeringen i Sidney, New South Wales.

E. **Vigand Knud Tuxen**, f. Kjøbenhavn ³⁰/₁ 1859.

Efter Opfordring fra Sorenskriver A. Holst i Nordland, gift med hans Moders Søster, tog han 1872 Ophold der; gennemgik en polytechnisk Skole i Trondhjem, og har derefter taget fast Ophold hos

• Onkelen, paa Gaarden Belsvog i Næsne Nordland.

F. **Maria Benedicte Tuxen**, f. Kjøbenhavn ¹²/₁₀ 1860.

Viste alt som Barn gode Anlæg for Musik, og blev uddannet i den Retning. Har gjort gjentagne Ophold hos Slægtninge i Norge. Er indskreven i Vemmetofte Kloster.

G. **Johan Edvin Tuxen**, f. Kjøbenhavn ¹⁰/₈ 1862, † ¹⁸/₁₂ 1864.

H. **Ludvig Christian Tuxen**, f. Kjøbenhavn ²/₁ 1864.

Deltog som Lærling i Fregatten Sjælland paa Togt til Vestindien, og senere nogen Tid i et norsk Skib. Det havde været Hensigten at søge ham antaget til Søkadet, men efter Opfordring fra sine Brødre i Australien reiste han dertil i 1880, og arbejder for Tiden i New South Wales under Broderen P. W. Tuxen.

I. **Alexander Holst Tuxen**, f. Kjøbenhavn ¹⁹/₉ 1865.

Blev 1882 sat i Handelslære hos Kjøbmand Kronmann i Saxkjøbing.

K. **Theodor Tuxen**, f. Kjøbenhavn ¹¹/₄ 1867, † ¹⁵/₄ 1867.

L. **Johanne Elise Tuxen**, f. Frederiksberg ²⁸/₈ 1868.

Indskreven i Vemmetofte Kloster.

M. **Edvin Theodor Tuxen**, f. Frederiksberg ³¹/₇ 1870.

N. **Hermine Andrea Bernhoft Tuxen**, f. Frederiksberg ¹/₅ 1873.

Indskrevet i Vemmetofte Kloster.

VIII. **Ludvig Christian Tuxen**, f. Dokken Christianshavn ¹³/₄ 1822, * ¹³/₈ 1870, **Laura Frederikke Nielsen**, født Krieger, Enke efter Politi-Inspektør Nielsen, f. Kjøbenhavn ⁶/₄ 1832.

L. C. Tuxen tog Examen Artium fra Borgerdydskolen paa Christianshavn 1840, og den fuldstændige juridiske Examen i Foraaret 1845, begge Examina med Karakter Laudabilis. Blev ¹/₁₂ 1845 ansat i Admiralitets-Collegiets Admiralitets-Kontor som Volontair, og fik ²⁷/₁₁ 1847 kongelig Udnævnelse som Cancellist sammesteds. Ved Marineministeriets Oprettelse

i 1848 blev han konstitueret som Fuldmægtig i Ministeriets Sekretariat og Kommandokontor, og fik $\frac{1}{7}$ 1849 kongelig Udnævnelse som Fuldmægtig sammesteds. Den $\frac{21}{9}$ 1863 blev han kongelig udnævnt som Chef for Marineministeriets Commissariats og Bogholderkontor, og $\frac{28}{9}$ 1874 som Direktør for Commissariats-Departementet. Omtrent samtidig blev han af Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse valgt til Medlem af Kirkeinspektionen for Holmens Kirke. Den $\frac{4}{1}$ 1865 blev han Ridder af Dannebrogen, den $\frac{3}{7}$ 1876 Dannebrogsmænd og den $\frac{29}{1}$ 1881 Kommandør af Dannebrogen af 2den Grad.

A. Agnes Louise Tuxen, f. Kjøbenhavn $\frac{4}{6}$ 1871.

B. Elisabeth Birgitte Andrea Tuxen, f. Kjøbenhavn $\frac{30}{10}$ 1872, † $\frac{5}{1}$ 1876.

Hustruens Søn af 1ste Ægteskab: Ludvig Valdemar Nielsen, f. Kjøbenhavn $\frac{22}{4}$ 1857. Tog ved Nytaar 1833 medicinsk Embedsexamen med Karakter Laudabilis.

IX. **Frederik Vilhelm Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $\frac{31}{12}$ 1823, † $\frac{30}{3}$ 1831.

X. **Jens Kraft Tuxen**, f. Dokken Christianshavn 1826, † 1827.

XI. **Carl Adolph Tuxen**, f. Dokken paa Christianshavn $\frac{7}{5}$ 1828, † $\frac{8}{11}$ 1873, * . . . 1861 **Ludovica Bruun**, f. Danmark . . . 1844, Datter af Malermester Bruun fra Helsingør.

C. A. Tuxen blev bestemt for Handelsveien, hans Skoleundervisning rettedes derefter, og efter Confirmationen blev han sat i Lære ved en Detailhandel i Kjøbenhavn. Dette tiltalte ham dog ikke, og han opnaede kort efter at komme paa Hambroes Kontor i Kjøbenhavn. Da han var flittig og paalidelig satte hans Principaler Schmidt og le Maire megen Pris paa ham og viste ham særdeles Tillid, baade ved at betro ham Kassen, og ved at benytte ham til Sendelser til England. Han følte imidlertid at der ikke var nogen ret Fremtid for ham paa denne Bane, og han besluttede sig derfor i 1853, efter Samraad med sine ældre Brødre, til at søge sin Lykke i Australien. Forsynet med de bedste Anbefalinger fra Hambro i London reiste han ud, og kom til Melbourne i August 1853. De Anbefalinger han medbragte fra Hambro, gjorde vel at adskillige Personer interesserede sig for ham, men han saa snart at han ikke vilde kunne opnaa nogen Ansættelse i sit Fag, og Alle raadede ham til at gaa til det indre af Landet, for at søge at bane sig Vej. Han var rask og kraftig,

og savnede ikke Mod til at forsøge enhver hæderlig Vei til tjene sit Brød. Han søgte da foreløbig tilfældigt Arbeide, og slog sig sammen med 2 Mænd der vare komne over samtidig med ham. De boede sammen i et Telt udenfor Byen, og kunde ved tarvelig Levemaade slaa sig igjennem med 1 Shilling Sterling om Dagen for hver. Da der kunde tjenes en Dagløn af 10 Shilling, var dette ei en ilde Begyndelse, indtil man kunde se sig om efter noget bedre. Efter nogen Tids Forløb drog de til Guldminerne i Ballarat, sammen med flere Kammerater. De købte Grund og gik i Arbeide, men vare ikke heldige, og Kammeraterne opgave det. Adolph Tuxen tabte dog ikke Modet, men viste en høi Grad af Fasthed og Energie, ved gjentagne Gange at danne nye Selskaber, og købe ny Grund. Det lykkedes ham omsider at tilveiebringe en lille Sum i Guld, og da Arbeidet havde vist sig forholdsvis lidet lønnende, og det desuden var skadeligt for Helbredden, ved den slette Luft og Fugtigheden i Minerne, ophørte han med Guldgravningen og forlod Ballarat i Juli 1854, sammen 2 Mænd der havde sluttet til ham. De reiste omkring nogen Tid for at finde en passende Anvendelse for deres Kapital, og mente endelig at have fundet dette i Nærheden af Geelong, hvor de købte Grund og anlagde et Teglværk. Dette Foretagende mislykkedes dog, og han kom tilbage til Melbourne i omtrent samme økonomiske Forfatning som han havde forladt denne Stad. Handelshuset Moses Melchior & Søn i Kjøbenhavn havde den Gang et Kontor i Melbourne. De der forestod dette tog sig af Adolph Tuxen, og satte ham istand til at aabne en Kommissionshandel i Ballarat.

Ballarat var den Gang endnu hovedsaglig en Samling af Telte og enkelte Vaaninger paa fri Mark, hvis Existents alene beroede paa Guldgravningen. Adolph Tuxens Forretning lykkeledes godt, hans Hæderlighed vant ham Alles Tillid, og det varede ikke længe før han drev Handelen for egen Regning. I 1855 og i Begyndelsen af 1856 led han imidlertid betydelige Tab, først ved Vandflod der ødelagde hans Forretningslocale og Varer, og senere ved en upaalidelig Compagnon, saa at han saa at sige maatte begynde for fra. Det lykkedes ham dog at arbeide sig frem paa ny til en selvstændig Stilling, saa at han kunde slaa sig godt igjennem, dog med ringe Udsigt til at erhverve nogen egentlig Formue. En stor Vanskelighed ved at drive Handel der, laa i Guldgravernes Flygtighed og Lettroenhed. Naar et Rygte opstod om gode Guldmarker andetsteds, drog de skarevis bort, og skjønt Forventningerne ved alle de indtrufne Leilig-

heder ikke opfyldtes, saa at det kun førte til Mangel og Ødelæggelse for de bortdragne Skarer, greb Guldfeberen dem stedse paa ny.

Ballarat og Colonien Victoria gik imidlertid frem med Kjempeskridt. Alt i 1856 stod der en anselig og vel bygget Stad, med regelmæssige og brolagte Gader, elegante Boutikker, Hoteller og Theatre, saavel som Kirker og Skoler. En fortrinlig Chausse var anlagt til Melbourne, en Jernbane i Bygning, og electricke Telegrapher forbandt den med andre Stæder. Den håvde Udseende som en stor europæisk Stad, og bar sikkert med Rette Navnet: »*The Metropolis of the Goldfields*«. Colonien selv var hævet til en Stat, der vel havde en General-Gouvernør som blev udnævnt af Englands Souverain, men som ved ansvarlige Ministre og et Parlament, bestaaende af et Over- og et Underhus gav Love, og bestyrede sine Anliggender selv. Da Guldet omtrent 1860 begyndte at svigte, søgte man at fremhjelpe Agerbruget, og det blev i en Række af Aar en Bestræbelse af Regjering og Parlament at udarbejde Landbolove, der kunde føre til, at flittige Smaafolk kom til at dyrke deres egen Jord, og at hindre Kapitalister i at tilvende sig store Grundstykker, der enten benyttedes til Faareavl, eller udstykkedes til Forpagtere, der vare afhængige af dem. Landet blev ogsaa undersøgt i vid Udstrækning ved Udsendelse af Expeditioner. Man rettede Opmærksomheden ei alene paa Husdyravl, men ogsaa paa at indføre Fugle og Fiskearter fra andre Steder, og paa at forøge Planteverdenen. Landet gik saaledes en Omdannelse imøde, der ventelig ogsaa vilde faa en heldig Indflydelse paa Klimaet.

Adolph Tuxens Forretning gik imidlertid sin jevne Gang, og i 1861 var han kommet saa vidt, at han kunde indlade sig paa at stifte Familie, og derved afløse det Ungkarleliv han hidtil havde ført, af hvilket han var hjertelig kjed. I Juli 1861 ægtede han en dansk Pige Loudovica Bruun, hvis Forældre vare udvandrede fra Danmark, levede med hende et lykkeligt Familieliv, og havde Aaret efter en Datter ved sin Arne. I 1864 iværksatte han et længe nærret Ønske, at besøge sit Fædreland og se sin gamle Moder og øvrige Slægt. Hustruen og den førstefødte Datter ledsagede ham, og i Kjøbenhavn saa endnu en Datter Lyset.

Efter Tilbagekomsten til Ballarat levede han rolig og lykkelig i sin Familie. Han havde sit gode Udkomme ved Forretningen, men Udsigten til at svinge sig op til mere end dagligt Udkomme blev stadig mindre, da Guldminerne vare udtømte, og andre Erhvervsgrene ei endnu vare saa

meget udviklede, at de stemmede med den Skala hvorefter Forretningslivet i Ballarat var anlagt.

Han havde hidtil nydt et godt Helbred, men i 1873 indfandt sig en Leversyge i Forening med Gulsot. Han søgte en Vandkuranstalt i Melbourne, og endnu i October skrev han tillidsfuldt om Bedring, men Sygdommen tog derefter en sørgelig Vending, og den 8de December 1873 udaandede han stille og roligt.

Hans unge sørgende Enke sad tilbage med 6 Børn, hvoraf den ældste var 11 Aar gammel, men modig og gudhengiven tog hun sin Gjerning op, og Herren har hjulpet.

A. **Elisabeth Tuxen**, f. Ballarat $^{11}/_5$ 1862, * $^{12}/_4$ 1882 August Martin Julius Tuxen (see ovenfor VII. A.).

a. En Datter, f. Melbourne $^{12}/_4$ 1883.

B. **Birgitte Andrea Tuxen**, f. Kjøbenhavn $^{00}/_6$ 1864.

C. **Louise Tuxen**, f. Ballarat . . 1866.

D. **Edward Mandrup Tuxen**, f. Ballarat . . 1869.

E. **Rosa Tuxen**, f. Ballarat . . 1871.

F. **Ellen Tuxen**, f. Ballarat . . 1872.

XII. **Anthonius Oluf Tuxen**, f. Dokken Christianshavn $^{26}/_5$ 1829, * $^{8}/_{10}$ 1858
Sophie Amalie Simonsen, f. Kjøbenhavn $^{4}/_5$ 1838, Datter af Kapelmusicus Sophus Simonsen og Operasangerinde Katharine Elisabeth Ryslænder.

A. O. Tuxen blev Søkadet i Efteraaret 1843 og gjorde under 1ste Slesvigske Krig Officerstjeneste i 1848 i Briggen St. Croix og 1849 i Briggen Mercurius. Ved Krigens Slutning udtraadte han af Kadetcorpset med Lieutenants Karakter og tog Hyre som Styrmand i Briggen Thorvaldsen. Denne forliste i Foraaret 1852 i Javasøen, hvorefter han tog Hyre for Hjemgaaende med et hollandsk Skib. Den 1ste November 1852 begyndte han en Navigationsskole i Svendborg, som efterhaanden blev meget stærkt søgt af unge Sømænd fra alle Kanter af Landet. Under den 2den Slesvigske Krig gjorde han Tjeneste ved Marinen som Reservelieutenant. Efter at have bestyret Svendborg Navigationsskole i 25 Aar benaadedes han i 1877 med Dannebrogordenens Ridderkors.

A. **Katharina Elisabeth Tuxen**, f. Svendborg $^{19}/_7$ 1859, * $^{6}/_5$ 1883 Telegraphingeniør **Niels Rasmus Meyer**, f. $^{3}/_4$ 1856, Søn af Oberst Wilhelm Meyer og Dora Øllgaard (IV. C).

B. **Georg Emil Tuxen**, f. Svendborg $^{28}/_5$ 1861, † $^{14}/_5$ 1862.

- C. **Karsten Viborg Tuxen**, f. Svendborg ¹⁶/₂ 1863.
 D. **Marie Elisabeth Tuxen**, f. Svendborg ⁶/₁₁ 1864.
 E. **Viggo Axel Tuxen**, f. Svendborg ⁵/₁₀ 1867.
 F. **Aage Valdemar Tuxen**, f. Svendborg ¹⁵/₁₀ 1871.
 G. **Oskar Alfred Tuxen**, f. Svendborg ²/₁₀ 1874.
- XIII. **Louise Amalie Tuxen**, f. Dokken Christianshavn ²⁸/₆ 1831.
- Hun lagde tidlig musikalsk Begavelse for Dagen, uddannede sig i Fortepiano Spil, og giver Information deri. I 1863 vicarierede hun en Tid for Musikeren Siboni ved at spille med daværende Prinsesse Dagmar, nu H. M. Keiserinden af Rusland. I Sommeren 1864, da Siboni havde faaet Ansættelse i Sorø, blev hun atter kaldet til Prinsessen, og har fra den Tid været uafbrudt knyttet til Hoffet, dels for at spille med hendes Majestæt Dronningen, dels med deres kongelige Høiheder Kronprinsessen og Prinsesse Thyra, før hendes Formæling, og dels med de kongelige Børnebørn, under deres Ophold i Besøg her.
- Hun blev i tidlig Alder indskrevet i Støvringgaards Jomfrukloster, hvor hun nu er i den øverste Klasse af Expectantinder.